

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ЦЕНТЪР ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И АНАЛИЗИ ЗА 2019 г.

София, 2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	3 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2019 г. от дирекция „Обществено здраве и здравен риск“	5 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2019 г. от дирекция „Аналитични и лабораторни дейности“	11 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2019 г. от дирекция „Промоция на здраве и превенция на болестите“	20 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2019 г. от дирекция „Психично здраве и превенция на зависимостите“	29 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2019 г. от дирекция „Национални здравни данни и електронно здравеопазване“	33 стр.
Резюме на дейностите извършени през 2019 г. от дирекция „Класификационни системи, стандарти и иновации“	37 стр.
Приложение 1.	42 стр.
I. Теми/задачи по плана на НЦОЗА през 2019 г.	42 стр.
1. Планови научно-приложни теми	42 стр.
2. Дейности по национални програми и планове	53 стр.
3. Информационна и аналитична дейност	61 стр.
4. Международни проекти, вкл. колабориращи центрове и мрежи	70 стр.
II. Извънредни/оперативни задачи	83 стр.
1. Изготвяне на стратегически документи	83 стр.
2. Експертна, консултативна, методична дейност	86 стр.
3. Лабораторна дейност и акредитирани центрове.....	108 стр.
4. Учебна и научна дейност	111 стр.
5. Научни публикации, участие в научни конференции, кръгли маси, семинари, медийни изяви	120 стр.
Приложение 2.	
Списък на публикациите на служители на НЦОЗА през 2019 г.	122 стр.
Приложение 3.	
Списък на участия в научни форуми, научни конференции, кръгли маси, семинари през 2019 г. на служителите на НЦОЗА	129 стр.

УВОД

Националният център по общественото здраве и анализи (НЦОЗА) като здравно заведение е ангажиран с провеждане на държавната политика в областта на здравеопазването. Като структура на националната система за здравеопазването по проблемите на общественото здраве, НЦОЗА осъществява голям обем от дейности, посочени в действащата към момента нормативна уредба – Закона за здравето и Правилника за устройството и дейността на НЦОЗА.

През отчетния период експертите от дирекциите на НЦОЗА (Дирекция „Обществено здраве и здравен риск“ - ДОЗЗР, Дирекция „Аналитични и лабораторни дейности“ - ДАЛД, Дирекция „Промоция на здраве и превенция на болестите“ - ДПЗПБ, Дирекция „Психично здраве и превенция на зависимостите“ - ДПЗПЗ, Дирекция „Национални здравни данни и електронно здравеопазване“ - ДНЗДЕЗ, Дирекция „Класификационни системи, стандарти и иновации“ - ДКССИ) участват в изпълнението на национални програми и стратегии, като Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести (ХНБ) 2014-2020 г., Национална статистическа програма, Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве 2014-2020 г., Национална научна програма „Опазване на околната среда и намаляване на риска от неблагоприятни явления и природни бедствия“, Национална програма по безопасност и здраве при работа, Национален план за мерките за постепенно прекратяване на употребата на дентална амалгама, Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции в Република България за периода 2017-2020 г., Национална програма за закрила на детето 2014 г., Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца 2017-2020, Национална програма за превенция на самоубийствата в Република България 2013-2018г., Бюджетна програма за намаляване търсенето на наркотични вещества, Национална стратегия за демографско развитие на Р България 2012-2030, Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в Р България 2017-2020 г., Национален план за действие за подобряване на грижите за деца с аутизъм.

И през 2019 г. НЦОЗА обезпечават информационното осигуряване на управлението на здравеопазването и предоставя медико-статистическа информация на национално и международно ниво. На национално ниво потребители на информацията са: Народно събрание, Президентство, Министерски съвет, Министерство на здравеопазването, други министерства, Национален статистически институт, съсловни организации, синдикати, и всички органи и структури, имащи нужда от такава. На международно ниво НЦОЗА предоставя официална информация на Европейската комисия - Евростат, Световната здравна организация и др. Като орган на статистиката, съгласно Закона за статистиката, Дирекция „Национални здравни данни и електронно здравеопазване“ към НЦОЗА е източник на официалната статистическа информация в Република България.

През отчетния период НЦОЗА продължава да е основен изпълнител в редица международни проекти и програми, както в рамките на Програмата за обществено здраве на Европейския съюз, така по механизма на ЕС - Съвместни действия (Joint Actions), след номинация на Министерството на здравеопазването. По този механизъм НЦОЗА е участник в шест съвместни действия - „Оценка на здравните технологии“ JA НТА, Съвместно действие за контрол на тютюнопушенето – JA ТС, Съвместно действие „Управление на крехко здраве. Комплексен подход за насърчване напредването на възрастта без увреждания“ – JA ADVANTAGE, Съвместно действие “Прилагане на добри практики при хроничните заболявания“ - JA CHRODIS Plus, Съвместно действие „Иновативно партньорство за действия по отношение на

онкологичните заболявания“ JA iPAAC, Съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването - JA НEE.

В НЦОЗА е колаборативният център към Световната здравна организация по здраве и безопасност при работа. Специалистите на НЦОЗА са основните изпълнители на заложените задачи в Двугодишното споразумение между Министерството на здравеопазването и Световната здравна организация.

НЦОЗА е база на: Изпитвателен център „Здраве“, съгласно акредитация по БДС EN ISO/IEC 17025, както и на Орган за контрол от вида С „ЕКЗАКТ“, съгласно акредитация по БДС EN ISO/IEC 17020.

През 2019 г. специалисти от НЦОЗА са участвали в разработването на 45 планови научни и научно-приложни теми, участвали са в изпълнението на 12 национални планове и програми, имат 35 участия в международни центрове, мрежи и проекти. В изпълнение на учебната програма на НЦОЗА през годината са обучени 426 специалисти, основно от Регионалните здравни инспекции в страната. През изминалата година в НЦОЗА са зачислени 13 нови специализанти по специалностите „Социална медицина и здравен мениджмънт“ - 1; „Хранене и диететика“ - 2; „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ – 2, „Медицинска санитарна химия“ - 1 и „Санитарно инженерство“ – 1. През 2019 г. са зачислени 4-ма нови докторанти по акредитираните от Националната агенция за оценяване и акредитация специалности.

Експертите на НЦОЗА са публикували 105 научни публикации в престижни национални и чужди издания, участвали са в 213 в научни форума (научни конференции, кръгли маси, семинари), имат над 80 участия в медийни изяви.

Специалистите от НЦОЗА извършват значителна по обем експертна, консултативна и методична дейност на национално и международно ниво. Те са членове на Експертни съвети и работни групи към различни министерства в България и участват в работни групи към Съвета на Европейския съюз и към Европейската комисия.

Настоящият доклад представя в резюме основните дейности на дирекциите на НЦОЗА съобразно спецификата и функционалната характеристика на всяка една от тях.

В приложение 1 в табличен вид към настоящия отчет са представени подробно извършените дейности от дирекциите на НЦОЗА през 2019 г.

Научните публикации и участията в научни форуми на специалистите от НЦОЗА са представени в отделни приложения – приложения 2 и 3.

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2019 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВЕН РИСК“ ПРИ НЦОЗА

През 2019г. дейността на четирите отдела - „Околна среда и здравен риск“, „Здраве при работа“, „Токсикология“ и „Храни и хранене“ в ДОЗЗР е насочена към изпълнение на задачи за подобряване и укрепване на общественото здраве, създаване и развиване на научнообоснована база от данни и съдействие на МЗ в разработването, съгласуването и реализирането на държавната политика за ограничаване на здравния риск, свързан с качеството на жизнената среда, употребата на биоциди, условията и организацията на труда, модела на хранене.

Основни направления в работата и през 2019г. са: научно-приложна дейност - насочена към актуални за страната въпроси, свързани с рискове за общественото здраве, проучването на нови научни данни, изискващи актуализиране на националното законодателство и/или хармонизирането му с европейското; реализиране на задачи/мерки за превенция на заболяванията и промоция на здраве - като част от утвърдени национални програми и/или политики на СЗО; експертно-консултативна дейност на национално и европейско ниво; научно-експертно участие в работни групи към МЗ и междуведомствени работни групи (МРГ) за разработване на нормативни документи/политики; учебна дейност - ръководство и обучение на специализанти и докторанти по акредитирани от НАОА специалности и провеждане на тематични курсове за повишаване квалификацията, в т.ч. и на специалисти от мрежата на РЗИ.

Превантивният характер на дейностите във всяка една от областите на работа в ДОЗЗР цели да окаже устойчиво, позитивно въздействие върху общественото здраве в дългосрочен план и здравната система като цяло.

1. Научно-приложни теми

През 2019г. в ДОЗЗР са извършени дейности по 12 планови научно-приложни теми. Осем от тях са продължаващи, а 4 завършени.

Направен е задълбочен анализ на подхода за класификация на отпадъците по свойство НР9 „Инфекциозни“ като раздел от разработваното „Методично ръководство за здравна оценка при класификация на отпадъци“.

Допълнена е литературната справка относно добрите практики за контрол на опасностите, свързани с риска за здравето във водни съоръжения за рекреация и спорт, и е направен анализ на нови национални препоръки/нормативни документи.

Разширен е литературният обзор и анкетното проучване на рисковите фактори за наранявания с остри предмети при работещи в здравеопазването и мерките за превенция на инфектиране с биологични агенти в болничната помощ. Извършена е етапна обработка на данните, представени в публикация и на научни форуми.

По темата за риска от хормон зависими ракови заболявания при нощен труд е изготвен литературен обзор, набрани са данни за заболеваемостта от рак на гърдата при жени, здравните оплаквания при различни характеристики на сменните графици и продължителност на работа и на индивидуалните и поведенческите рискови фактори, свързани с развитието на хормон-зависими заболявания. Етапните резултати са публикувани в статия и изнесени на международна конференция

Приключено е пилотното проучване относно организационните характеристики, като предиктори на възникването на бърнаут-синдром. Анализирани са данните за разпространението на бърнаут в лекарската професия, очертани са потенциалните етиологични стресови фактори, диагностичните критерии и подхода за профилактика. Резултатите са представени на Международна конференция по Приложна психология и

форум на Съюза на учените в България, изнесен е пленарен доклад по аспекти на темата и е публикувана статия.

В рамките на проучването на добри практики при приложението на биоциди е проведена анкета, със съдействието на РЗИ, сред родилни домове в съответните области относно употребата на биоциди за дезинфекция на кувьози. Събрана и анализирана е информацията относно ефективността и токсикологичната характеристика на репеленти, съдържащи IR3535 и ДЕТА; подготвени са постер и доклад, представени на национални научни форуми.

Завършена е задачата за разработване на ръководство за хранене със сборник рецепти за деца до 3 години, предназначен за родители. Ръководството е основано на най-актуални научни данни за хранене на децата в тази възрастова група. Включва препоръки и съвети за кърмене и хранене на кърмачета, и подбрани рецепти, адаптирани за приготвяне в домашни условия. Публикувано е през декември 2019г.

Във връзка с проучването на предлаганите в търговската мрежа индустриално произведени храни за кърмачета и малки деца, налични в рамките на България е допълнен литературният обзор, подготвена е анкетна карта, предназначена за майките, с цел оценка на практиките за подбор на налични на пазара храни. Събраната информация е обработена; направена е публикация, подготвени са постери и презентация, представени на научни форуми.

Научната разработка, с ръководител от ДОЗЗР, за специфична миграция на мономери от полимерни материали за контакт с храни, предлагани на българския пазар е завършена със защита на дисертационен труд по научната специалност „Хигиена“.

Във връзка с актуални въпроси на влиянието на климатичните промени върху безопасността на храните, като интегрална част от продоволствената сигурност, са подготвени, издадени и разпространени две брошури по темата – „Климатичните промени в Европа и разпространението на микотоксините“ и „Климатичните промени и инфекциозните и паразитни заболявания“, публикувани и на интернет страницата на НЦОЗА.

Продължена е научно-изследователската работа относно молекулярно-генетични маркери за оценка усвояването на хранителни вещества. Извършена е обработка на данните за хранителен прием; набраният биологичен материал е подготвен за анализиране и е стартирано извършването на анализи на генетични маркери.

Приключено е набирането на материал за генетично изследване и на работата на терен във връзка с проучването на хранителния прием, физическата активност и FADS1 (rs174547 SNPs) генотипа при лица с метаболитен синдром. Проведен е планираният молекулярно-генетичен анализ и обработката на данни относно молекулярно-генетични маркери за оценка усвояването на хранителни вещества. Проектът е отчетен в МУ Плевен и е направена публикация.

2. Дейности по национални програми и планове

Национална научна програма „Опазване на околната среда и намаляване на риска от неблагоприятни явления и природни бедствия“, РП I.5. Качество на живот в страната - с цел изследване влиянието на факторите на градската среда върху здравето на населението са изготвени указания до определени РЗОК и всички РЗИ за набиране на данни за заболяемостта на населението и ежедневната хоспитализация по определени нозологични единици, асоциирани със замърсяването на атмосферния въздух; получените данни са систематизирани, обсъден е подходящ метод за статистически анализ на събраната информация за ежедневната хоспитализация и

ежедневните нива на атмосферните замърсители за изследвания времеви период; подготвена е статия.

Осъществено е участие в изготвянето на *Национален план за мерките за постепенно прекратяване на употребата на дентална амалга* и плана за действие към него, утвърден от министъра на здравеопазването.

В изпълнение на националната политика за управление здравето на работещите са реализирани задачи от *Националната програма за безопасност и здраве при работа 2018-2020*. С оглед повишаване информираността и компетентността на работещите за осигуряване на БЗР са подготвени публикации/научни съобщения относно характеристиките на трудовия травматизъм в сектор „Селско стопанство“ и мерките за превенция на травматизма в сектор „Здравеопазване“; биологичните агенти на работното място, методите за оценка на психосоциалния риск за здравето при работа, професионалния стрес и субективната оценка на здравното състояние и др. Предвид необходимостта от осигуряване на здравно наблюдение в сектор “Здравеопазване” е проведено анкетно проучване, обработени са данните за рискови фактори за здравето, психосоматични оплаквания и умора, и оценка на работоспособността при основни професионални групи в здравеопазването, систематизирана е информацията за бърнаут-синдрома в сектора. Етапните резултати са представени в публикации и на тематична международна конференция.

По *Част - Хранене от Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести 2014-2020* и завършените проучвания за приема на натрий сред населението в България на възраст 15-75 год. чрез определяне екскрецията на натрий в урината са подготвени публикации и доклади, представени на национална конференция; подготвен, отпечатан и разпространен е лифлет „Препоръки за здравословно хранене на ученици от 7 до 19 години“, публикуван и на интернет страницата на НЦОЗА; подготвена и проведена е работна среща по реформулиране на храните.

3. Международни проекти, вкл. колабориращи центрове и мрежи

По плана на *Центъра за сътрудничество със СЗО по здраве при работа и Югоизточната Европейска мрежа на СЗО по ЗР* е оформена брошура относно добрите практики за превенция на заболяванията, свързани с експозиция на азбест в страната („Lessons learnt from the phasing out of asbestos in Bulgaria“), която е отпечатана за разпространение и публикувана на сайта на НЦОЗА; подготвена е и брошура за опазване здравето на раними групи работещи в условията на сменен и нощен режим на работа. Осъществено е участие в проект „Системни обзори за проучвания за разпространението на професионална експозиция на прах и влакна“ (Систематичен обзор 3) за съвместната методология на СЗО/MOT за оценка на свързаната с труда тежест на заболяванията и злополуките.

По линия на *Центъра за международна информация по безопасност и здраве при работа към MOT (CIS)* са направени справки за нови материали по проблемите на осигуряването на БЗР и са подготвени статии за брой/2019г. на електронното научно-приложно списание на НЦОЗА - Здраве и безопасност при работа (ISSN 2367-7171).

В рамките на *Европейска инициатива на СЗО за наблюдение на затлъстяването при деца* са подготвени протокол, ръководство и анкетни карти; получено е разрешение от МОН за достъп до училищата, актуализирана е национално представителната извадка от училища; проведен е курс за обучение на екипите на РЗИ за събиране на данните, завършено е теренното проучване и обработката на данните; подготвен е постер с данни от предишните 3 етапа и презентация за постигнатия напредък, представени на международна работна среща на Европейската инициатива.

Проучването е основа за разработвана докторска дисертация по научната специалност „Хранене и диететика“.

По *Двугодишното споразумение за сътрудничество между МЗ и СЗО* (2018-2019) са проведени срещи на високи ниво на тема „Предлагане на йодирана сол в България и намаляване на риска от йоддефицитни заболявания в България“; обсъдени са приоритетите от следващото споразумение.

Участвано е в подготовката на проект по Joint Action Grants (HP-JA) от 3-та Европейска здравна програма - Съвместни дейности по прилагане на най-добри практики в областта на храненето (JA Best-ReMaP), подаден в ЕК.

В рамките на участието на НЦОЗА в колаборираща мрежа на МЗ по системите RASFF, RAPEX и ICSMS за обмен на информация в ЕС е извършван системен преглед на информацията.

4. Участие в изготвяне на стратегически документи

Участвано е в изготвянето на Доклад за състоянието на здравето на гражданите в Р България и изпълнението на Националната здравна стратегия 2020 за 2018 г. Направени са анализите и заключенията, свързани с рискови за здравето фактори от околната среда (атмосферен въздух, питейни води, почви и отпадъци), трудовата среда и начина на живот (хранене).

Изготвени са *становища* за национална позиция по документи от дневния ред на 72-та сесия на Световна здравна асамблея (май 2019): A72/15 - Проект на СЗО за глобална стратегия за здраве, околна среда и климатични промени: необходимата трансформация за устойчиво подобряване живота и благосъстоянието чрез здравословна околна среда, A72/58 - Резултати от втората международна конференция по хранене и по три документа от 69-та сесия на Регионалния комитет на СЗО за Европа (септември 2019); *отчет* относно изпълнение на подраздел 3.9. Значително намаляване до 2030 г. на броя на смъртните случаи и заболявания от опасни химични вещества и от замърсяване и заразяване на въздуха, водите и почвите от Програма 2030 на ООН и включените 17 цели за устойчиво развитие.

5. Експертна, консултативна, методична дейност

Значителна част от извършената дейност през 2019г. е свързана с оперативни задачи, възложени от МЗ, РЗИ и други държавни органи и институции, като изготвяне на експертни анализи, становища и информации в различни аспекти от компетентността на отделите в ДООЗР; научно-експертно участие в работни и междуправителствени работни групи (МРГ) за актуализиране или подготовка на проекти на нормативни актове и обсъждане на политики, разработвани на национално/международно ниво и др.

В тази връзка са подготвени: *анализи* относно европейските и световни практики по отношение определянето на допустими отстояния на обекти, подлежащи на здравна защита, спрямо обекти, отделящи вредности в околната среда; на данните от докладите на РЗИ за 2018г. относно влиянието на качеството на атмосферния въздух върху здравето на населението и качеството на питейните води; *експертни становища* относно потенциален здравен риск, свързан с инвестиционни предложения или необходимост от ДОВОС; по оползотворяване на утайки от пречиствателни станции в земеделието; за съгласуване на планове за вземане на проби от отпадъци, генерирани от различни производства в страната; оценки във връзка с кризисна ситуация в гр. Г.Тошево по повод замърсяване на водата за питейно-битови нужди с ПРЗ, поискани в спешен порядък; становища за хигиенно-токсикологична безопасност на продукти в контакт с питейна вода и др.; относно същност на бърнаут, умора и рискови професии;

предложение за забрана от ЕК на определени козметични ingredienti; голям брой *експертни становища и анализи* за продукти, свързани с уведомления за пускане на пазара на храни за специални медицински цели, както и храни за кърмачета и преходни храни; инициатива на БЧК и Натстим ЕООД за провеждане на профилактика с Витамин D на младежи в училища; определяне на набора за подкрепително-тонизиращи храни и напитки за кръводарителите, поискано от Национален център по трансфузионна хематология.

Подготвени са документи във връзка с осигуряване на дистанционен достъп до ИС на ЕСНА по биоциди; попълнени са въпросници относно прилагането на граничните стойности на експозиция на въглероден монооксид, азотен монооксид и азотен диоксид, определени с Директива (ЕС) № 2017/164; националните мерки за превенция на цитомегаловирусни инфекции при работещи бременни жени в детски градини и др.

Участвано е в разработването на НИД на Наредба № 16/1999 за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, Наредба за намаляване на националните емисии на определени атмосферни замърсители, НИД на Наредба № 12/15.07.2010 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух във връзка с официално уведомление за начало на процедура за нарушение № 2018/2248 срещу РБългария, проект на ПМС за Наредба за изискванията на качеството на твърдите горива, използвани за битово отопление, НИД на Наредба № 2/2014 за класификация на отпадъците, Наредба за условията и изискванията, на които трябва да отговарят площадките за съхранение и третиране на отпадъци и за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци. Участвано е в разработването на НИД на Наредба № 6 от 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения, която е обнародвана в ДБ, бр. 87/5.11.2019г.

Осъществено е *научно-експертно участие* в работата на: МРГ по съгласуване на проект на Национална програма за контрол качеството на атмосферния въздух и МРГ за разработване на горещитирани проекти на наредби, свързани с емисии на атмосферни замърсители; НИД на Наредба № 7/2003г. за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации; работна група за обсъждане на предложените текстове по чл. 10а и 10б относно материалите в контакт с питейна вода от проекта на Директива относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека; *Експертната комисия* за регистрация на торове, биологично активни вещества и хранителни субстрати към МЗХ; МРГ за постепенното прекратяване на употребата на дентална амалгама в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/852; ТК59 „Ергономия“ към БИС с работни обсъждания на стандарти/проекти и изготвяне на отзиви/анотация; *Комисията по чл. 10* от Наредбата за храните за кърмачета и преходните храни; РГ към МЗХ за разработване на Национална стратегия по програма Училищен плод, училищно мляко, както и в подготовка на документи за актуализиране на спецификации на 4 месни продукта с означен географски произход; РГ за изготвяне на браншови стандарт за пълнозърнесто, ръжено и ръжено-пшенично брашно и браншови стандарти за съответните видове хляб; Консултативна комисия по ГМО към МОСВ. РГ по проект на НИ на Наредба № 10 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа; работна среща, във връзка с предложения на МЗ за промени в Закона за защита от вредното въздействие на химични вещества и смеси (ЗЗВВХВС).

В изпълнение на задълженията на НЦОЗА съгласно чл.15, ал.2 от ЗЗВВХВС са осъществени дейности в рамките на Експертния съвет по биоциди (ЕСБ) към МЗ: участвано е в 15 заседания, изготвени са 229 становища за пълнота на данните и е участвано в 187 проекта на разрешения и изменения на разрешения за предоставяне на биоциди на пазара.

Участвано е в работни срещи/форуми/заседания: към МТСП за организиране на събитията по кампания „Здравословните работни места управляват опасните вещества“, „Здравословните работни места - намалете натоварването“ и други проекти на Европейската агенция по безопасност и здраве при работа; на Комисия по определяне принадлежността на продуктите към ИАЛ; на Научно-експертния съвет по хранене към МЗ; форум в рамките на Пловдивския панаир ФУДЕХ; за отваряне на оферти в ОП «Периодични доставки на пакетирани подкрепително-тониращи храни и напитки за кръводарителите на НЦТХ».

Експерти от отделите на дирекцията имат участия в работни групи към Съвета на Европейския съюз и към Европейската комисия.

Участвано е в експертни работни срещи по покана на Европейската агенция по безопасност и здраве при работа (Билбао, Испания) и техническа консултация на Съвместна работната група относно националните модели за оценка на недохранване и наднормено тегло при деца под 5-годишна възраст за мониторинг на съответствието с Целите за устойчиво развитие (Вашингтон, САЩ) и др.

Представители от ДОЗЗР са координатори и членове на експертните съвети към МЗ по „Хранене и диететика“ и „Комунална хигиена“.

Работено е в Комисията по етика и Комисията за разширяване на научната акредитация по докторски програми, към НЦОЗА.

Изготвени са редица отговори на писма относно постъпили запитвания/сигнали от юридически/физически лица.

Направени са консултации по въпроси от компетентността на ДОЗЗР, поискани от отделни РЗИ и специалисти по ТМ и БЗР.

6. Учебна дейност, научни публикации, участие в научни конференции, кръгли маси, семинари, медийни изяви

Проведено е обучение на специализанти по: модул 4. - Хигиена на почвата и отпадъците и модул 5. Лична хигиена и общоупотребими продукти от основен курс по „Комунална хигиена“; Модул 1. Основи на храненето; Модул 2. Безопасност и контрол на храните и Модул 3. Хранителни потребности и препоръки за хранене при различни групи от населението от основен курс по „Хранене и диететика“; Модул 1 „Токсикология. Раздели. Промислена токсикология. Фактори, влияещи върху токсичните ефекти“ и Модул 2 „Токсикометрия и хигиенно нормиране. Кумулация, адаптация, комбинирано действие. Видове токсични ефекти“ от основен курс по “Токсикология“; участвано е в провеждането на раздел „Трудова медицина“ от основен курс по „Санитарно инженерство“; на Модул 4. „Практическа и теоретична подготовка по други медицински дисциплини - комунална хигиена“ за специалност Епидемиология на инфекциозните болести.

Подготвени са тематични курсове: „Биологични рискови фактори на работното място - управление на риска“; „Интеграция на психосоциалните фактори и промоция на здравето във фирмената политика по ЗБР“ (два модула); „Дизайн за здраве, безопасност и комфорт - функция на човешкия фактор и ергономичните стандарти“; участвано е в курсове от програмата на НЦОЗА: „Превенция на хроничните незаразни болести - практически мерки на ниво население“ и „Промоция на здравето на децата в училищата“

Проведени са планираните индивидуални обучения и практически семинари по модулите за специалност комунална хигиена, вкл. „Хигиенна токсикология“ и модулите за специалностите „Токсикология“ (за химици, биохимици, биолози, молекулярни биолози, биотехнолози и еколози) и медицинска зоология; извънредни и извънпланови обучения по „Актуални аспекти на храненето. Оценка на хранителен прием“ и подготовка за държавен изпит по специалност „Хранене и диететика“; Модул 4. „Практическа и теоретична подготовка по други медицински дисциплини - комунална хигиена“ от СДО за придобиване на специалност „Епидемиология на инфекциозните болести“ и на специалност „Медицинска санитарна химия“ - Модул 1. Раздели „Санитарна химия на атмосферен въздух“, „Санитарна химия на води“, „Санитарна химия на почви и отпадъци“.

Осъществено е участие в обучителни курсове по искане на други организации: „Придобиване на квалификация за ръководител на дезинфекции, дезинсекции и дератизации“ от учебната програма на НЦЗПБ; обучение на инспектори от РЗИ „Опасни вещества на работното място - връзка между законодателството по безопасност и здраве при работа и специфичното законодателство в областта на химичните вещества и смеси. Нормативни изисквания за ограничаване експозицията на работещите от химични агенти, канцерогени и мутагени“, организиран от МЗ; „Хранене през първите 1000 дни“ (МУ-Варна); Училище „Здравословен живот“; Семинар по безопасност на храните в УХТ - Пловдив.

Осъществено е ръководство на специализантите по «Комунална хигиена», «Трудова медицина», «Хранене и диететика» и «Токсикология», зачислени на база НЦОЗА; проведени са колоквиуми съгласно индивидуалните учебни програми; хабилитирани лица от ДОЗЗР са ръководители на докторанти по «Хранене и диететика» и «Хигиена», зачислени в НЦОЗА; участвано е в изпитни комисии и в научни журита; изготвени са рецензии за български и английски списания.

По аспектите на работа са подготвени 35 публикации за национални и чужди издания; реализирани са 56 участия в различни научни форуми, конференции, кръгли маси и др., както и участия в печатни медии, радио- и телевизионни програми.

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2019 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „АНАЛИТИЧНИ И ЛАБОРАТОРНИ ДЕЙНОСТИ“ ПРИ НЦОЗА

Дирекция Аналитични и лабораторни дейности в НЦОЗА е с изградено име, опит и авторитет в изследването на факторите на жизнената среда и продуктите и стоките със значение за здравето на човека. Лабораторно аналитичните дейности по тези проблеми се извършват съгласно Закона за здравето, Правилника за устройството и дейността на НЦОЗА и функционалните характеристики на дирекцията и отделите. Тези дейности са в подкрепа при разработване и реализиране на национални политики по опазване общественото здраве и се прилагат за:

- оценка на здравния риск при въздействие на факторите на жизнената среда;
- оценка за здравния риск от нововъзникващи рискове;
- разработване на научни и научно-приложни теми;
- лабораторни проучвания, изследвания, оценки и експертизи;
- участие в национални програми и международни проекти;
- подготовка на експертни становища;
- разработване на национални и европейски законодателни документи;
- оказване на консултативна и методична помощ;
- обучение на докторанти, специализанти, дипломанти, стажанти;

- обучение на специалисти от националната мрежа на РЗИ в помощ на ДЗК.
- обучение на медицински и немедицински специалисти от СТМ и частни лаборатории за оценка условията на труд.

1. Научно-изследователска дейност

В дирекция АЛД се провеждат проучвания по актуални за съвременната жизнена среда проблеми, някои от които са специфични разработки на Центъра. Извършени са дейности по 15 научни теми. Три от тях са теми на редовна докторантура, а други 2 са теми на докторантури на самостоятелна подготовка, едната защитена през 2019 г.

НЦОЗА (дирекции АЛД, ОЗЗР, НЗДЕЗ) е партньор по Национална научна програма (ННП) „Опазване на околната среда и намаляване на риска от неблагоприятни явления и природни бедствия“, одобрена с Решение на МС № 577/17.08.2018 г. и финансирана от МОН (Споразумение № ДО-230/06-12-2018) за срок от 5 години 2018-2023. За 2019 г. са извършени дейности по работен пакет I.3. Качество на националните водни ресурси (повърхностни и подземни) - проведени 2 работни срещи и един семинар, публикувана статия в списание с импакт фактор, и по Работен пакет I.5. Качеството на живот в страната - изготвени бази данни, представени 2 постера и една статия. Представен и одобрен е годишен отчет <https://nnpos.wordpress.com/>.

С приетите през април 2018 г. изменения на Европейската директива за питейни води (DWD 98/83) се въвеждат изисквания за мониторинг на нови замърсители – хормони (естрадиол), контаминанти от производството на пластмасови изделия (бисфенол А), цианотоксини (канцерогенни хепатотоксини), отделяни при цъфтеж на токсични видове цианобактерии - синьо-зелени водорасли, като резултат от еутрофикация. От тях микроцистин-LR е включен като „химичен параметър“ с максимално допустима стойност от 1 µg/l. От 2004 г. до момента в НЦОЗА се правят изследвания на питейни язовири и води, предназначени за рекреация и воден спорт за съдържание на цианотоксини. НЦОЗА е единствената лаборатория в България с готовност за аналитично определяне на група цианотоксини сред които е най-опасният токсин – микроцистин-LR. В НЦОЗА се извършва ранно откриване на фитопланктонните видове, които произвеждат този токсин чрез молекулярно-генетичен анализ. Извършена е токсикологична оценка чрез *in vitro* методи на клетъчни линии SH-SY5Y и възможна протекция със сапонини от *Astragalus Glycyphyllos* и *Astragalus Glycyphylloides*. По темата се разработва дисертация съвместно с Медицински университет - София, която предстои да бъде защитена до края на м.юни 2020 г. През 2019 г. са анализирани проби от крайморски езера за наличие на токсични микроводорасли с RealTime PCR методи в рамките на проект *Цианопротариоти – нов потенциален рисков фактор за злокачествени заболявания в България?*, Договор № ДН13/9 от 15.12.2017 г. с ФНИ. През 2019 г. са осъществени две вземания на проби през летния и есенния сезон от питейните язовири Искър и Студена, както и от водоемите за рекреация и воден спорт Пчелина и Бистрица. Проведени са анализи с HPLC и ELISA като целта е проучванията да се задълбочат. Изследванията от последните години показват тенденция към цъфтежи и респ. отделяне на токсини във все още малки количества в питейни язовири, например яз. Студена, както и продължаващи цъфтежи в обследваните водоеми за рекреация и воден спорт в района на София. Ето защо е препоръчително да се направи по-обстойна програма за питейните язовири в района на София.

Важна за човешкото здраве е тема, свързана с постъпленieto на есенциални микронутриенти в организма чрез храната. Получените резултати от изследване на

съдържанието на микронутриенти в различни групи храни са особено полезни за актуализиране на базата данни за състав на българските храни, могат да се използват при проучвания на хранителния прием на минерали и микроелементи, от специалисти по хранене и диетолози, за подпомагане на образователните и комуникационни стратегии, за определяне на храните с най-голям принос за постъпление на минерали и микроелементи в организма на човека, както и за етикетиране на храните и даване възможност на потребителя за информиран избор.

Проучване съдържанието на живак в различни среди с цел създаване на база данни, систематизиране и оценка е тема с особено значение за човешкото здраве и околната среда. Европейското законодателство класифицира живака като приоритетен замърсител и налага изисквания за наблюдение и контрол. Получените резултати от проучване на замърсяването с живак на захар и подсладители показват, че те са в съответствие с нормативната база и употребата им не представлява опасност за здравето на потребителите. Изследването и оценката за безопасност на нивата на живак в зърнени храни и продукти не предполагат повишен здравен риск за консуматорите, тъй като установеното при изпитването съдържание на живак е в рамките на максимално допустимите количества.

Масовата употреба и голямо разнообразие на полимерните материали налагат провеждане на проучвания, свързани с тяхната безопасност за човешкото здраве. Мономерите, от които се синтезират, както и други технологични добавки за постигане на специфични свойства, „мигрират“ към храната и могат да попаднат в организма. Много от тези химикали имат ограничения и дори забрана за употреба в материали и предмети от пластмаса, предназначени за контакт с храни (FCM - food contact materials), включени в Европейското и национално законодателство (Регламент (ЕО) 1935/2004, Регламент (ЕС) 10/2011, Регламент (ЕО) 284/2011, Регламент (ЕС) 321/2011, Регламент (ЕС) 2018/213, Наредба 2/2008). Особено застрашени като рискови групи консуматори са малки деца, подрастващи и ученици. Натрупването на данни за специфична миграция (СМ) на токсични субстанции от FCM е крайно необходимо за установяване проявлението на отдалечени във времето токсикологични ефекти. Акцентирано е върху изследване СМ на бисфенол А от епоксидни покрития на консервни кутии и кенчета, както и СМ на меламин и формалдехид от меламинови съдове. Темата е актуална и подбрана във връзка с честите и драстични промени в допустимите европейски норми за СМ на тези мономери за последните години, поради което голяма част от предлаганите на пазара артикули не отговарят на новите ограничения. При голяма част от пробите са установени завишени нива на СМ на бисфенол А и меламин. Съдържанието на меламин е тревожно, поради двукратно завишените стойности спрямо нормата, особено за изделия внос от Китай. През последните години се появи проблем, свързан с опаковките за кисело мляко. Масово се използват пластмасови опаковки, различни от полистирен – единственият полимерен материал, посочен в действащия БДС 12:2010. Това породило дискусии относно безопасността на тези опаковки. Проблемът е актуален и поради факта, че липсват сравнителни данни по отношение на миграцията на различни вещества от подобни артикули и съответствието им с изискванията на Регламент 10/2011 г. Извършеното проучване за обща и специфична миграция от някои материали и предмети от пластмаса, предназначени за дългосрочно съхранение на храни при стайна и по-ниска температура - опаковки на кисело мляко от различна по вид пластмаса, в т.ч. полистирен PS, полипропилен PP и полилактат PLA, показва че в изследваните артикули са идентифицирани до 15 бр. вещества в различните проби, от които 9 бр. са включени в Списъка на Съюза на разрешените вещества. Определена е количествено СМ на някои вещества като стирен, диизопропилнафтален DIPN, фталати (дибутил-

DBP, диетилхексил- DEHP) и антиоксидант Irganox 1076 от различни по вид пластмасови кофички за кисело мляко. Основната цел на изследванията в тази област е създаване на база данни и получаване на актуална информация за съответствие с нормативните изисквания, която ще послужи за оценяване на безопасността на различните видове опаковки на кисело мляко.

Проблемът с неблагоприятното въздействие на слънчевата UV-радиация върху човека става все по-актуален с всяка изминала година. Продукти за слънчева защита, които не отговарят на Наредба № 14/2014, не могат да се класифицират като слънцезащитни и могат да доведат до неблагоприятни последици за здравето при употребата им. По разработен и валидиран в НЦОЗА *in vitro* физичен метод се извършват изследвания за UVA и UVB слънчева защита в козметични продукти за деца и възрастни и се прави оценка за съответствие. Набира се база данни от резултатите, според която по-голямата част българските слънцезащитни продукти отговарят на изискванията на законодателството. Има единични случаи, при които се е налагала корекция на рецептурите от производителите с цел осигуряване на съответната UVA и UVB защита. Изпитанията на слънцезащитни козметични продукти са оригинални и единствени (по литературни данни) за подобна оценка, без прилагане на скъпи и продължителни клинични изследвания и поставят НЦОЗА на предно ниво в Европа в областта на подобни изследователски методики.

Таблиците/базите с данни за състава на храните са необходими за оценка на българските хранителни продукти и ястията, приготвени от тях, за адекватна оценка на хранителния прием на населението при провеждане на проучвания на храненето, лечебно хранене, за производителите на храни при създаване на хранителна формула с определени специфични претенции за хранителна и биологична стойност. За създаване на съвременни и надеждни таблици за химичен състав на български храни в НЦОЗА се извършват изследвания на макро- и микронутриенти в храни. Натрупаните аналитични данни са компилирани, обобщени и коректно документирани съгласно международните препоръки и изискванията за изграждане на съвременна база данни за състав на храните.

Индикаторните и патогенни микробиологични показатели отразяват хигиената на производство, съхранение и опаковане, което е от решаващо значение за недопускането на инфекциозни заболявания, предавани при използването на дадения продукт - храна, козметика, вода или утайка. Проведено е проучване на патогенни и условно-патогенни микроорганизми в храни, различни видове проби води, козметични продукти и утайки (общо 392 различни проби). При анализирани нестандартни проби - предимно утайки от ПСОВ и смивове от контактни повърхности, са изяснени източниците на бактериална контаминация и са предложени решения за тяхното отстраняване с оглед недопускане неблагоприятно въздействие върху здравето на потребителите.

През последните години особено значение в храните, предназначени за кърмачета, новородени, както и деца подложени на интензивни медицински грижи, заема патогенният микроорганизъм от групата на ентеробактериите - *Enterobacter sakazakii*, предизвикващ тежко инфекциозно заболяване с висока смъртност и фатални усложнения. Начините на разпространение на този щам в околната среда и пътищата на контаминиране с микроорганизма на сухите детски храни на зърнена основа за новородени и кърмачета все още не са изяснени. Започнато е проучване на природния биотоп на *Enterobacter sakazakii* и разпространението му в околната среда. Изследвани по БДС EN ISO 22964:2017 г. са 29 проби утайки от ПСОВ и 17 проби брашна. Изолирани са щамове *Enterobacter* от 4 проби брашно, които предстои да бъдат типизирани за крайна идентификация.

НЦОЗА извършва молекулярно-генетични изследвания за оценка на генотипа и индивидуална чувствителност при експозиция на вредни фактори от заобикалящата среда, изследвания, свързани с нутригенетика и видова идентификация на потенциални алергени и замърсители. Извършено е проучване на генотипа (единични нуклеотидни полиморфизми в FADS1 гените) и липидния метаболизъм. Направена е генотипна характеристика на българска популация (изследвани са 123 доброволци) и индивидуална оценка на пътищата на обмяна на веществата и поведението на основните ензими, отговорни за метаболизирането на хранителните мазнини; извършени са анализ и оценка на хранителен прием, оценка на антропометричен статус, оценка на здравен статус и фактори на риска за хронични заболявания при лица в активна възраст. За първи път в България е приложен съвременен подход с използване на генетични биомаркери за разработване на персонализирани препоръки за хранене при лица с повишен сърдечно-съдов риск, обоснован от повишени нива на LDL-холестерол, с цел профилактика на сърдечно-съдови заболявания, намаляване на риска за здравето и промоция на здраве – тема на редовна докторантура.

Проведени са молекулярно-генетични изследвания на лица, професионално експонирани на олово, с цел оценка на индивидуална чувствителност. Приложени са генетични маркери за оценка на полиморфни вариации – тема на редовна докторантура. Публикувани са две статии и е представен постер на световен конгрес EUROTX 2019.

Оценка на безопасността на биотоксини от природни източници чрез прилагане на *in vitro* методи – тема на редовна докторантура. Изследванията в тази област се налагат поради появата на нови здравни рискове в резултат на глобалното затопляне, един от които е увеличаването на фитопланктонни цъфтежи във водоеми, източници на питейна вода. Публикувани са две статии в списание с импакт фактор и обзор, представен е постер на световен конгрес EUROTX 2019. Получените резултати допринасят за оценката на здравния риск от експозиция на цианотоксини с произход цианопрокариота в светлината на измененията на европейското законодателство. Цианотоксините са класифицирани от Европейския орган по безопасност на храните, като нововъзникващ риск, свързан с климатичните промени.

Извършено е проучване и направен анализ на процесите на възприемане на риска от въздействие на електромагнитни полета върху населението в страната, като е установена тенденция за намаляване на загрижеността на населението, в резултат на съвместната работа на НЦОЗА и МЗ за постепенното въвеждане на европейските практики за национална здравна политика в това направление. Извършени са дейности по актуализиране на Националната програма за комуникация на риска с населението по проблемите на защитата от електромагнитни полета (ЕМП). Събират се данни за загрижеността на населението по отношение на електромагнитната експозиция, с цел анализ, събира се актуална информация от Интернет-мрежата за страховете на населението от въздействието на ЕМП. Провежда се комуникация с населението включително и подготовка на медийни изяви.

2. Аналитични дейности

Изготвен е годишен доклад за 2018 г. за оценка на нивата на шум в урбанизирани територии по региони, по данни на Националната система за мониторинг на шум (по Наредба № 54). Този доклад е основа за вземане на превантивни мерки за намаляване на шума. Предоставен е на МЗ и НСИ.

Изготвен е годишен доклад за здравето на гражданите за 2018 г. в частите по нейонизиращи лъчения, шум, ГМО.

Поддържа се уеб-базиран регистър на източниците на ЕМП с публичен достъп, както и достъп за експерти за целите на контрола по региони и на национално ниво, с което нашата страна въведе европейската наука и практика в това направление. Въвеждането на обобщена информация в електронния регистър на източниците на ЕМП е основа за по-нататъшни епидемиологични проучвания, за оценка на нивата на ЕМП в населените места, за намаляване на загрижеността на населението, за изследване на възможна чувствителност на лица към електромагнитно въздействие. През 2019 г. е обработена и актуализирана информация за 646 обекта. Проведено е обучение с цел поддържане на експертното ниво на ползване на системата от оторизираните лица от ДЗК. При запитване се оказва методична помощ при попълване на системата.

3. Международни проекти, колабориращи центрове и мрежи.

Дирекция АЛД участва в 8 международни проекта, колабориращи центрове и мрежи - Международен проект „Електромагнитни полета“ към СЗО, BG 07 Програма: „Инициативи за обществено здраве“, Европейска мрежа на ГМО лабораториите, Споразумение № СА31364/15.10.2009 г. на Консорциума на Европейската мрежа на ГМО лабораториите за валидиране на методи за детекция и количествено определяне на нови ГМО, Европейска мрежа на националните референтни лаборатории за материали за контакт с храни, Център за сътрудничество със СЗО по здраве при работа и Югоизточно-европейска мрежа Здраве за работещите, Колаборираща мрежа на RASFF, RAPEX и ICSMS-системи за обмен на информация в ЕС, RTG-298 - Международен проект на НАТО.

Основните дейности и постижения, свързани с участието в тези научни проекти, са следните:

- Участия в заседания на управителния съвет и пленарни заседания на международните мрежи.
- Участия в международни междулабораторни сравнителни изпитвания, организирани от EURLs и представяне с много добри резултати.
- Валидиране на методи за детекция и количествено определяне на нови ГМО, в процедура на регистрация за Европейския съюз, съгласно Регламент № 120/2014, за нуждите на контрола на територията на ЕС.
- Участие в работна група „ДНК екстракция“ към Европейската мрежа на ГМО лабораториите
- Участие в работна група „Мултиплексни PCR методи“ към Европейската мрежа на ГМО лабораториите.
- Участие в работна група „Мултианалитични методи за определяне на специфична миграция на вещества от материали за контакт с храни“ към Европейската мрежа на НРЛ лаборатории по МКХ.
- Участие в комисия по превенция и контрол на професионалните незаразни заболявания, включително азбест-свързаните заболявания и други аспекти на свързаните с труда заболявания – водещо място като експертиза в България.
- Представени отчети на Р. България по проблемите на риска от въздействието на нейонизиращи лъчения и ултравиолетово лъчение на съвещание на Международния съветнически комитет на СЗО в Женева, Швейцария.
- Организиране и провеждане на Годишна среща на Експертния Консултативен съвет по Нейонизиращи лъчения на тема: “Предизвикателства, свързани с оценката на риска и контрола при въвеждането на новата 5G-технология“, 1-3 декември 2019 г. в с. Огняново, общ. Гърмен.

- Редакция на превод на брошура на СЗО за законодателството за защита на населението при използване на солариуми.
- Представено е експертно становище по проект на Рамка за защита и безопасност от въздействие на НЯЛ върху населението, работещите, пациентите, разработена от СЗО;
- Подготовка и изпращане на доклад на тема “Философия на разглеждане на импулсните радиочестотни полета в нормативните документи за защита на човека от електромагнитни полета” - международен проект на НАТО RTG-298.
- Поддържа се уеб-базиран регистър на източниците на ЕМП.
- Дейности в националния експертен консултативен съвет по защита от нейонизиращи лъчения
- Поддържане на устойчивост по проект BG 07 Програма: „Инициативи за обществено здраве“, с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014 и механизъм на Европейското икономическо пространство, 2009-2014 “Подобряване на контрола и информационни системи в превенцията на риска и здравеопазването” чрез настоятелни действия от страна на НЦОЗА пред МЗ за промяна на законодателството; чрез поддържане на електронния регистър на източниците на ЕМП, чрез продължаване на точковите измервания с осигурената апаратура и на мониторинга; чрез обучение на специалистите от ДЗК, работещи с електронната система.

4. Експертно-консултативна и методична дейност

Експерти от дирекция АЛД участват по компетентност в 3 комитета към Съвета на Европа и 10 работни групи към ЕК. На национално ниво имат участие в 8 експертни комисии/съвети/работни групи към МЗ и 11 към други ведомства (МОСВ, ЦОРХВ, Столична община и др.), 5 технически комитета към БИС и 1 технически комитет към ИА БСА при разработване на нормативни документи, ръководства, насоки и др.

Някои експертни съвети и комисии към МЗ, в които участват Специалисти от дирекцията са следните: Експертен консултативен съвет по нейонизиращи лъчения (Заповед № РД-02-247/19.12.2014 г.); Експертен съвет за одобряване стратегическите карти за шум и планове за действие към Министъра на здравеопазването (Заповед № РД-02-201/11.10.2018 г.); Експертна комисия по здравно техническа експертиза към МЗ; Експертна комисия по биоциди и др.

Експерти от Дирекцията участват в експертни съвети и работни групи на други организации: Експертен съвет на Столична община относно приемане на разработен проект за актуализиране на Плана за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда на Агломерация София (Писмо на МЗ № 07-00-51/30.04.2019 г.); Междуведомствена работна група за изготвяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на шума в околната среда (РД – 630 от 14.08.2019 г на Министъра на околната среда и водите; Стратегия за дългосрочно развитие на София и региона Визия за София, Фокус група Жизнен град – Здравен аспект на тема „Нейонизиращи лъчения“; Работна група за Подготовка за участие в Европейски конкурс „Зелена столица“; Консултативен комитет по ГМО към министъра на околната среда и водите (Заповед № РД 263/12.09.2015г. на министъра на околната среда и водите) и др.

Разработена е и публикувана Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

Специалисти от дирекцията периодично предоставят експертна информация във връзка с новата телекомуникационна технология (5G).

Експерти от дирекция АЛД са извършили високоспециализирани научни дейности и изготвили експертна информация по проект „Цианопроکاریоти – нов потенциален рисков фактор за злокачествени заболявания в България?“, финансиран от ФНИ към МОН, с водещ партньор на проекта – Софийски университет. По проект „Алготоксини - нов рисков фактор за качеството на живот и здравето на хората в България“, финансиран от ФНИ към МОН, са взети проби от 27 подбрани водоема, които са обработени и анализирани за съдържание на микроцистини.

По отношение на влиянието/оценката на физични фактори са изготвени 19 становища по жалби на граждани и по искане на организации, 1 становище за НСИ, 25 становища за обекти с национално значение – болници, БДЖ и др. Извършени са оценки за изграждане на редица обекти, оценка на нови технологии, въвеждани в практиката, изготвени са 646 бр. експертни оценки за инвестиционни проекти за излъчващи обекти в мобилната комуникация обекти и 2 бр. обекти на ДП “Пристанищна инфраструктура“.

По възлагане от МЗ са изготвени 11 становища, по искане от други юридически и физически лица – 10. Извършени са превод/редакция на 5 стандарта и съгласуване на 47 проектостандарта по възлагане от БИС.

Експерти от дирекция АЛД, съвместно с дирекция ОЗЗР, са направили проучване на Европейските и Световни практики по отношение определянето на допустими отстояния на обекти, подлежащи на здравна защита, от обекти, които отделят вредности в околната среда, в отговор на писмо на МЗ № 74-01-28/26.02.2019 г.

Експерти от дирекция АЛД оказват консултативна и методична помощ на РЗИ от страната, свързани с измерване на замърсители във въздуха и оценка на персоналната прахова експозиция в работна среда, измерване и нормиране на респираторни влакна във въздуха, измерване и оценка на ЕМП, консултации и методична помощ във връзка с промените в Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, използването на СРЩ при верификацията на микробиологични методи за изпитване и изчисляване на неопределеност, относно преход и въвеждане на система по качество по новата версия на БДС EN ISO 17025:2018 г; дадени са консултации на ВиК – Сливен и ВиК - Варна относно биохимичната идентификация на изолирани микроорганизми от води и от утайки.

5. Лабораторна дейност и акредитирани центрове

Дирекция АЛД извършва експертна и експертизна дейност като услуги на физически и юридически лица, които се заплащат съгласно Постановление № 255 от 17 октомври 2012 г. за изменение и допълнение на Тарифата за таксите, които се събират от органите на държавния здравен контрол и националните центрове по проблемите на общественото здраве по Закона за здравето, приета с Постановление № 242 на Министерския съвет от 2007 г. (обн., ДВ, бр. 83 от 2007 г.; посл. изм. и доп. бр.17 от 23 февруари 2018 г.):

- Изследвани са 548 проби (води, козметика, храни, прахове и въздух, материали, ГМО в храни и др.) като са извършени общо 2248 анализа.
- Извършени са 592 бр. измервания на ЕМП от базови станции за мобилна комуникация и радио и телевизионни станции, 19 броя измервания и/или оценка на ЕМП по жалби на граждани и по искане на МЗ, омбудсман и др.; измерване и

оценка на ЕМП, шум и вибрации от трафопост, измервания и оценка на експозицията на ЕМП в болници при ЯМР апарати – 2 бр.

- Приходите за 2019 г. са в размер на 161404,00 лв., в резултат на извършени лабораторни експертизи (50139,00 лв., като 31790,00 са от ИЦ „Здраве“), участие в ННП - 11 560,00 лв. (съвм. с ДОЗЗР) и изготвени експертни оценки (ПСК) и измервания на физически фактори (99 705,00 лв.).

Лабораторните дейности в голямата си част са акредитирани или са в подготовка за акредитация. На функционален принцип са създадени:

- *Изпитвателен център „Здраве“*, сертификат за акредитация рег. № 278 ЛИ от 28.07.2017 на ИА БСА, съгласно БДС EN ISO/IEC 17025:2006. Извършен е преход от акредитация по БДС EN ISO/IEC 17025:2006 към акредитация съгласно БДС EN ISO/IEC 17025:2018.
- *Орган за контрол от вида С „Екзакт“*, сертификат за акредитация рег. № 186 ОКС/18.03.2015 г. от ИА БСА, съгласно БДС EN ISO/IEC 17020:201

В НЦОЗА, дирекция АЛД, са определени три Национални референтни лаборатории, съгласно заповед РД 09-941/23.11.2016 на МЗХ, съгласувана с МЗ. Дейностите, цитирани в заповедта, са предмет на държавна политика по отношение здравето и безопасността на потребителите и се извършват само в НЦОЗА:

- НРЛ за ГМО в храни;
- НРЛ за материали предназначени да влизат в контакт с хранителни продукти;
- НРЛ за мляко и млечни продукти, относно някои микробиологични причинители (*Bacillus cereus*, *Chronobacter spp.*), опасни за храни за кърмачета и малки деца.

6. Учебна дейност

Специалисти от дирекцията планират и провеждат обучения по СДО (8 курса и 7 практически семинара) и акредитирани докторски програми по научните специалности Хигиена, Хранене и диететика, Токсикология (обучават се общо 5-ма докторанти – 2-ма редовни и 3-ма на самостоятелна подготовка). Дирекция АЛД е база за обучение по медицински специалности Медицинска санитарна химия, Медицинска санитарна физика и Санитарно инженерство. През 2019 г. са зачислени 5-ма специализанти (Медицинска санитарна химия – 1, Санитарно инженерство – 1 и Токсикология (немедици) – 3-ма специализанти). Общият брой на специализантите в ДАЛД е 10. Проведени са общо 5 основни курса и 3 практически обучения на специализантите. Специалисти от дирекцията участват като лектори и в СДО по Хранене и диететика, Комунална хигиена и Трудова медицина.

7. Научни публикации, участие в научни конференции, кръгли маси, семинари, медийни изяви

Специалистите от дирекция АЛД популяризират резултатите от дейността си като през 2019 г. са направили 31 публикации в национални и чужди издания, имат 31 участия в научни форуми, научни конференции, кръгли маси, семинари и 12 участия в медийни изяви.

В заключение: Дирекция „Аналитични и лабораторни дейности“ в НЦОЗА е уникална като симбиоза на различни научни дисциплини, което позволява оценка на експозицията и на здравния риск в широк диапазон от проблеми. Дирекцията

обединява специалисти от различни научно-практически области – химици, физици, инженери, микробиолози, лекари, молекулярни биолози, токсиколози. В дирекцията се извършват дейности по научни теми, национални програми и международни проекти, свързани с актуални проблеми в общественото здраве, с цел подпомагане прилагането на политиките на МЗ. В дирекцията се апробират нови методи, извършват се изследвания на „нови замърсители“ и нови технологии от значение за общественото здраве с цел проучване присъствието и разпространението им и възможно включване в законодателния контрол. Акредитацията на лабораториите съгласно БДС EN ISO 17025 и БДС EN ISO 17020 осигурява надеждност и проследимост на резултатите. В дирекцията са ситуирани три Национални референтни лаборатории. Разработен е и се поддържа уникален за страната уеб-базиран регистър на източниците на електромагнитно поле, който визуализира комуникационните обекти и предоставя информация на специалистите от структурата на ДЗК и населението. Лабораторните дейности в НЦОЗА подпомагат разработването, актуализацията и прилагането на законодателството в областта на опазване на човешкото здраве на национално и европейско ниво. В областта на своята компетентност и експертиза специалисти от дирекцията участват в дейността на работни групи на национално ниво и на ниво Европейски съюз и Световна здравна организация. Оказва се методична помощ и се дават консултации на РЗИ, юридически и физически лица по отношение както на методите, така и за интерпретация на крайните резултати. Специалисти от дирекцията планират и провеждат обучения по СДО и акредитирани докторски програми по научните специалности Хигиена, Хранене и диететика, Токсикология. Дирекция АЛД е база за обучение по медицински специалности Медицинска санитарна химия, Медицинска санитарна физика и Санитарно инженерство. Резултатите от дейността на дирекция АЛД са база за разработването на мерки за профилактика и превенция, насочени към храненето, здравословните и безопасни условия на труд, експозицията на физични, химични и микробиологични фактори, стоки и предмети от значение за здравето на човека.

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2019 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА БОЛЕСТИТЕ“ ПРИ НЦОЗА

Дирекция „Промоция на здраве и превенция на болестите“ (ПЗПБ) организира, провежда и координира дейности на национално и международно ниво в областта на промоцията на здравето и превенцията на болестите. Дирекцията и нейните четири отдела: „Рискови поведенчески фактори и превенция на ХНБ“, „Детско и младежко здраве“ и „Анализ на здравни политики и акредитационни процедури“ са водещи структури в страната при осъществяването на дейности по промоция на здраве и превенция на болестите и „Учебен отдел“, който организира и осигурява провеждането на основни и тематични курсове за следдипломно обучение и продължаваща квалификация, индивидуално обучение на специализанти, както и обучение по научната и образователна степен „доктор“ и „доктор на науките“, подготовка на дипломанти и други форми на учебно-преподавателската дейност.

В Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 г., в раздел 11 „Здравеопазване“ е посочен като водещ приоритет: Засилване ролята на профилактиката като възможност за по-добро здраве и качество на живот. Водещата цел е: Подобряване здравето на населението, повишаване и поддържане качеството на живот през целия жизнен цикъл чрез намаляване на преждевременната смъртност, заболяемостта и последствията за здравето от

основните хронични незаразни болести (ХНБ), свързани с най-често срещаните поведенчески, биологични и психосоциални рискови фактори. За изпълнението на тази цел са разписани 14 мерки, които се изпълняват.

Дейностите изпълнявани от Дирекция ПЗПБ са в пълно съответствие с Правителствената програма, отговарят на националните приоритети, което определя изключително важната роля, която експертите от ПЗПБ имат в областта на общественото здраве на национално ниво. Всеки един отдел е водещ в страната в рамките на своята компетентност и оказва постоянна консултативна и методична помощ на Регионалните здравни инспекции. Експертите от дирекцията изготвят за Министерството на здравеопазването доклади и становища, свързани с промоцията на здраве и превенцията на болестите, които служат за определянето на политиката на МЗ в съответната област. Експертите на дирекцията изготвят част от официалните становища на България, които се представят на Световните здравни асамблеи на Световната здравна организация и на Регионалните комитети на СЗО. Становищата се представят на Министерството на здравеопазването като позиция на страната, които се утвърждават от Министерски съвет. Експертите на Дирекцията са членове на работни комитети и комисии към ръководните структури на ЕС в рамките на своята компетентност, като предоставят официални становища и позиции от името на България.

В изпълнение на здравната политика в областта на общественото здравеопазване, дирекция ПЗПБ през 2019 г. участва в:

- организирането, провеждането и координирането на дейности в областта на промоцията на здравето и профилактиката на болестите.
- провеждането на проучвания и изготвянето на анализи, свързани с общественото здраве и качеството на живот чрез измерване на здравния статус на населението и отделни негови групи.
- провеждането на интервенционни мероприятия (кампании, обучителни семинари, разработване и издаване на информационни материали), насочени към промоцията на здраве и превенцията на ХНБ;
- реализирането на многобройни дейности по промоция на здраве сред децата, учениците и цялото население, включително в сферата на сексуалното и репродуктивно здраве;
- разработването, координирането и изпълнението на национални програми, планове и международни проекти.
- работни групи на национално и международно ниво по проблемите на промоцията на здраве и превенцията на болестите.
- изпълнението на научно-приложни, експертно-консултативни и методични дейности по проблемите на промоцията на здраве и профилактиката на болестите, включително експертно-консултативна и методична помощ на РЗИ и лечебните и здравни заведения.
- осъществяването на активно международно сътрудничество с европейски и други международни институции;
- организирането и провеждането на основни и тематични курсове за следдипломно обучение и продължаваща квалификация, индивидуално обучение на специализанти, както и обучение по научната и образователна степен „доктор” и „доктор на науките“, подготовка на дипломанти и други форми на учебно-преподавателската дейност.
- разработването на годишния доклад на министъра на здравеопазването за състоянието на здравето на гражданите и изпълнението на Националната здравна стратегия.

Дейността на Дирекция „ПЗПБ“ е изцяло съобразена с оперативният план на НЦОЗА по теми и задачи за 2019 г.

1. Планови научно-приложни теми през 2019 г.

През 2019 г., в дирекция „ПЗПБ“ са извършени дейности по 19 планови научно-приложни теми, насочени към превенцията на рисковите поведенчески фактори, водещи до възникване на ХНБ; неконвенционални медицински услуги; деинституционализация на децата, отглеждани в ДМСГД; въздействието на климата върху здравето; управление на човешките ресурси в здравеопазването; комуникационни канали в процеса на здравната комуникация и др.

Обхванати са проблеми, свързани с ефективността и ефикасността на провежданите здравно-образователни кампании сред подрастващите, насочени към промоцията на здраве и превенцията на ХНБ. Проучени са методите за оценка, съобразени с финансовите и кадрови ограничения, както и със спецификата на целевата аудитория в България. Анализирани са здравните, психосоциалните и икономическите последици, вследствие злоупотребата с алкохол, а също и политиките, стратегиите и добрите практики в света и в България, насочени към нейното ограничаване. Проучени са проблеми, свързани с информираността на населението при ползване на здравни услуги и др.

Темата за деинституционализация на децата, отглеждани в ДМСГД, е в съответствие и във връзка с дефинираните в дългосрочен план (до 2025 г.) приоритети и подходи в актуализираните стратегически документи в тази област и в изпълнение на заложените в концепцията на МЗ за деинституционализация на децата от ДМСГД цели и задачи. В помощ на реализирането на процеса са разработени методични и образователни материали, базирани на установени в резултат на проведено комплексно проучване мерки за съдържателна деинституционализация на децата в ДМСГД. Разработена е програма и проведено продължаващо обучение за повишаване квалификацията на медицински и немедицински специалисти от девет ДМСГД в страната и ЦКОДУХЗ за извършване на оценки и анализи в помощ на подготовката и реализирането на деинституционализацията на децата от ДМСГД с активното и мотивирано участие на персонала, както и за превенция на последваща институционализация на децата в новите услуги. Крайната цел и очакван резултат е преустановяване на институционалната грижа за деца под 3-годишна възраст.

През 2017 г. е поставено началото на проучване на ефективността и качеството на услугата „Център за майчино и детско здраве“ („патронажни грижи“ за бременни жени, деца до 3-годишна възраст и техните семейства), пилотирана от УНИЦЕФ. През 2018 г. и 2019 г., като част от Консултативен съвет към УНИЦЕФ, се реализира участие в изготвяне на методологията на проучването, консултиране на анализа на данните и обсъждане на доклада с препоръките за постигане на ефективност, устойчивост и разпространение на услугата за патронажни грижи в страната и изготвено експертно мнение относно необходимостта от разработване на стратегия за развитие на човешките ресурси в областта.

През 2019 г., с цел актуализиране на Наредба № 3 от 27.04.2000 г. за здравните кабинети в детските заведения и училища, базирано на доказателства, проучването на състоянието на здравното обслужване в училищата продължава с изследване на потребностите на медицинските специалисти от повишаване на знанията в областта на промоцията на здраве при учениците, като е изготвена методология на проучването и литературна справка по проблема.

Разработваните планови научно-приложни теми, свързани с неконвенционалната медицина са във връзка с глава 6 на Закона за здравето, който регламентира „Неконвенционалните методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве“ /НМ/, които могат да се прилагат у нас. В РЗИ са регистрирани забранени неконвенционални методи, регистрирани са лица, които не са лекари и дентални лекари, а са регистрирани за упражняване на хомеопатичния метод. Извършените анализи са с цел да се информира, от една страна, МЗ за предприемане на съответни законодателни мерки в тази област, и от друга страна, да се предостави на гражданите достоверна информация чрез печатни материали, които се публикуват в списанието и сайта на центъра за защита на тяхното здраве. По данни на интернет в страната продължават да се упражняват над 30 неразрешени от Закона за здравето неконвенционални методи – както от медицински специалисти, така и от лица, които нямат право да упражняват никакви неконвенционални методи, въпреки санкциите, предвидени в Закона за здравето.

С изпълнението на научно-приложните теми, свързани с климатичните промени и здравето са разработени две здравно-информационни брошури, които са разпространени в 28-те РЗИ, заинтересованите министерства, библиотеките и университетите в страната и са качени на сайта на НЦОЗА. Проведени са анкети със здравни специалисти от НЦОЗА и преподаватели и студенти от МУ, гр. София. Направен е сравнителен анализ на резултатите между отделните групи интервюирани. В допълнение към тази значима на национално ниво дейност, отделът извършва проучвания върху управлението на човешките ресурси в здравеопазването, както и на възможностите за въвеждане на електронната рецепта в България.

2. Дейности по национални програми и планове през 2019 г.

Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести (ХНБ) 2014-2020.

През 2019 г., в рамките на програмата, са организирани и реализирани значителен брой дейности:

Във връзка с управлението и координирането на програмата е проведена Национална работна среща с регионалните и национални координатори на програмата относно нейното реализиране през изтеклата година. На срещата са обсъдени проблеми в хода на развитие на програмата, както и предложения за тяхното решаване.

Дейностите, насочени към намаляване на факторите на риска за здравето включват: участие в насочени образователни мероприятия (радио и телевизионни предавания, публикации, пресконференции, информационни кампании и др. инициативи) за повишаване на знанията и мотивацията на населението от различни възрастови групи за здравословен начин на живот; отбелязване на Световни и международни дни от календара на СЗО с публикации на информационни материали на сайта на Центъра; участие в проекти и инициативи на други институции и организации, насочени към промоцията на здраве и профилактиката на ХНБ; участие в Европейската седмица на спорта „BeActive“ - инициатива на Европейската комисия за насърчаване на спорта и физическата активност на гражданите на ЕС. Разработени са два здравно-образователни материали: „Препоръки за здравословно хранене на ученици от 7-19 години“ и „Дейност на кабинетите за отказване от тютюнопушенето при РЗИ“, а също и два видеоклипа: „Дейност на кабинетите за отказване от тютюнопушенето при РЗИ“; „Препоръки за физическа активност на населението“; Тютюнопушенето – риск за здравето сега“. Разработени са пет презентации: „Здравни аспекти на изделията, свързани с тютюневите изделия – електронни цигари“; Регулиране на новите продукти и необходимостта от включването им в забраната“;

Тютюн и тютюнопушене“; Тютюнопушене и зависимост“; Тютюнопушенето-фактор на риска за възникване на ХНБ“.Организиран и проведен са безплатни консултации по хранене и диететика в рамките на Европейската седмица по общественото здраве, както и 17 участия в медии с интервюта и публикации по въпросите на здравословно хранене.

Във връзка с повишаването на капацитета на медицинските и немедицински специалисти и партньори са организирани и проведени обучителни курсове, насочени към промоцията на здраве и превенцията на ХНБ (по рисковите фактори: нездравословно хранене, тютюнопушене, злоупотреба с алкохол и ниска физическа активност); разработено е „Ръководство за прилагане на принципите и методите на здравната комуникация при осъществяване и оценяване на работата с подрастващи по промоция на здраве и профилактика на ХНБ“; проведени са два обучителни семинари с медицински специалисти от здравните кабинети от училища, детски градини, с педагози и медиатори по етническа интеграция, насочени към превенцията на тютюнопушенето, злоупотребата на алкохол, ниската физическа активност и нездравословното хранене, съвместно с РЗИ-София област; обучителен семинар за специалистите от ККОТ при РЗИ на тема „Здравни аспекти на новите тютюневи изделия (Електронни цигари и електронно-нагреваеми тютюневи изделия)“; Училище „Здравословен живот“, проведено в рамките на Втора научно-практическа конференция „Профилактика – диагностика и терапия в млада и зряла възраст“; обучителен курс сред общопрактикуващи лекари „Хранене през първите 1000 дни“, в рамките на 9-та научно-практическа конференция „От науката до леглото на болния. Нови ръководства за диагностика и лечение и тяхното въвеждане в клиничната практика“.

Дейностите за здраве, съвместно с обществени структури и общности включват организирането и провеждането на три работни срещи:Национална работна среща - семинар съвместно с експерти от Университет по хранителни технологии, гр. Пловдив на тема „Промоция на реформулирането на храните с цел намаляване съдържанието на сол, мазнини, наситени мастни киселини, транс-мастни киселини, добавена захар и повишаване наличността им на пазара“; работна среща за изготвяне на браншови стандарт за пълнозърнесто, ръжено и ръжено-пшенично брашно и браншови стандарти за съответните видове хляб и работна среща за изготвяне на изменения и допълнения на утвърдени стандарти Стара планина.

По отношение на законодателството е публикувано изменение и допълнение на НАРЕДБА на МЗ № 6 от 10.08.2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения; изм. и доп., ДВ бр. 87 от 05.11.2019 г.).

Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве 2014-2020.

В рамките на програмата, в помощ на скрининга на аутизма в ранно детство в извънболничната медицинска помощ, са разработени два здравно-образователни материала и обсъдени с представители на УС на НСОПЛБ възможностите за разпространението им сред ОПЛ; Организирана и проведена е национална кръгла маса на тема „Усъвършенстване на грижите за здравето и развитието на децата в детските ясли“, с участието на специалисти от самостоятелните детски ясли в страната и БАПЗГ, изнесен е доклад „Място и роля на детските ясли в грижите за здравето и развитието на децата в ранна възраст“, разработени и обсъдени са на национално ниво мерки за постигане на европейските стандарти за качество на услугите за грижи и образование в ранно детство; На базата на анализ и доклад ”Информационни и здравни нужди на населението в България, свързани с изпълнението и Запознатост с НППМДЗ

2014-2020” от Алфа Рисърч, с възложител сдружение „ЛАРГО“, от НКС към МЗ и в проведени работни срещи са обсъдени препоръки за дейността на Здравно-консултативните центрове за майчино и детско здраве, планирани са мерки и изготвена програма за провеждане на национална среща с координаторите на ЗКЦМДЗ за постигане на предвидените в Програмата дейности. Като краен резултат извършеното съдейства за постигане на заложената в НППМДЗ цел за подобряване на достъпа и качеството на услугите за детско здраве.

Национална програма за закрила на детето

По оперативна цел *„Подкрепа на деца в уязвима ситуация“*, за превенция на риска за здравето и развитието при деца в ситуация на конфликт при развод и раздяла на родителите, са проведени 34 консултации на деца, родители и родителски организации по проблема и са консултирани мерки за превенция на риска от „синдром на родителско отчуждаване“, изготвени от НПО с цел нормативни промени представени пред Парламентарната Комисия по въпросите на децата, младежта и спорта и ангажираните държавни институции (ДАЗД, ДСП/ОЗД). По стратегическа цел *„Подобряване здравето на децата“* от НПЗД е разработен образователен материал за повишаване квалификацията на ОПЛ и педиатри от извънболничната помощ за оценка и системно проследяване на нервно-психичното развитие при деца от 0 до 3 години; За повишаване квалификацията на специалисти от детските ясли по въпросите на ранното детско развитие и за консултиране на семейства на деца в ранна възраст, са проведени три работни срещи с директори на самостоятелни детски ясли - гр. София и национална кръгла маса, на които са разработени мерки за утвърждаване статута на детските ясли за комплексна промоция на здравето на децата в ранна възраст, които включват и системно продължаващо обучение за усъвършенстване на грижите за здравето и развитието на децата, включително работата с родителите и с децата с увреждания; Проведени са 15 бр. консултации на деца, родители и специалисти от извънболничната медицинска помощ по проблеми на развитието и поведението на деца на възраст 1-7 години и супервизирани 7 случая от практиката на ОПЛ и педиатри от ИБМП на деца с аутизъм.

НЦОЗА партнира на МЗ в изпълнението на Националната програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ” 2016-2020 г., като е ангажиран с превенция на ХИВ сред младите хора, децата и младите хора в риск. През 2019 г. НЦОЗА участва в организирането на национални АНИСПИН кампании и кампанийни събития във връзка с 1 декември - Световен ден за борба със СПИН, 14 февруари - Ден на влюбените, и 21 май - Международен ден за съпричастност към хората, живеещи с ХИВ.

3. Дейности по международни програми, планове и проекти

През 2019 г. дирекция „Промоция на здраве и превенция на болестите“ има значителна международна дейност и е основният изпълнител на следните международни проекти и програми:

3.1. Съвместни действия (Joint Actions), в рамките на Програмата за обществено здраве на Европейския съюз, съфинансирани от Третата европейска здравна програма на ЕС за периода 2014-2020 г.

- *Съвместно действие „Лечение на хроничните заболявания и популяризиране на здравословно остаряване през целия живот“ (CHRODIS-JA PLUS)* – Участие в срещи и задачи по проекта; актуализация на доклада „Добри практики в областта на промоцията на здраве и първичната профилактика“; участие в уебсеминар на тема „Оценка на практики, свързани с хронични заболявания и хроничните грижи“;

участие в разработването на мобилното приложение за пациенти с диабет; подготовка на план за действие за пилотното проучване на мобилното приложение към Работен пакет 7.

- *Съвместно действие „Управление на крехко здраве. Комплексен подход за насърчване напредването на възрастта без увреждания“ (ADVANTAGE)* - Изпълнение на фаза 2 от проекта - Разработване и тестване на проект на общ Европейски модел за подход към крехкото здраве (Подход в превенцията на крехкото здраве); Изпълнение на задачите по Работен пакет 2 (Комуникация, осведоменост и разпространяване), РП 5 (Опознаване на крехкото здраве на ниво популация) и РП 6 (Управление на крехкото здраве на индивидуално ниво); подготовка на въпросниците по проекта - 18 въпросника; провеждане на проучването; изготвяне на доклад, свързан с доказателствата в подкрепа на дейностите за превенция и управление на крехкото здраве, както на равнище отделен индивид, така и на ниво популация;

- *Съвместно действие „Иновативно партньорство за действия по отношение на онкологичните заболявания“ (iPAAC)* - Запознаване с отчетната процедура в платформата “4pm Project Management Manual” и инструкциите, изложени в ръководството, във връзка с дейности по междинно отчитане на съвместното действие; участие в два уебсеминара с видеоконферентна връзка; изготвяне на отчет; събиране на информация за въпросника по Работен пакет 10, включваща информация за пациентски пътеки, за имплементирането на мрежа от комплексни онкологични центрове, индикатори за качество, удовлетвореност на пациентите.

- *Съвместно действие „Европейска мрежа за сътрудничество в областта на оценката на здравните технологии“ (EUnetHTA)*. Участвано е в дейности на Работен пакет 4 (Съвместна продукция) и Работен пакет 5 (Основан на жизнения цикъл подход за подобряване генерирането на доказателства), направление „А“ (Ранни диалози), (Първоначално генериране на доказателства); провеждане на уебсреща с чуждестранните партньори по проекта във връзка с обсъждане на предстоящи задачи, кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно координиране с екипа от НЦОЗА на текущите проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността.

- *Съвместно действие за контрол на тютюна (Joint Action on Tobacco Control)* - проектът стартира през септември 2017 г., като основните задачи са: дейности по създаване на устойчивост на националните политики за контрол на тютюна, издаване на ръководства и научни доклади, усъвършенстване на националните политики. По WP4 е обсъден и приет план за дейностите по проекта. Екипът участва в подготовката на споразумението към JATC; телеконференции срещи и дискусии върху окончателния въпросник по проекта. Извършен е превод на въпросника и провеждане на пилотно проучване по проблемите, свързани с популяризиране на здравето и профилактиката на хронични заболявания. Направено е проучване и анализ на дейността на организациите, работещи в областта на контрола на тютюна в РБ и предоставяне на систематизирана информация за нуждите на проекта. Във връзка с WP5 е обсъден и приет план за дейностите по проекта. Екипът участва в телеконференции срещи за обсъждане на правния договор за споделяне на данните от ЕС-SEG и съгласуване на текущи проектни задачи, администрирането и техническо обезпечаване на дейността.

- *Съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването (JANEE)* – Участвано е в среща за стартиране на Европейско съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването; в онлайн обучение за работа с WRIKE - виртуална система за управление на проекта; изготвяне и дейности за изпълнение на работен пакет 8 и работен пакет 9; подготовка и изпращане на информация за работен

пакет 9 за България; комуникация с координаторите на Съвместното действие и лидерите на работните пакети, в които България участва.

3.2. В рамките на сътрудничеството със Световната здравна организация

- Четвърти глобален доклад по пътна безопасност, СЗО - Предоставяне на допълнителна информация на СЗО относно ПТП в Р България. Запознаване с методиката на отчитане на смъртните случаи, разработена от СЗО. Извършване на консултации с експерти от НСИ и Главна дирекция „Национална полиция“. Изготвяне на декларация за потвърждаване на посочената информация. Осъществяване на постоянна комуникация със СЗО.

- Във връзка с отчитане на изпълнението на Рамковата конвенция на СЗО за контрол на тютюна е извършен анализ за последните 4 години на разпространението на тютюнопушенето сред населението в България, експозицията на вторичен тютюнев дим, свързаната с тютюна смъртност, икономическа тежест на употребата на тютюн, отглеждане на тютюна, законната и незаконна търговия с тютюневи изделия, ценова и данъчна политика, законодателство, регулиране и политики за контрол на тютюна, никотинова зависимост и отказване от тютюнопушене, научни проучвания и обмен на информация, международно сътрудничество и помощ.

3.3. Дейности в Мрежата на Югоизточна Европа за аутизма (SEAN).

В дирекция ПЗПБ е националният координатор на Мрежа на Югоизточна Европа за аутизма (SEAN) за България, като през 2019 г. продължи изпълнението на дейностите по плана „*Мерки за подобряване на грижите в помощ на лица с аутизъм и техните семейства*“, утвърден от министъра на здравеопазването, в следните области: скрининг на аутизма в извънболничната помощ; повишаване квалификацията на работещите с деца с РАС в системата на здравеопазването; повишаване информираността на обществото и здравните специалисти за аутизма и др. Реализирани са редица експертни и консултативни дейности: Консултиране на иновативна обучителна програма за деца с аутизъм, адаптирането и възможностите за въвеждане в частни и масови училища в помощ на включващото образование; Участие в работни срещи с НПО и Парламентарната комисия за образование към НС за обсъждане на ресурсното осигуряване на обща и специализирана подкрепа на децата със СОП, форми на обучение на децата с аутизъм в училищата, включително иновативни и усъвършенстване на нормативната уредба в помощ на процеса; Участие в обучителни семинари и конференции, осветени на възможности за прилагане в страната на специализирани терапевтични техники и програми за деца с РАС; Изготвяне на справки и експертна информация по запитване на различни организации, институции и специалисти относно данни за броя на децата с аутизъм в България, политики в системата на здравеопазването, регистриране на случаите, диагностициране, терапия и др.

3.4. Международен институт за младежко развитие PETRI - София

В дирекция ПЗПБ е Международният институт за младежко развитие PETRI - София - уникална структура, създадена в НЦОЗА през 2007 г. с подкрепата на Регионалния офис за Източна Европа и Централна Азия на UNFPA, Фонд на ООН за население. През 2019 г. опитът на PETRI - София и България е представен на редица международни събития по покана на организаторите Изготви се и бе подписан между НЦОЗА и Регионалния офис на UNFPA за Източна Европа и Централна Азия Годишен работен план на PETRI за 2019г. Продължава изпълнението на Международната стажантска програма на Международния институт за младежко развитие PETRI -

София. Реализирано е участие в редица международни форуми, свързани с изпълнението на проекта, като добра практика за партньорството между младите хора и опитните професионалисти и системна работа за изграждане на умения на младежките активисти за обучение на връстници, разработване на проекти, застъпничество и младежко лидерство в сферата на сексуалното и репродуктивно здраве и права.: Международната среща, посветена на 25-годишнината от Международната конференция за населението и развитието в Найроби, Кения; международно събитие за обмяна на добри практики в сферата на работата с младежи “Tool Fair IX – „knowhow”, гр. Рованиеми, Финландия; семинар за СРЗ, организиран от Областен център за младежко здраве, гр. Кизилорда, Казахстан, с подкрепата на UNFPA; Консултативна среща на Комитета за подготовката на Младежки модел за Международната конференция за население и развитието, Египет. По проекта са изготвени въпросник за онлайн изследване за оценка на потребностите в сферите «Изграждане на капацитет», «Застъпничество и партньорство» и «Организационно развитие» сред националните мрежи на Y-PEER за региона на Източна Европа и Централна Азия, наръчник за млади активисти и застъпници от Y-PEER и други младежки мрежи за застъпничеството и се поддържа съдържанието на платформата за младежко застъпничество speakactchange.org и уеб-страницата на PETRI – София.

3.5. Европейски училищен изследователски проект за алкохол и други наркотици (ESPAD)

Дирекция ПЗПБ участва в изпълнението на Европейския училищен изследователски проект за алкохол и други наркотици (ESPAD), който събира информация за употребата на алкохол, цигари и наркотици сред 16 годишни ученици в над 30 страни в Европа. През 2019 г. бе изготвен финалния вариант на въпросника за изследването на ESPAD 2019, осъществена организация на провеждането на изследването на терен, финализиран доклада за реализацията на изследването ESPAD 2019 в България, който заедно с базата данни е изпратен до Европейския мониторингов център за наркотици и наркомании и международния изследователски екип за изготвяне на общия доклад на ESPAD. Участие в Годишната асамблея на ESPAD, Одеса.

4. Експертна, консултативна, методична дейност

През годината в дирекция „ПЗПБ“ са изготвени 49 становища и експертни информации за МЗ, СЗО, ЕК и други институции и организации, ангажирани с проблемите на превенцията и контрола на ХНБ; майчиното и детско здраве; човешките ресурси; проблеми на здравеопазването и др. Експерти от дирекцията ежегодно участват в подготовката на Доклада за здравето на гражданите и изпълнението на Националната здравна стратегия, а също и в близо 50 работни групи по различни проблеми, включително в работни групи към Съвета на ЕС и ЕК.

5. Учебна и научно-публикационна дейност

Проведени са седем тематични курса, пет по искане на други организации и индивидуално обучение по проблеми на промоция на здраве и превенция на болестите. Осъществено е ръководството и обучение на четирима специализанта и на 2 докторанта по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“, които са защитили успешно дисертационните си трудове. Служители на дирекцията са издали 26 научни публикации в национални и чужди издания; участвали са в работата на 79 научни форуми, научни конференции, кръгли маси и семинари и в над 11 в медийни изяви. Разработена е програма за обучение на експерти по Наредба № 8 от

13.11.2019г. на МЗ за изискванията, на които трябва да отговарят учебните заведения. Програмата е изпратена в МЗ за утвърждаване от Консултативния съвет.

С участие на членовете на експертен съвет по «Социална медицина и здравен мениджмънт» към министъра на здравеопазването е изготвен и изпратен в МЗ медицински стандарт по „Социална медицина и здравен мениджмънт“.

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2019 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „ПСИХИЧНО ЗДРАВЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ЗАВИСИМОСТИТЕ“ ПРИ НЦОЗА

Дирекция „Психично здраве и превенция на зависимостите“ (ПЗПЗ) е създадена след сливането на Национален център по наркомании (с постановление № 168/04.07.2019 г. на Министерски съвет на РБългария) с НЦОЗА. Новата структура функционира от 18.10.2019 г. след обнародването на Правилника за изменение и допълнение на Правилника за устройството и дейността на НЦОЗА в Държавен вестник, брой 82, 2019г.

Основна отговорност на дирекцията е да провежда и координира дейности на национално и международно ниво в областта на промоцията на психичното здраве и превенцията на зависимостите. Дирекцията в НЦОЗА с нейните три отдела: „Зависимости“, „Психично здраве“ и „Национален фокусен център“, са актуалните структури в страната, ангажирани с осъществяването на дейности по промоция на психично здраве; превенция на зависимостите; събиране и обобщаване и анализиране на информация по отношение на употребата на забранени субстанции; дейности, свързани с лечението на зависимости с опиевидни агонисти и агонисти-антагонисти; дейности по превенция употребата на вещества; дейности, свързани с работата на програми за психосоциална рехабилитация на територията на страната.

В Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 г., в раздел 11 „Здравеопазване“ е посочен като водещ приоритет: Засилване ролята на профилактиката като възможност за по-добро здраве и качество на живот. Водещата цел е: Подобряване здравето на населението, повишаване и поддържане качеството на живот през целия жизнен цикъл чрез намаляване на преждевременната смъртност, заболяемостта и последствията за здравето от основните хронични незаразни болести (ХНБ) и зависимости.

Дейностите, изпълнявани от Дирекция ПЗПЗ, са в пълно съответствие с Правителствената програма, отговарят на националните приоритети, което определя изключително важната роля, която експертите от ПЗПЗ имат в областта на общественото здраве, психичното здраве и зависимостите на национално ниво. Всеки от отделите е водещ в страната в рамките на своята компетентност и оказва постоянна консултативна и методична помощ на Регионалните здравни инспекции, ОбСНВ / Общински съвет по наркотични вещества/ и ПИЦ /Превантивно-информационен център по зависимости/, НПО, занимаващи се с програми за психосоциална рехабилитация и др. Експертите от Дирекцията изготвят за Министерството на здравеопазването доклади и становища, свързани с промоцията на психично здраве, превенцията на самоубийствата и зависимостите, които подпомагат изготвянето на политиката на МЗ в съответната област. Експертите от Дирекцията изготвят част от официалните становища на България, които се представят на Световните здравни асамблеи на Световната здравна организация и на Регионалните комитети на СЗО. Становищата се представят на Министерството на здравеопазването като позиция на страната, и се утвърждават от Министерски съвет. Експертите от Дирекцията са

членове на работни групи и комисии към различни министерства в рамките на тяхната компетентност.

В изпълнение на здравната политика в областта на общественото здравеопазване Дирекция ПЗПЗ през 2019 г. участва в:

1. Разработване и изпълнение на дейности, свързани с политиката за психично здраве.
2. Проучва и анализира състоянието на психичното здраве и предлага модели за подобряване на психичноздравния статус на населението.
3. Организира, провежда и координира дейности на национално и международно ниво в областта на промоцията на психично здраве и превенцията на зависимостите;
4. Провежда епидемиологични проучвания за разпространението на психичните разстройства и рисковите фактори за отключването им.
5. Събира и анализира данни за психичноздравното състояние на населението с акцент върху лица с рисково поведение (агресия, суицидни действия, злоупотреба с психоактивни вещества).
6. Провежда интервенционни мероприятия (кампании, обучителни семинари, разработване и издаване на информационни материали) по проблемите на психичното здраве.
7. Провежда научни изследвания и осъществява научно сътрудничество с европейски и международни институции в областта на психичното здраве и зависимостите.
8. Изпълнява функциите на Национален фокусен център за наркотици и наркомании, проучвания и информация, като:
 - а) осъществява методическа подготовка, ръководство и контрол, както и координация при изграждането и функционирането на национална публична информационна система по проблемите, свързани с наркотиците;
 - б) изпълнява функциите на национално звено за връзка, координация и сътрудничество с Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (EMCDDA) и с Европейската мрежа за информация в областта на наркоманиите (REITOX);
 - в) осъществява сътрудничество с чуждестранни и международни институции в областта на изследователската практика и функционирането на националните и международните публични информационни системи по проблемите, свързани с наркотиците;
 - г) инициира, организира, възлага, контролира, подпомага и развива научноизследователска дейност в съответствие с актуалната европейска практика, която обхваща теоретични и приложни изследвания в областта на употребата на наркотици и психоактивни вещества в България;
 - д) събира, класифицира, обработва, съхранява, анализира и разпространява информация, свързана с наркотиците и наркоманиите;
 - е) изготвя и внася за одобряване в Националния съвет по наркотичните вещества национален доклад по проблемите, свързани с наркотиците в България;
 - ж) осъществява дейности по функционирането и развитието на ключовите индикатори на Европейската информационна мрежа – употреба сред населението, проблемна употреба, инфекциозни заболявания, свързани с употреба на наркотици, смъртност, свързана с наркотици, търсене на лечение, свързано с употребата на наркотици, както и на системата за ранно предупреждение за нови психоактивни вещества;
 - з) организира и контролира периодичното осъществяване на проучвания оценки относно броя и структурата на проблемно употребяващите наркотични вещества в България в съответствие с актуалната европейска практика;

- и) организира и контролира периодичното осъществяване на специфични проучвания относно поведенчески характеристики на проблемно употребяващите наркотични вещества в България в съответствие с актуалната европейска практика;
 - й) организира и контролира събирането на актуални данни относно броя на смъртните случаи, свързани с употребата на наркотични вещества, и с нивото на смъртност сред употребяващите наркотици в България;
 - к) организира, контролира и поддържа функционирането на информационна система за профила и характеристиките на лекуващите се по повод на употребата на наркотични вещества в България;
 - л) организира, координира и подпомага функционирането на система за ранно предупреждение за нови психоактивни вещества в България.
9. Осъществява координация и методическо ръководство на дейностите, свързани с превенция на употребата на наркотични вещества, намаляване на вредите от употребата на наркотични вещества, лечение и психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества.
 10. Разработва програми за превенция на употребата на наркотични вещества, за психосоциална рехабилитация и за намаляване на здравните вреди от употребата на наркотични вещества.
 11. Разработва програми и методи за работа в областта на лечението на лица, зависими от наркотични вещества.
 12. Осъществява мониторинг на програмите за превенция на употребата на наркотични вещества, програмите за лечение и психосоциална рехабилитация и програмите за намаляване на вредите от употребата на наркотични вещества, които се реализират на територията на страната.
 13. Изготвя становища по проекти на програми за лечение с агонисти и агонисти - антагонисти за съответствието им с Наредба № 24 от 2004 г. за утвърждаване на медицински стандарт „Психиатрия”.
 14. Дава съгласия за осъществяване на програми за превенция на употребата на наркотични вещества и програми за психосоциална рехабилитация.
 15. Дава съгласия за осъществяване на програми за намаляване на вредите от употребата на наркотични вещества, които се осъществяват на територията на страната.
 16. Поддържа база данни на лицата, осъществяващи програми за превенция и психосоциална рехабилитация, и на лицата, които осъществяват програми за намаляване на вредите от употребата на наркотични вещества.
 17. Поддържа служебна база данни на лицата, включени в програми за лечение с опиоидни агонисти и агонисти-антагонисти.
 18. Осъществява специализирано обучение на ръководители на програми и на работещи в областта на превенцията, лечението, психосоциалната рехабилитация и намаляването на вредите от употребата на наркотични вещества.
 19. Осъществява специализиран контрол на лечебната дейност, осъществявана от програмите за лечение на лица, злоупотребяващи или зависими от наркотични вещества.
 20. Извършва специализирани лабораторни изследвания и експертизи, свързани с дейността на НЦОЗА.
 21. Поддържа и анализира информацията от информационната система за регистрация на суицидните действия.
 22. Управлява и разработва нови модули за базираната в НЦОЗА онлайн система за дистанционно обучение по проблемите на психичното здраве.

23. Организира и провежда продължаващо и индивидуално обучение, както и други форми на учебно-преподавателската дейност в областта на общественото здраве.

24. Участва в разработването на Годишния доклад на министъра на здравеопазването за състоянието на здравето на гражданите и изпълнението на Националната здравна стратегия.

Дейността на Дирекция ПЗПЗ е изцяло съобразена с оперативния план на НЦОЗА, както и с дейностите, предвидени в НЦН, по теми и задачи за 2019 г.

1. Планови научно-приложни теми през 2019 г.

През 2019 г. в Дирекция ПЗПЗ са извършени дейности по 2 планови научно-приложни теми, свързани с психичното здраве на населението, включително и опитите за самоубийство.

Изпълнението на темите в областта на психичното здраве, включително и за опитите за самоубийство, позволява изготвянето на програми, планирането на интервенции и ресурси в болничната и извънболничната психиатрия, оценка на тенденциите в разпространението на честите психични разстройства и в търсенето на специализирана помощ. Разработени са стратегии за превенция на психичните разстройства. Системно се събират и анализират данните за суицидните действия на територията на страната, което се прави в контекста на Националната програма за превенция на самоубийствата. Анализира се системата за психиатрична помощ и се правят предложения за промени, основани на доказателства.

2. Дейности по национални програми и планове през 2019 г.

Национална програма „Превенция на самоубийствата в Република България 2018–2023 година”

Събрана и дигитализирана е актуалната информация, постъпила от 28 РЗИ. Оценени и актуализирани са дейности по суицидопрофилактика в България. При поискване информация за актуалната ситуация и предходни години се предоставя на заинтересовани институции.

Национална програма за психично здраве на гражданите на Република България

Обобщени са препоръките относно националната програма от проведената кръгла маса с психичноздравни професионалисти, представители на СЗО-България и Българската психиатрична асоциация. Представен е мониторингов доклад от Европейската психиатрична асоциация за състоянието на психиатричната система у нас. Експерти от дирекцията участваха в работна група за работа по Национална стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2020–2030 г., както и в работни срещи в МЗ във връзка с изготвянето на стратегията.

Бюджетна програма за намаляване търсенето на наркотични вещества

През 2019 г. беше осъществена подготовка и беше сключен договор за организиране и провеждане на работна среща по проблемите на коморбидните състояния, включващи злоупотреба/зависимост към наркотични вещества и психични разстройства. До края на същата година беше изработен алгоритъм за финансиране на програми за психосоциална рехабилитация. Бяха избрани за финансиране **6 места** в нерезиденциални програми за психосоциална рехабилитация за 6 месеца, които са получили съгласие за добра практика по Наредба №8/2011г., както и **22 места** в резиденциални програми за психосоциална рехабилитация за 6 месеца, които са получили съгласие за добра практика по Наредба №8/2011г.

3. Дейности по международни програми, планове и проекти

През 2019 г. Дирекция „Психично здраве и превенция на зависимостите“ участва в международни проекти и е изпълнител на следните международни проекти и програми:

3.1. Международен проект „Масщабно приложение на психичноздравни грижи, базирани в общността, за хора с тежки психични заболявания в Европа.“ (RECOVER-E). Продължи съвместната работа с ЦПЗ - София град, по събиране на информация за групите пациенти, обслужвани от мобилните екипи.

3.2. „Повишаване на капацитета на специалистите от първичната здравна помощ в България за ранно откриване и превенция на психичноздравни проблеми“, организиран от НЦОЗА с финансовата подкрепа на СЗО. През 2019 г. беше продължено обучението на общопрактикуващи лекари, психолози и социални работници по теми, свързани с честите психични разстройства и общественото здраве. Обучени бяха общо 65 професионалисти в съответните области. Проведен беше обучителен семинар с медийни професионалисти по теми, свързани с психичното здраве и незаразните заболявания.

3.3. Подновен беше Договорът за безвъзмездна помощ с Европейския център за мониторинг на наркотиците и наркоманиите (Agreement № GA.19.RTX.003.1.0 - REITOX). Дейностите по договора за 2019 г. подробно са описани в Приложение 1.

4. Експертна, консултативна, методична дейност

През годината в Дирекция ПЗПЗ са изготвени над 35 становища и експертни информации във връзка с Наредба №2/2012г. и Наредба №24/2004г, МВР, МЗ, запитвания от граждани и НПО и др.

5. Учебна и научно-публикационна дейност

Проведени са 2 тематични курса на психичноздравна тематика. Служители на дирекцията са участвали в 2 научни публикации в чужди издания с импакт фактор; участвали са в работата на 15 научни форума, научни конференции, кръгли маси и семинари и в над 35 медийни изяви.

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2019 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „НАЦИОНАЛНИ ЗДРАВНИ ДАННИ И ЕЛЕКТРОННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“ ПРИ НЦОЗА

През 2019 година извършените от дирекцията задачи са свързани с основната функция на дирекцията, съгласно Правилника за устройство и дейност на НЦОЗА - Информационно осигуряване на управлението на здравеопазването.

Дирекция „НЗДЕЗ“ е определена за орган на статистиката със заповед на министър председателя и с този статут тя е член на Националната статистическа система и Евростат, и отговаря по компетентност за официалната здравна информация на национално ниво и в международен аспект.

1. Информационно осигуряване

Етапите, през които се осъществява информационното осигуряване са събиране, контрол, корекции, консолидиране на данни и разпространението им в табличен или аналитичен вид.

Основните потоци на информацията са:

- Оперативна/предварителна информация

- Годишна информация
- Информация от регистри

Оперативната/предварителната информация е в периодика – ежедневна, седмична, месечна, тримесечна, шестмесечна и годишна и служи за бързи, оперативни действия на управляващите органи при възникнала необходимост за това.

През 2019 година е осигурена оперативна информация на национално и областно ниво и по основни признаци относно:

- Заразни заболявания – ежедневна, седмична, месечна и годишна информация
- Вирусен хепатит – месечна и годишна информация
- Инфекции свързани с медицинското обслужване – тримесечна и годишна информация
- Живородени, умрели и мъртвородени – тримесечна информация
- Умрели деца на възраст до 1 година – тримесечна информация
- Аборти в лечебните заведения – тримесечна информация
- Използваемост на леглата в стационарите – шестмесечна информация
- Инфаркт на миокарда по диагнози, възраст – тримесечна информация
- Мозъчен инсулт по диагнози, възраст и пол – тримесечна информация
- Профилактични имунизации и реимунизации – шестмесечна информация
- Заболявания, свързани с употребата на психоактивни вещества - тримесечна информация
- Перинатална детска смъртност - свидетелство за перинатална смърт - годишна информация
- Отчетен разход на лекарства и брой пациенти, за всяко лечебно заведение (по Наредба № 34 на МЗ) – тримесечна информация
- Лекувани болни съгласно Постановление №17/2007 г. на МС – годишна информация

Годишна информация – Годишната информация е окончателна. Тя се предоставя за всички официални доклади, анализи, публикации и бази данни на национално ниво и в международен аспект.

Основните годишни статистически изследвания, извършени от дирекцията са включени в Националната статистическа програма 2019, Приета от Министерски съвет с Решение № 9 от 11.01.2019 г., Обн., ДВ, бр. 8 от 23.01.2019 г.

- Психиатрични заведения и структури
- Кожно-венерологични заведения и структури
- Онкологични заведения и структури
- Пневмофтизиатрични заведения и структури
- ЦСМП, отделения, центрове и филиали
- Лечебни заведения за болнична помощ
- Центрове за трансфузионна хематология
- Диализни структури
- Лечебни заведения за извънболнична помощ

С тези изследвания е получена информация за структурните звена (клиники, отделения, консултативни кабинети), ресурсите (персонал, леглови фонд, медицинска техника и транспорт) и дейността на лечебните заведения на национално и областно ниво и по видове лечебни заведения

Чрез Националната статистическа програма са изпълнени и статистическите изследвания, свързани и с:

- Регистрирани заболявания от кожно-венерологични заболявания
- Заразни заболявания
- Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания

- Регистрирани заболявания от активна туберкулоза и ХНБЗ
- Хоспитализации на деца от 0-17 години
- Хоспитализации на лица на възраст 18-64
- Хоспитализации на лица на възраст над 65 години
- Трайна намалена работоспособност – общо
- Вид и степен на увреждане при деца

С тези изследвания е получена информация за здравето състояние на населението - регистрираните и хоспитализирани случай по 407 позиции от МКБ – 10 ревизия – класове болести, нозологични групи и единици, по възрастови групи, по видове лечебни заведения, на национално и областно ниво.

Данните за лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане са по диагнози, тежест и срок, на национално и областно ниво, за децата до 16 годишна възраст и населението над 16 г.

Изследванията дават информация и за дейността на всеки ТЕЛК.

Освен по Националната статистическа програма, през 2019 година са извършени и статистически изследвания свързани с:

- Дейност на стоматолозите
- Дейност на самостоятелната медико-техническа лаборатория по зъботехника
- Дейности, свързани с майчиното здравеопазване
- Дейности, свързани с детското здравеопазване
- Профилактични прегледи на деца и ученици
- Регистрирани заболявания на децата от 0-17 години
- Регистрирани заболявания на лица на възраст над 18 години
- Рентгенови изследвания и процедури
- Клинико-лабораторна дейност
- Икономическа информация за дейността на ЛЗ за болнична помощ в системата на общественото здравеопазване
- Икономическа информация за дейността на отделенията в МБАЛ

Регистри

Към дирекция НЗДЕЗ се отнасят и администрират следните регистри:

- Национален Регистър по инвазивна кардиология
- Информационна система /Регистър за ражданията
- Национален регистър на пациентите с редки заболявания

Дейностите по регистъра на инвазивната кардиология, информационната система за ражданията и регистъра на редките болести, се свързват основно с тяхното поддържане, предоставяне на пароли за влизане в регистрите на различни нива, в зависимост от потребителите. По искане на Министерство на здравеопазването се изготвят справки по различни разрези и нива.

Съгласно Наредба 16, въз основа на данните в Националния регистър на пациентите с редки заболявания, веднъж годишно се изготвя и предоставя на министъра на здравеопазването доклад за редките заболявания в Република България.

Дейности по мерките, свързани с развитието на електронното здравеопазване

През 2019 г. експерт от дирекцията беше включен със заповед на министъра на здравеопазването като член на работна група по доизграждане на Националната здравно информационна система.

Национална стратегия за демографско развитие на Р България (2012 – 2030)

През 2019 г. експерти от дирекцията продължиха участието си по Националната стратегия за демографско развитие на Р България (2012 – 2030), представена от МТСП. Извършена беше актуализация на данните и представени становища по отчета на изпълнението на стратегията за съответния период. Съгласуван беше и планът за изпълнение на стратегията за следващата година.

Подготовка и провеждане на Национално съвещание по информационно осигуряване на здравеопазването с МЗ и РЗИ

В изпълнение на Наредба 1 от 27.02.2013г. за предоставяне на медико-статистическа информация и на информация за медицинската дейност на лечебните заведения на Министъра на здравеопазването, съгласно чл. 8 (2) НЦОЗА ежегодно провежда информационни съвещания с РЗИ по събирането и контрола на документацията, както и за промените в документалната система и изискванията при нейното попълване. Изготвя се отчет по изпълнението на информационното осигуряване през изминалия отчетен период, като се посочват пропуските и грешките по отчетността. Представят се новите елементи за следващата отчетна компания и се предоставят указания, свързани с промените и контрола на информацията.

2. Дейности по международни проекти и програми

През 2019 година, дирекцията предостави данни по международните ангажименти на страната относно здравното състояние на населението, медицински дейности и медицинска апаратура за:

- База данни Здравни индикатори „Здраве за всички” - СЗО
- Здравни индикатори по Въпросник на Евростат
- Здравни индикатори на УНИЦЕФ

3. Експертна, консултативна, методична дейност

Целогодишно, експерти от дирекцията оказват консултативна и методологична помощ, свързана с нови програмни продукти, прилагане на нови нормативни документи, контрол и предоставяне на систематизирани писмени указания при отчетната кампания за лечебните заведения и РЗИ.

Участие в консултации по Работна група 22 „Здравеопазване“

4. Аналитична дейност

През 2019 година, на база извършените статистически изследвания и получените статистически данни, са изработени 9 аналитични справки с различна тематика:

- Инвалидност на лица над 16 години в Р България през 2018 г.
- Инвалидност при деца до 16 години през 2018 г.
- Дейност на ТЕЛК през 2018 г.
- Здравно-демографско състояние на населението през 2018 г.
- Детска смъртност по възрастови групи и причини през 2018 г.
- Хирургична дейност
- Кардиологична дейност
- Психиатрична дейност

5. Информационни издания

Изключителен акцент от информационната дейност е разпространението на информацията за нуждите на различни потребители.

Изготвените в дирекция НЗДЕД издания се предоставят на Президентство, Народно събрание, Министерски съвет, Всички министерства, БНБ, НОИ, МВФ, Световна банка, Евростат, СЗО, Министерство на здравеопазването - ръководство, дирекции, пресцентър, Медицински университети, РЗИ, Синдикални организации, Националния статистически институт, НЗОК, Лечебни заведения и при поискване от

други потребители - медии, научни дружества, национални консултанти, НПО, застрахователни дружества, докторанти и др.

През 2019 година, дирекция НЗДЕЗ подготви следните публикации:

- Здравеопазване 2019 - съвместно издание с НСИ – таблици и анализ
- Кратък статистически справочник “Здравеопазване” 2019 - на български език - таблици
- Кратък статистически справочник “Здравеопазване” 2019 - на английски език - таблици
- Изработени бяха и разпространени и още 6 специализирани бюлетини на хартиен и електронен носител с различна тематика:
- Леглови фонд и дейност на стационарите на лечебните заведения - динамика до 2018г. - Таблици и Графики
- Хоспитализирана заболеваемост в България – динамика до 2018 г. - Таблици и Графики
- Лица с призната трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане в България - динамика до 2018г. - Таблици и Графики
- Регистрирани заболявания и умирения от злокачествени новообразувания в България – динамика до 2018 г. - Таблици и Графики
- Смъртност по основни причини в Р България - динамика до 2018 г. - Таблици и Графики
- Икономически анализ на дейността на лечебните заведения за болнична помощ в системата на общественото здравеопазване – динамика до 2018 г. - Таблици и Графики
- Икономически анализ на дейността на отделенията на многопрофилните болници за активно лечение – динамика до 2018 г. - Таблици и Графики

РЕЗЮМЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ИЗВЪРШЕНИ ПРЕЗ 2019 Г. ОТ ДИРЕКЦИЯ „КЛАСИФИКАЦИОННИ СИСТЕМИ, СТАНДАРТИ И ИНОВАЦИИ“ ПРИ НЦОЗА

През 2019 година дейността на дирекция „Класификационни системи, стандарти и иновации“ /КССИ/ беше подчинена на одобрения в края на 2018 година план на дирекцията. Бяха осъществени и извънпланови дейности, възникнали през годината, обикновено по инициатива и искане от страна на Министерството на здравеопазването.

На основание промените в Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина (обн. ДВ, бр.102 от 2018 г.) и Наредбата за отменяне на Наредба № 9 от 2015 г. за условията и реда за извършване на оценка на здравните технологии (ДВ бр. 26/29.03.2019 г.), считано от 01.04.2019 година, оценката на здравните технологии в България започна да се извършва от Националния съвет по цени и реимбурсиране на лекарствените продукти /НСЦРЛП/. За първите 3 месеца на годината, имаше подадени 10 броя досиета за оценка на здравни технологии /ОЗТ/. Бяха организирани 3 заседания на Комисията по ОЗТ, като на тях бяха разгледани 20 проекта за доклади. По целесъобразност и в изпълнение на нормативни разпоредби в дирекцията се поддържат различни регистри /списъци/, за подпомагане на дейностите по ОЗТ. Към 1 април 2019 година имаше 17 неприключили процедури по ОЗТ, които бяха прехвърлени на НСЦРЛП. През месец април в рамките на 3 седмици беше организирано архивирането и физическото предаване на цялата документация на отдел ОЗТ към Националния съвет по цени и реимбурсиране на лекарствените продукти.

За оценка на дейността на отдел ОЗТ беше проведено проучване сред експертите участвали в процедури по оценка през изминалия 3-годишен период.

През отчетния период беше поддържана актуалността на кодовете на диагнозите в МКБ-10. Дирекцията продължава дейността си по поддръжка и актуализация на:

- Азбучен индекс на медицинските процедури – версия 2018 година;
- Подробна мапираща (трансферираща) таблица на всички кодове от МКБ-9 КМ към КСМП (един към един код);
- Табуларен лист на медицинските процедури-версия 2017 година;
- Азбучен индекс на медицинските процедури – версия 2017 година;
- Табуларен лист на медицинските процедури – българска ревизия - 2014 година;
- Табуларен лист на медицинските процедури - българска ревизия в WORD и EXCEL формат - 2014 година;
- Азбучен индекс на медицинските процедури – българска ревизия - 2014 година;
- Наръчник на потребителя за кодиране на диагнози и процедури – българска ревизия - 2015 година;
- Трансферираща (мапираща) таблица – клинични пътеки по НРД - 2015 година.

Ежедневно бе оказвана методическа помощ /посредством телефонни обаждания или чрез електронна поща/ на ЛЗБП, които изпращат медико-статистически и финансови отчети посредством „Специализирания софтуер за болници“. Групиран са данните от 110 ЛЗБП с групера AR-DRG. Беше подготвена, съгласувана и финализирана процедурата по подновяване лиценза на групера с австралийските носители на правата му.

През 2019 година беше одобрена новата 11-та ревизия на Международната класификация на болестите МКБ-11 (ICD-11) на Световната здравна асамблея за приемане от държавите-членки. Тя влиза в сила от 1 януари 2022 г., но вече е публикувана онлайн, за да могат специалистите да се запознаят с нея по-подробно. В новата ревизия са включени 55 000 кода на различни заболявания, причинители на травми, болести и смърт. За сравнение, в МКБ-10 са само 14 400.

Полезно да се отбележи, че разделът Психични и поведенчески разстройства е значително разширен с подраздели към различните състояния. Разстройствата от аутистичния спектър са значително по-описателни като наименования. Синдромът на Рет е включен в отделен раздел Разстройствата на развитието. В същото време, като отделен раздел са изнесени Разстройствата със съня. Разстройствата на половия идентитет и Сексуалната принадлежност са трансформирани в Състояния, свързани със сексуалното здраве, като е направено уточнение, че транссексуалното поведение не е обект на класификация. Тиковите разстройства, заедно със синдром на Турет, са прехвърлени в раздела Заболявания на нервната система. За първи път се обръща поглед към по-разширено разбиране на зависимостите и се включва прекомерната обсебеност към дигитални и видео игри.

Експерт от дирекцията взе участие в семинара за обучение и подготовка за въвеждане на МКБ-11 в Копенхаген, кралство Дания за запознаване с новото съдържание, структура и поддръжката на МКБ-11, подобряване на кодиращите умения за използването на електронни инструменти и за приемане на планове по държави за въвеждане на МКБ-11.

Екипът на дирекция КССИ разработи и предостави доклад касаещ възможностите за въвеждане на интегрирана и координирана медико-социална грижа за пациентите с неврологични заболявания. Тази активност е свързана с изпълнение на

проект: „Бързо движение на пациента до дома и работното му място“, възложен на НЦОЗА от Народното събрание на Р. България.

През изминалата година беше иницирано събирането и обработването на информация, за специалистите в здравеопазването и за предложените места за специализанти, подадени от 28 РЗИ. Беше изготвен доклад-анализ до министъра на здравеопазването, който включваше:

- информация за наличните специалисти по области и специалности;
- възрастовата структура на специалистите;
- оценка на необходимостта от обучение на нови специалисти по клинични и неклинични специалности;
- възможностите на клиничните бази за обучение специализанти;
- потребностите от специалисти през следващите 5 години.

От МЗ на дирекция КССИ беше възложено изготвянето на анализ по Наредбата за осъществяване правото на достъп до медицинска помощ във връзка с чл. 24а, т.1, т.2, т.3 за подобрени битови условия, допълнително медицинско обслужване, избор на лекар или екип от медицински специалисти – като натурални показатели и изплатени суми, който имаше за цел да предостави на МЗ следните данни:

- дялът на ползвалите допълнителни услуги спрямо средният за страната;
- дял на ползвалите допълнителни медицински услуги на 10 000 души население;
- брой хоспитализации по лечебни заведения и по области;
- анализ на дейността на СБР, като специфични заведения предоставящи допълнително заплатени медицински услуги;
- брой заплатени болничните услуги при непрекъснато увеличаващите се хоспитализации.

През 2019 година експерти от дирекцията бяха включени със заповед на министъра на здравеопазването като членове на работна група по изработване на Национална здравно информационна система.

Дирекцията активно участва в *Съвместно действие (Joint Action)*, в рамките на Програмата за обществено здраве на Европейския съюз, съфинансирани от Третата европейска здравна програма на ЕС за периода 2014-2020 година. Съвместно действие „Европейска мрежа за сътрудничество в областта на оценката на здравните технологии“ (EUnetHTA). Участвано е в дейности на Работен пакет 4 (Съвместна продукция) и Работен пакет 5 (Основан на жизнения цикъл подход за подобряване генерирането на доказателства), направление „А“ (Ранни диалози), (Първоначално генериране на доказателства); провеждане на уебрещи с чуждестранните партньори по проекта във връзка с обсъждане на предстоящи задачи, кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно координиране с екипа от НЦОЗА на текущите проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността.

Дирекцията участва в *Шестата международна среща на мрежата за политика*, основана на доказателства (EVIPNet) – Истанбул, организирана от СЗО. Събитието се проведе с подчертано практическа насоченост. Бяха дискутирани:

- Новости в мрежата за политика, основана на доказателства (EVIPNet);
- Опити на три държави-членки на EVIPNet при изработването на здравни политики – Естония, Словения и Унгария;
- Културни различия при изготвянето на здравните политики;
- Бърз синтез на доказателства, чрез използването на бази данни – PubMed, Cochrane, Health Evidence, McMaster's Health Forum;
- Разработване на нов работен план за следващите две години;

- Институционализиране на платформата за трансфер на знания;
- Търсене на данни и доказателства в различните бази данни;
- Работа със Системата за бърз синтез на доказателства;

Друго участие на дирекция КССИ, беше във *Втората международна среща на Европейската мрежа за здравни проучвания (EHRN)* – Вилнюс, Литва, организирано от СЗО. Темите, които се разгледаха, бяха следните:

- Европейската инициатива за здравна информация (ЕИИ), план за действие и акценти от предишната среща на Европейската мрежа за здравни проучвания;
- Системен подход към здравните изследвания – защо е необходимо и как изглежда?;
- Представяне на плановете за действие на отделните държави – надграждане и изпълнение;
- Интерактивна групово сесия за предизвикателствата, добрите практики и поуките при дейностите по укрепване на националните системи за здравни изследвания;
- Представяне на чужд опит в укрепването на националните системи за здравни изследвания;
- Представяне на казуси от страни с различни етапи на развитие на националната система за здравни изследвания
- Сесия за изграждане на умения за планиране и организиране оценяването на националната система за здравни изследвания
- Определяне на пътната карта за укрепване на националната система за здравни изследвания на национално ниво;
- Изграждане на синергия между Европейската мрежа за здравни изследвания и Мрежата за политика, основана на доказателства – насърчаване да се търсят пресечните точки на двете мрежи, да се използват експертите и да се търси техническа помощ от СЗО при необходимост;
- Послания за националните институции;

Експерти от дирекцията участваха активно в международни и национални работни групи, обучения и семинари:

- участие в работата на „НТА Network“;
- участие в проект за консултации по изготвяне на стратегии в общественото здраве „To.reach“;
- участие в експертна мисия по ревизия на Закона за болнични услуги в република Албания – Тирана;
- участие в експертна мисия по създаване на законодателство в сферата на здравеопазването на република Косово – Прищина;
- участие в проект на ИИИ към БАН – „Национални и регионални измерения на пазара на труда и жизнения стандарт в България“;
- участие в семинара за обучение и подготовка за въвеждане на МКБ-11 – Копенхаген, организиран от СЗО.

Учебна и научно-публикационна дейност

Осъществено е ръководството и обучението на 3-ма специализанта и на 9 докторанта по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“, двама от които са защитили успешно дисертационните си трудове. Проведен е основен

курс по СДО „Социална медицина и здравен мениджмънт“ и 7 курса от програмата за продължаващо обучение на висши медицински и немедицински кадри за 2020 г. Служители на дирекцията са издали 14 научни публикации в национални и чужди издания; участвали са в работата на 33 научни форуми, научни конференции, кръгли маси и семинари.

I. ТЕМИ / ЗАДАЧИ ПО ПЛАНА НА НЦОЗА ПРЕЗ 2019 г.		
1. ПЛАНОВИ НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ТЕМИ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
1.1. Изготвяне на „Методично ръководство за здравна оценка при класификация на отпадъци“	<ul style="list-style-type: none"> - Проучване на актуален документ на Европейската комисия, касаещ темата; - Работа по текста на ръководството; - Експертен анализ на подхода за класификация по свойство на отпадъците НР9 „Инфекциозни“. 	ДОЗЗР
1.2. Проучване на практиките за контрол на опасностите, свързани с риска за здравето във водни съоръжения за рекреация и спорт	<ul style="list-style-type: none"> - Допълване на литературната справка по темата и анализ на събраната информация. - Работа по текста на доклада и подготовка на таблици. 	ДОЗЗР
1.3. Проучване на рискови фактори за наранявания с остри предмети и мерките за превенция на инфектиране с биологични агенти в болничната помощ	<ul style="list-style-type: none"> - Литературна справка относно нараняванията с остри предмети при работещи в здравеопазването; - Набиране на данни за наранявания с остри предмети и мерките за превенция на инфектиране с биологични агенти в болничната помощ – 980 анкетни карти; - Етапна обработка на данни и изготвяне на резюме, прието за представяне на международна конференция и изготвяне на публикации. - Представяне на постер на международна конференция. 	ДОЗЗР
1.4. Оценка на риска от хормон зависими ракови заболявания при нощен труд	<ul style="list-style-type: none"> - Актуализиране на литературна справка относно риска от хормон зависими ракови заболявания и нощния труд и други рискови фактори на работното място; - Изготвяне на литературен обзор относно риска от хормон зависими ракови заболявания, свързан с организацията и условията на труд; - Набиране на данни за заболеваемостта от хормонзависими ракови заболявания (рак на гърдата при жени и рак на простатата при мъже) и здравните оплаквания при различни характеристики на сменните графици и продължителност на работа – обхванати 810 лица. - Набиране на данни относно индивидуални и поведенчески рискови фактори, свързани с развитието на хормон-зависими заболявания – обхванати 810 лица. - Въвеждане на данни за статистическа обработка. - Подготвяне на резюме, представяне на постер на международна конференция и 	ДОЗЗР

	изготвяне на публикация.	
1.5. Организационни характеристики - предиктори на възникването на бърнаут-синдром. Пилотно проучване.	<ul style="list-style-type: none"> - Допълване на изследването с анкетни проучвания при 235 лица; - Статистическа обработка и анализ на данни от 618 анкети по подгрупи – професии, работни места, възраст, численост и др.; - Актуализиране и допълване на литературната справка относно бърнаут и методите за определянето му. - Актуализиране на информацията относно нормативната уредба по проблемите на бърнаут в ЕС – признаване за нозологична единица и професионално заболяване, възможности за компенсация, оценка и разграничаване от сродни състояния в трудово-медицинската практика, практиката на лекарите по обща медицина и за целите на съдебно-медицинската експертиза; - Подготвени 2 резюмета за участие в Международна конференция по Приложна психология и форум на съюза на учените в България; изнесен пленарен доклад по аспекти на темата; отпечатана е 1 статия. 	ДОЗЗР
1.6. Добри практики при употребата на биоциди	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в изготвянето на въпросник относно употребата на биоциди за дезинфекция на кувьози, изпратен до всички РЗИ в страната и родилни домове в съответните области; - Преглед на попълнените анкети от 35 родилни домове и систематизирането им; - Подготовка на постер „Ефективност и токсикологична характеристика на репеленти, съдържащи IR3535“, представен на XVII Национален конгрес по клинична микробиология и инфекции, София, 9-11 май 2019 г. - Изготвен доклад на тема „Ефективност и токсикологична характеристика на репеленти, съдържащи IR3535 и ДЕТА“, изнесен на III Национална конференция по епидемиология на инфекциозните и неинфекциозните болести, гр. Хисаря, 21-23.10.2019 г. 	ДОЗЗР
1.7. Разработване на ръководства за организирано хранене на различни групи от населението <i>1.7.1. Задача: Разработване на ръководство за хранене със сборник рецепти за деца до 3 години, предназначен за родители.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Извършен е преглед на съвременни литературни източници; - Разработена е теоретичната част на ръководството, включваща препоръки и съвети за кърмене и хранене на кърмачета; - Извършен е преглед и подбор на подходящи рецепти, които са адаптирани за прилагане в домашни условия; - Подготовка на материала за печат (таблици, литература, предпечатна подготовка). - Ръководството е публикувано през месец декември 2019г. 	ДОЗЗР
1.8. Проучване на предлаганите в търговската мрежа индустриално произведени храни за кърмачета и малки деца, налични в рамките на България.	<ul style="list-style-type: none"> - Извършен е преглед на съвременни литературни източници и е допълнен литературният обзор; - Приключена е работата по подготовката на анкетна карта, предназначена за майки на деца, с цел оценка на практиките за подбор на храни, налични на пазара; - Изготвени и одобрени са резюмета за участие в международна конференция, 	ДОЗЗР

	<p>подготвени са 2 постера;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Направена е публикация; - Подготвен е доклад, представен на национална конференция с международно участие. 	
1.9. Специфична миграция на мономери от полимерни материали за контакт с храни, предлагани на българския пазар.	<ul style="list-style-type: none"> - Дисертационният труд е защитен на 26.03.2019 г. 	ДОЗЗР ДАЛД
1.10. Влияние на климатичните промени върху безопасността на храните като интегрална част от продоволствената сигурност.	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвени, издадени и разпространени сред 28-те РЗИ и различни библиотеки в страната са две брошури по темата: „Климатичните промени в Европа и разпространението на микотоксините“ и „Климатичните промени и инфекциозните и паразитни заболявания“; - Брошурите са публикувани на сайта на НЦОЗА; - Участие в дейности от Националната стратегия за адаптация към климатичните промени. - Участие с постер на тема „Климатичните промени и разпространението на микотоксините в Европа“ в лятно училище „Climate Change Impacts on the MED-Agro-Food Chain“ в Марбург, Германия, 9 – 15 септември 2019 г. 	ДОЗЗР ДПЗПБ
1.11. Молекулярно-генетични маркери за оценка усвояването на хранителни вещества.	<ul style="list-style-type: none"> - Статистическа обработка на данните за хранителен прием при 150 лица; - Подготовка за анализиране на набрания биологичен материал и извършване на анализи на генетични маркери. 	ДОЗЗР ДАЛД
1.12. Проучване на наличието на цианотоксини във води и биомаса - аналитични и хигиенни проблеми.	<ul style="list-style-type: none"> • Пробовземане на 14.11.2019 г. от 1 питеен язовир – Студена, и от 2 водоема за рекреация и воден спорт - Пчелина и Бистрица. Пробите са анализирани за съдържание на общ азот, фосфор и анализ на цианотоксини. • Извършен е хидробиологичен анализ, с цел установяване качествения състав и количествените характеристики на хидробионтите, населяващи тези водоеми. 	ДАЛД
1.13. Аналитично проучване на съдържанието на живак в различни среди. Обобщаване, систематизиране и оценка на базата данни.	<ul style="list-style-type: none"> • Обобщаване и оценка за безопасност на лабораторни данни от аналитично проучване за съдържание на живак в зърнени храни и зърнени продукти • Представен е постер с данни по темата на научна конференция и е подготвена публикация. • Проучване и систематизиране на литературни данни за съдържание на живак в различни среди 	ДАЛД
1.14. Проучване съдържанието на минерали и микроелементи в храни и хранителни добавки.	<ul style="list-style-type: none"> • Проучване на съдържанието на минерали и микроелементи в сладкарски продукти; • Представен е постер с данни по темата на научна конференция и е подготвена публикация. 	ДАЛД

	<ul style="list-style-type: none"> Обобщаване, систематизиране и оценка на базата данни. 	
1.15. Създаване на регистър на азбестосъдържащи материали в сградата на НЦОЗА.	<p>Извършен е оглед на сградата на НЦОЗА от I до X етаж - коридори, кабинети и лаборатории.</p> <ul style="list-style-type: none"> Идентифицирано е наличие на азбест в електротабла на лаборатории, електротабла в коридорите и в лабораторно оборудване. Взети са 20 проби от съмнителни за съдържание на азбест материали. Анализирани са 20 проби за наличие и вид на азбеста. Потвърдено е наличието на азбест в 10 от пробите. Подготвени са етикети за съдържащите азбест материали, в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH). 	ДАЛД
1.16. Проучване съдържанието на токсични газове и пари във въздуха на офис помещения, оборудвани със стандартна и специфична офис техника. Обобщаване, систематизиране и оценка на базата данни.	<ul style="list-style-type: none"> Валидиране на GC-MS газ-хроматографски метод за определяне на ароматни въглеводороди: бензен, толуен, етилбензен, о-, m- и p- ксилени. Валидиране на GC-MS газ-хроматографски метод за определяне на лимонен и пинен: 5 стандартни разтвора. Статистическа обработка на резултатите от 528 бр. проби от 33 офис помещения, оборудвани с техника за лазерно рязане и 194 бр. проби от 30 офис помещения, оборудвани със стандартна офис техника в 27 областни градове на страната: <ul style="list-style-type: none"> за ароматни въглеводороди; за СО и СО₂; за лимонен и пинен. Хигиенна оценка на професионална експозиция при работа с техника за лазерно рязане и стандартна офис техника; Получените резултати от разработката са систематизирани и подготвени за публикация. 	ДАЛД
1.17. Разработване на таблици за химичен състав на български хранителни продукти.	<p>С цел натрупване на аналитични данни за състав на български хранителни продукти:</p> <ul style="list-style-type: none"> Подготовка на 4 бр. пресни зеленчуци за физикохимични анализи за определяне съдържанието на макронутриенти и минерали и микроелементи в храни (натрий, калий, калций, магнезий, фосфор, желязо, мед, манган, цинк). Анализирани са 9 бр. проби храни - 81 броя анализи (натрий, калий, калций, магнезий, фосфор, желязо, мед, манган, цинк) и 68 броя анализи (въглехидрати и енерг. стойност; влага; белтък, общи мазнини, нишесте, лактоза, хранителни влакнини, пепел, вит.В₂, вит.С и пепел) 	ДАЛД
1.18. Нови данни и анализ на резултатите от UVA и UVB слънчева защита в козметични продукти за деца	<p>Извършено е определяне на ултравиолетова защита на 20 бр. проби от различни по вид козметични продукти за деца и възрастни, като само една от тях няма осигурена защита. Всички останали проби показват висока защита SPF 50, съгласно Наредба № 14/2014.</p>	ДАЛД

и възрастни		
1.19. Проучване за миграция от материали и предмети от пластмаса, предназначени за дългосрочно съхранение на храни при стайна и пониска температура – опаковки на кисело мляко	<ul style="list-style-type: none"> - Обработени и анализирани са общо 9 бр. проби от кофички за кисело мляко от полилактат PLA за специфична миграция на фталати и други мигриращи вещества. - Проведени са и допълнителни изпитвания на проби от опаковки на кисело мляко от различни по вид пластмаси, в т.ч. 4 бр. от PS и 4 бр. от PP, за потвърждаване и/или количествено определяне на специфична миграция на различни вещества, идентифицирани, включени в списъка на Съюза на разрешените вещества. - Приложени са различни алтернативни методи за изпитване на миграция чрез ускорена екстракция в 95% етанол и в изо-октан, съгласно БДС EN 1186-15. - Посредством GC-MS са идентифицирани до 14 бр. различни вещества в различните проби, от които сумарно 9 бр. са включени в списъка на Съюза на разрешените вещества. - Извършена е обработка на получените резултати, обобщаване и сравняване на всички данни от различните по вид артикули при различните условия на ускорена екстракция. - Извършена е оценка на съответствието с изискванията на Регламент 10/2011. 	ДАЛД
1.20. Проучване на индикаторни, патогенни и условно-патогенни микроорганизми в храни, различни видове проби води, козметични средства и утайки	<ul style="list-style-type: none"> - Извършени са микробиологични изследвания на: <ul style="list-style-type: none"> ✓ 24 проби води, в това число питейни и от сондажи (по Наредба 9) ✓ 1 проба бутилирана трапезна вода ✓ 1 проба от празни бутилки и капачки, използвани при бутилирането на минерална вода ✓ 5 проби води повърхностни водоеми, водоснабдяващи населени места (по Наредба 12) ✓ 21 проби козметични продукти ✓ 29 проби утайки от ПСОВ ✓ 26 проби биоотпадъци ✓ 1 проба почвен подобрител ✓ 276 проби храни, в това число сивове и отривки от контактни повърхности в помещения за производство на храни ✓ 8 проби газови смеси, използвани в хранително-вкусовата промишленост - Изяснени са източниците на бактериална контаминация на нестандартните проби, направени са препоръки за тяхното отстраняване с оглед недопускане неблагоприятно въздействие върху здравето на потребителите. 	ДАЛД
1.21. Проучване на природния биотоп на <i>Enterobacter sakazakii</i> и разпространението му в околната среда. Пътища на контаминиране на суровини за детски сухи храни на	<p>За 2019г. по новия БДС EN ISO 22964 : 2017 са изследвани:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 17 проби брашна и млечни продукти – в 4 проби са изолирани положителни находки. • 29 проби утайки от ПСОВ - без положителни находки. 	ДАЛД

зърнена основа		
<p>1.22. Оценка на безопасността на биотоксини от природни източници, чрез прилагане на различни <i>in vitro</i> методи</p> <p>Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Апробиране на методи за изпитване на цитотоксичност на биотоксини (цианотксини) върху чернодробна клетъчна линия HepG2 ; • Апробиране на методи за количествено определяне на цианотоксични бактериални видове чрез полимеразна верижна реакция в реално време • Реализирана публикация в реферираното и индексирано списание „Pharmacia“, на тема „Toxicity of cyanobacteria. Organotropy of cyanotoxins and toxicodynamics of cyanotoxins by species“ • Одобрена за публикуване статия в реферираното и индексирано международно списание „Biotechnology advises (Elsevier)“ • Одобрено за участие и представено резюме на тема „In vitro toxicity assessment of toxic cyanobacteria as an emerging environmental risk in Europe“ в международен конгрес EUROTOX 2019. Хелзинки, Финландия. 	<p>ДАЛД ФФ към МУ София</p>
<p>1.23. Биомаркери за индивидуална чувствителност при професионална експозиция на олово</p> <p>Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разработен дизайн на пилотно проучване, който обхваща 32 лица, професионално експонирани на олово, с цел оптимизиране и верифициране на методиката, по която ще се разработва дисертационния труд; • Проучване на вариантите за най-достъпен, прецизен и удачен за целите на проучването метод за екстракция на човешка ДНК; • Оптимизиране на методите за изолиране на ДНК от букална лигавица и получаване на добре пречистен и готов за амплифициране генетичен материал • Подбиране на група професионално експонирани на олово работници от завод за преработване на батерии. Провеждане на изследване на нива на :олово в кръв, пълна кръвна картина и биохимични изследвания при подбраните участници в изследването • Събиране на материал от букална лигавица за изолиране на ДНК от участниците в проучването. Изолиране на генетичен материал от букална лигавица за всички участници. Подготовка на разтвори генетичен материал с подходящи за целите на по – нататъшното изследване концентрации и чистота. • Генотипиране на единичен полиморфизъм (SNP) в ген, кодиращ ензим , който метаболизира оловото в организма чрез qPCR (ПЦР в реално време) • Одобрено за участие и представено резюме на тема „Health risk associated with delta-aminolevulinic acid dehydratase (ALAD) gene polymorphism (rs1800435C/G) in Bulgarian workers from battery recycling industry“ в международен конгрес EUROTOX 2019. Хелзинки, Финландия. • Подготовка на научно – изследователски проект по "Конкурс за финансиране на 	<p>ДАЛД УМБАЛ „Св Иван Рилски“</p>

	фундаментални научни изследвания– 2019 г." към Фонд „Научни изследвания“	
1.24. Проучване на генотипа (единични нуклеотидни полиморфизми в FADS1 гените) и липидния метаболизъм за модифициране на хранителния прием Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“	<ul style="list-style-type: none"> • Въвеждане и подготовка на данни за нуждите на последващите статистически анализи на резултатите, получени в хода на проведените молекулярно – генетични изследвания. • Изготвена е глава „Литературен обзор“ на дисертационния труд след обстойно проучване на обзорни и експериментални публикации от последните пет години. • Изготвен проект на глава от дисертационен труд „Резултати и дискусия“. • В процес на изготвяне на глава от дисертационния труд „Материали и методи“. • Подготовка на една публикация с резултати от експерименталните изследвания в национално реферирано списание. • Публикуван обзор по проблема на дисертационния труд в национално списание „Българско списание по обществено здраве“. бр. 3/2019 • Извършена статистическа обработка на получените в хода на молекулярно – генетичните анализи резултати. 	ДАЛД ДОЗЗР
1.25. Проучване на процесите на възприемане на риска от въздействие на електромагнитни полета върху населението. Комуникация и управление на риска - тема на докторантура на самостоятелна подготовка Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“	<ul style="list-style-type: none"> • Дейности по актуализиране на Националната програма за комуникация на риска с населението по проблемите на защитата от електромагнитни полета (ЕМП); • Събиране на данни за загрижеността на населението по отношение на електромагнитната експозиция, с цел анализ, който ще бъде включен в дисертационната работа; • Обработка на данни от електронния регистър на източниците на електромагнитни полета; • Събиране на актуална информация от Интернет-мрежата за страховете на населението от въздействието на ЕМП; • Провеждане на комуникация с населението включително и подготовка на медийни изяви; 	ДАЛД
1.26. Ефективност и ефикасност на провежданите здравно-образователни кампании сред подрастващите, насочени към промоцията на здраве и превенцията на ХНБ.	<ul style="list-style-type: none"> - Проучване на методите за оценка на ефективността и ефикасността при провеждане на здравнообразователни кампании сред подрастващите. - Подбор на методи, съобразени с финансовите и кадрови ограничения, както и със спецификата на целевата аудитория в България. - Адаптиране на критериите за оценка в условията на българските училища. 	ДПЗПБ
1.27. Ръководство за прилагане на принципите и методите на здравната комуникация при осъществяване и оценяване на работата с подрастващи по промоция	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвен първоначален вариант на пълния текст, бланките и материалите за организаторите на кампании. - Разработване и подготовка на окончателен вариант на методичното ръководство. 	ДПЗПБ

на здраве и профилактика на ХНБ.		
1.28. Здравни, психосоциални и икономически последици, вследствие злоупотребата с алкохол, сред населението в Р България.	<ul style="list-style-type: none"> - Проучване на здравните, психосоциалните и икономическите последици, вследствие злоупотребата с алкохол в България и света. - Проучване на политиките, стратегиите и добрите практики в света и в България, насочени към ограничаване на злоупотребата с алкохол. 	ДПЗПБ
1.29. Информираност на населението за здравните услуги, насочени към превенция на хроничните незаразни болести.	<ul style="list-style-type: none"> - Проучване нивото на разпространение на ХНБ и факторите на риска, които ги обуславят в България и света. - Проучване на различни литературни източници, свързани с темата, както и на разработки, третиращи здравнопрофилактичните и здравнопромотивни мероприятия в общата медицинска практика; - Преглед съдържанието на „Портал на пациента“ – официална информационна платформа за гражданите по проблемите на социалнозначимите заболявания: https://www.portalnapacienta.bg/. 	ДПЗПБ
1.30. Политики, стратегии и добри практики за ограничаване тютюнопушенето сред населението	Анализ на възможностите за прилагането в България на политики и стратегии, насочени към ограничаване на тютюнопушенето от някои страни в Европа.	ДПЗПБ
1.31. Оценка на потребностите на медицинските специалисти в училищните здравни кабинети от повишаване познанията в областта на промоция на здравето и превенция на водещи поведенчески рискови фактори в училищна възраст	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвена е анкета предназначена за медицинските специалисти в училищата - Изготвена е литературна справка по темата - Обсъдена е методология на проучването 	ДПЗПБ
1.32. Провеждане на проучване на ефективността и качеството на услугата „Център за майчино и детско здраве” за патронажни грижи за деца до 3-годишна възраст	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в Консултативен съвет към УНИЦЕФ за подпомагане на независима оценка на пилотните услуги по патронажни грижи (ЦМДЗ) в областите Шумен и Сливен; - Участие в изготвяне на методология на проучването на ефективността на ЦМДЗ за патронажни грижи; - Консултиране на анализа на резултатите от проведеното проучване; -Изготвяне на бележки и коментари по доклада от независимата оценка на пилотните услуги за патронажни грижи и участие в работна среща по представяне и обсъждане на доклада в МЗ; - Консултиране на препоръките за регламентирането и разширяване обхвата на услугата и разпространението ѝ в страната; - Експертно мнение и информация (предоставено в интервю, 27 май 2019 г.) за разработване на стратегия за развитие на човешките ресурси за нуждите на патронажните 	ДПЗПБ

	грижи вкл. създаване на система за обучение и супервизия.	
1.33. Деинституционализация на децата, отглеждани в ДМСГД	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвени са методични материали за извършване на оценки и анализи в помощ на подготовката и реализирането на деинституционализацията на децата от ДМСГД - Разработена е програма и учебни материали за повишаване квалификацията на специалисти от ДМСГД и центрове за алтернативни услуги (ЦКОДУХЗ) по въпросите на деинституционализацията и превенция на институционализацията в ранно детство и за провеждане на обучение на персонала от ДМСГД с цел мотивиране, подготовка и участие в процеса на деинституционализация на ДМСГД - Проведено е обучение на персонала от девет ДМСГД в страната - Консултирани са два ДМСГД за изготвяне на план и модел за деинституционализация 	ДПЗПБ
1.34. Анализ на предоставяните разрешени, по Глава шеста от Закона за здравето, неконвенционални медицински услуги в РБългария	<ul style="list-style-type: none"> - Събиране, обработка и анализ на информация от публичните регистри на лицата, упражняващи неконвенционални методи, публикувани на интернет-страниците на РЗИ. - Регистрираните медицински специалисти в РЗИ през 2019г. са 460 лица от 26 РЗИ. Броят на регистрираните лица за упражняване на неконвенционални методи през 2019г. е нараснал с 43 в сравнение с 2018г. През 2019г. 26 РЗИ са регистрирали лица за упражняване на неконвенционални методи, докато през 2018г. регистрираните лица са били от 22 РЗИ. - През 2019г. само в 2 РЗИ – Ямбол и Силистра, не се откриват данни за лица, регистрирани за упражняване на неконвенционални методи. 	ДПЗПБ
1.35. Анализ на предоставяните неразрешени, по Глава шеста от Закона за здравето, неконвенционални медицински услуги в РБългария	<ul style="list-style-type: none"> - Събиране, обработка и анализ на информация от интернет-сайтове и от публичните регистри на лицата, упражняващи неконвенционални методи, публикувани от РЗИ. - Въпреки санкциите, предвидени в Закона за здравето, в страната продължават да се упражняват над 30 неразрешени от Закона за здравето неконвенционални методи както от медицински специалисти, така и от лица, които нямат право да упражняват у нас неконвенционални методи. През 2019г. у нас се наблюдава практикуване на неразрешен инвазивен неконвенционален метод от традиционната медицинска система „Сидха“. - В РЗИ Перник, през 2019г. е регистрирано лице, което упражнява 3 неразрешени от Закона за здравето, неконвенционални методи. 	ДПЗПБ
1.36. Проучване на хомеопатична медицинска помощ, оказвана у нас по Глава шеста от Закона за здравето, от обучени по прилагане на метода лекари-хомеопати и дентални лекари – хомеопати	<ul style="list-style-type: none"> - Събраните въпросници от анкети с лекари-хомеопати и техни пациенти са статистически обработени. - Извършено е графично представяне на данните. - Готови са отделни глави от литературния обзор. - Описват се нагласата и удовлетвореността на пациенти, ползватели на хомеопатичния метод. - Разпределени са отделните глави на съответните автори за разработване. - Анализирани са демографските показатели на пациентите на лекарите хомеопати и 	ДПЗПБ

	<p>техните нагласи за хомеопатично лечение.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Събрани са данни от международни източници за отношението на пациентите към хомеопатичното лечение и техните демографски характеристики. - Представени са резултатите от проучването - нагласа на пациентите за хомеопатично лечение, удовлетвореност от хомеопатично лечение, нагласа на лекарите и денталните лекари–хомеопати за хомеопатично лечение. - На конференция в гр. Кърджали, организирана от Съюза на учените в България, през месец октомври, са изнесени две презентации и са публикувани два доклада в Сборник на Съюза на учените в България: „Нагласа на пациентите за хомеопатично лечение“ и „Удовлетвореност на пациентите от хомеопатично лечение“. През 2020г. темата ще бъде финализирана. 	
1.37. Сравнителен анализ на българското с европейското законодателство в областта на неконвенционалната медицина	<p>Събиране, обработка и анализ на информация от публикувани нормативни актове на Европейски страни и от СЗО. На този етап липсват приети специфични правила от Общността, които да касаят интегрирането на неконвенционални методи в националните системи по здравеопазване на страните-членки. Всяка страна решава кои неконвенционални методи да интегрира в националната си здравна система и как да ги регламентира. Някои Европейски страни са въвели монопол на медицинската професия при упражняването на неконвенционални методи (Франция), в други страни (Великобритания, Германия), след обучение, неконвенционални методи могат да се упражняват и от немедицински специалисти. У нас Законът за здравето дава право и на немедицински специалисти да упражняват неконвенционални методи, при спазване на изискванията на Глава 6. На този етап тези лица не могат да упражняват неконвенционални дейности, поради това, че не отговарят на предвиденото, в Закона за здравето, изискване за обучение. През последните 10 години не се наблюдават изменения в законодателствата на европейските страни, касаещи неконвенционалната медицина, публикувани от СЗО, както и в нашето.</p>	ДПЗПБ
1.38. Човешките ресурси в областта на неконвенционалното здравеопазване в България	<ul style="list-style-type: none"> - Събиране, обработка и анализ на информация от публичните регистри на лицата, упражняващи неконвенционални методи, публикувани на интернет-страниците на РЗИ. - От регистрираните в РЗИ медицински специалисти до м. ноември 2019г., в 26 РЗИ, 250 от регистрираните лица са „доктори“, 210 лица са медицински специалисти-бакалаври по професионално направление „Здравни грижи“. 21 лица са заличили своите регистрации. - В сравнение с 2018г. се наблюдава тенденция за повишаване на броя на човешките ресурси в областта на неконвенционалните дейности 	ДПЗПБ
1.39. Мястото на България в международното проучване на	<ul style="list-style-type: none"> - Обработка на данните от анкетите според пол, възраст и материален статус на изследваните; 	

общественото мнение относно загрижеността на населението за измененията на климата и въздействието им върху човешкото здраве	- Сравнителен анализ на резултатите на отделните групи интервюирани; - Подготовка на публикации.	ДПЗПБ
1.40. Климатични промени, потенциална и фактическа ендемичност на паразитните болести	- Проучване на литературата по темата. - Отпечатана брошура на тема „Климатичните промени и инфекциозните и паразитни заболявания“. Брошурата е качена в електронен вариант на страницата на НЦОЗА, раздел „Здравно-информационни материали“. - Разпространена е по време на конференции, курсове и събития, до 28-те РЗИ, медицинските библиотеки в страната, Народна библиотека, библиотеката на Софийския университет и Централна медицинска библиотека.	ДПЗПБ
1.41. Климатичните промени и хроничните неинфекциозни болести	- Проучване на литературата по темата. - Подготовка на здравно-информационен материал – брошура на тема „Климатичните промени и хроничните неинфекциозни болести“	ДПЗПБ
1.42. Човешките ресурси в здравеопазването – състояние и насоки за развитие	- Събиране на данни и анализиране на публикувани материали, касаещи системата на планиране в България и утвърдени практики за планиране в 7 страни на ЕС. - Обобщаване на събраните данни и обработване. - Анализ на добри практики; статистическа обработка. - Обхванати са наболели проблеми в планирането, образованието, специализацията и емиграцията на медицински специалисти. - Обсъждат се нови аргументи и инструменти. - Промотира се анкетна карта, свързана с мотивацията на медицинските специалисти лекари, кинезитерапевти, фармацевти и др. медицински специалисти от съсловните организации, като са включени 6 общи въпроси и по 4 специфични за специалността. - Подготвя се статия за международен форум. - Подготвят се конкретни данни за нашата страна, които ще бъдат включени в проект на ЕК, Health Workforce Planning BG Country Sheet, проект SEPEN, ЕК	ДПЗПБ
1.43. Електронната рецепта – анализ на възможностите за въвеждането ѝ в България Научна разработка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“	Дисертационният труд е защитен на 16 декември 2019 г.	ДПЗПБ
1.44. ЕПИБУЛ 2 - Второ национално	- Да се измери болестността и тежестта на честите психични разстройства;	ДПЗПЗ

представително епидемиологично представително проучване на чести психични разстройства. Провеждане на изследователски срезове на събраните данни	- Да се оцени обръщаемостта към службите и ползването на медикаменти за терапия на тези разстройства; - Да се проучи скритата болестност и препятствията, пречещи за ползване на психичноздравни услуги в България; - Връзка между доходи и психични заболявания и обслужване.	ДПЗПБ
1.45. Измерване на ефикасността на дейностите по ПДПЗ, за превенция на суицидните опити в Р България в колаборация с Норвежкия институт по обществено здраве (ПДП 3 „Подобрени услуги за психичното здраве“).	- Анализ на резултатите от предефиниран проект (ПДПЗ), финансиран от Норвежкия финансов механизъм. - Колаборация и обмяна на информация с представители на НИОЗ и Харвардския университет, съответно по Дейност 3 и Дейност 5 от проекта.	ДПЗПЗ
2. ДЕЙНОСТИ ПО НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ И ПЛАНОВЕ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
2.1. Национална научна програма „Опазване на околната среда и намаляване на риска от неблагоприятни явления и природни бедствия“ (Постановление № 203 от 19 септември 2018 г. на МС)	РП 1.5. Качество на живот в страната <i>Изследване влиянието на факторите на градската среда върху здравето на населението</i> - Подготвени и изпратени са писма до определени РЗОК и всички РЗИ за набиране на данни за заболяемост на населението (5-годишен период) и за ежедневната хоспитализация (10-годишен период) по избрани нозологични единици, асоциирани със замърсяването на атмосферния въздух; - Систематизиране на данните, получени от РЗОК и РЗИ; - Подготовка на статия “Оценка качеството на въздуха в затворени помещения“ за участие в научна конференция Ecology & Safety, 28-ма Международна конференция, 28 Юни - 2 Юли 2019, Бургас. - Събрани са данни от РЗОК - София, РЗОК - Пловдив и РЗОК - Варна за 10 годишен период относно ежедневната хоспитализация на населението по определените здравни показатели, съобразно МКБ10, подходящи за разкриване на връзка между здравния статус на населението и градската въздушна среда; - Получените данни са систематизирани и подготвени за статистическа обработка; - Обсъждан е подходящ метод за статистически анализ на събраната информация за ежедневната хоспитализация и ежедневните нива на атмосферните замърсители за	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДНЗДЕЗ

	<p>същия времеви период;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискутирана е организацията и сроковете за провеждането на предстоящо проучване – определяне качеството на въздуха в класни стаи на избрана училищна сграда. - Изготвени бази данни; - Представени 2 постера и една статия; - Представен и одобрен годишен отчет https://nnpos.wordpress.com/. <p>Работен пакет I.3. <i>„Качество на националните водни ресурси (повърхностни и подземни)“</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Проведени 2 работни срещи и един семинар; - Публикувана статия в списание с импакт фактор. 	
2.2. Национален план за мерките за постепенно прекратяване на употребата на дентална амалгама	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в изготвяне на националния план за мерките за постепенно прекратяване на употребата на дентална амалгама и плана за действие към него, утвърден със Заповед № РД-01-295/23.10.2019г. на министъра на здравеопазването. 	ДОЗЗР ДНЗДЕЗ
2.3. Национална програма за безопасност и здраве при работа		ДОЗЗР
2.3.1 Подобряване на информираността и компетентността на работещите за осигуряване на БЗР (НПБЗР- мярка 30)	<ul style="list-style-type: none"> - Подготовка на публикации за научни и научноприложни списания относно характеристиките на трудовия травматизъм в сектор „Селско стопанство“ и мерките за превенция на травматизма в сектор „Здравеопазване“; биологичните агенти на работното място, методите за оценка на психосоциалния риск за здравето при работа и др. - Представяне на доклади на национални форуми относно значимостта на субективните оценки на здравето като достоверен индикатор на здравното състояние и ефекта на лечението; разпространението на тип Д-личност в общата популация и връзката с професионалния стрес и субективната оценка на здравното състояние; дигиталната трансформация - бъдещето на хибридно работно място и човешкия фактор и др. 	ДОЗЗР
2.3.2 Осигуряване на здравно наблюдение в сектор “Здравеопазване” (НПБЗР-мярка 39)	<ul style="list-style-type: none"> - Организиране и провеждане на анкетно проучване и набиране на данни за рисковите фактори за здравето, психосоматични оплаквания и умора при основни професионални групи в здравеопазването (обхванати 760 лица); - Набиране на данни и оценка на работоспособността при основни професионални групи в здравеопазването (обхванати 760 лица); - Подготвяне и въвеждане на данните и извършване на статистическа обработка; - Систематизиране на данните (български и от ЕС) за разпространение на синдрома Бърнаут при професии в здравния сектор във връзка с агресивно поведение. - Представяне на доклад на международна конференция относно рискови фактори за 	ДОЗЗР

	<p>здравето при работа на лекари и медицински сестри в болничната помощ и подготвяне на две публикации /една отпечатана и една под печат/.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготвяне на публикация относно риска от мускулноскелетни увреждания при лекари в болничната помощ. 	
<p>2.4. Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести (ХНБ) 2014-2020.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвен е план за работа през 2019 г. - Изготвяне на отчет за дейността по програмата през 2018 г. - Провеждане на обучителни курсове сред медицински и немедицински специалисти, насочени към промоцията на здраве и превенцията на ХНБ. - Участие в насочени образователни мероприятия (радио и телевизионни предавания, публикации, пресконференции, информационни кампании и др. инициативи) за повишаване на знанията и мотивацията на населението от различни възрастови групи за здравословен начин на живот. - Отбелязване на Световни здравни дни от календара на СЗО - публикации на информационни материали на сайта на Центъра. - Участие в проекти и инициативи на други институции и организации, насочени към промоцията на здраве и профилактиката на ХНБ. - Изготвяне и предоставяне на текуща информация, относно дейности по програмата, предназначена за МЗ. - Участие в работна среща във връзка с дейностите по програмата. - Организиране и провеждане на Национална работна среща с регионалните координатори на програмата с цел оценка на извършената дейност по програмата - 2018 г. - Организиране и провеждане на обучителен семинар със специалистите от ККОТ при РЗИ. - Разработване и издаване на здравнообразователни материали, насочени към ФР за ХНБ (2 брошури и три видеоклипа). - Изпълнение на задачи, поставени от МЗ. - Организирана и проведена съвместно с експерти от УХТ, гр. Пловдив, национална работна среща - семинар на тема „Промоция на реформулирането на храните с цел намаляване съдържанието на сол, мазнини, наситени мастни киселини, транс-мастни киселини, добавена захар и повишаване наличността им на пазара“, 11-12 ноември 2019 г., Университет по хранителни технологии, гр. Пловдив. - Подготвен и отпечатан е информационен материал (лифлет) „Препоръки за здравословно хранене на ученици от 7 до 19 години“, публикуван и на сайта на НЦОЗА - Проучване приема на натрий сред населението в България на възраст 15-75 години чрез 	<p>ДОЗЗР ДПЗПБ</p>

	определяне екскрецията на натрий в урината - Извършен е статистически анализ на данните; Представен е доклад в национална конференция с международно участие; Подготвена е публикация.	
2.5. Национална програма за закрила на детето	- Изготвяне на отчет на дейностите по НПЗД 2018 г., с водещ изпълнител НЦОЗА - Участие в изготвяне на доклад за изпълнение на НПЗД 2018 г. - Участие в изработване на НПЗД - 2019 г.	ДПЗПБ
2.5.1. Повишаване квалификацията на специалисти от извънболничната помощ и детските ясли по въпросите на ранното детско развитие и за консултиране на семейства на деца от раждането до 3-годишна възраст	- Проведени са три работни срещи с директори на самостоятелни детски ясли-гр.София, на които са обсъдени мерки за системно повишаване на квалификацията на медицинските сестри от детските ясли (ДЯ); - Разработени са мерки за утвърждаване на статута на ДЯ за комплексна промоция на здравето на децата в ранна възраст, които включват и мерки за системно продължаващо обучение на персонала от ДЯ с цел усъвършенстване на работата с родителите и с децата с увреждания - Проведена е работна среща с ръководството на БАПЗГ и директори на детски ясли за обсъждане на специалностите за медицински сестри, работещи в ДЯ.	ДПЗПБ
2.5.2. Повишаване квалификацията на специалисти от извънболничната помощ за оценка и системно проследяване на нервно-психичното развитие при деца от раждането до 3-годишна възраст	- Разработен е материал за повишаване квалификацията на ОПЛ и педиатри от извънболничната помощ за оценка и системно проследяване на нервно-психичното развитие при деца от 0 до 3 години. - Проведено е обсъждане с представители на УС на НСОПЛБ за организиране на обучението на ОПЛ от извънболничната помощ за оценка и системно проследяване на нервно-психичното развитие при деца от 0 до 3 години	ДПЗПБ
2.5.3. Превенция на риска за здравето и развитието при деца в ситуация на развод и раздяла на родителите чрез консултиране на родители и планиране на адекватни мерки	- Проведени са 34 консултации на деца, родители и родителски организации по проблеми, свързани с риска за здравето и развитието на децата в ситуация на конфликт при развод и раздяла на родителите; - Консултирани са мерки за превенция на риска от „синдром на родителско отчуждаване” при деца на разведени родители.	ДПЗПБ
2.5.4. Консултиране на родители и специалисти от системата на здравеопазване по проблеми, свързани със здравето и развитието в детска възраст, с акцент на ранното детство	- Проведени са 15 консултации на деца, техните родители и здравни специалисти по проблеми на развитието и поведението на деца на възраст 1-7 години; - Консултирани са 7 случая от практиката на педиатри от ИБМП на деца с аутизъм	ДПЗПБ
2.5.5. Осигуряване на превантивни мерки срещу рисковото сексуално поведение, ранна бременност и	Участие на в обучителния екип на Софийска Академия по здравно образование, организирана от дирекция ПИСТ на Столична община – обучени и сертифицирани 19 обучители на връстници от пет столични училища.	ДПЗПБ

употребата на психоактивни вещества		
2.5.6. Оценка на потребностите и повишаване квалификацията на медицинските специалисти от училищата в работата им за утвърждаване на здравословен начин на живот и превенция на рисково поведение при децата и подрастващите	<ul style="list-style-type: none"> - Проведен е курс за продължаващо обучение на специалисти от РЗИ по проблемите на промоция на здраве в училищата; - Обсъдени са актуални проблеми на училищното здравеопазване и актуализация на нормативното регламентиране. 	ДПЗПБ
2.6. Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве 2014-2020		ДПЗПБ
2.6.1. Повишаване квалификацията на специалисти от детски и здравни заведения по въпросите на ранното детско развитие и промоция на здраве в ранно детство	Проведена е работна среща с директори на детски ясли, педагози и медицински сестри за оценка на потребностите на специалистите от СДЯ от квалификация по въпросите на РДР и промоцията на здраве в ранна възраст	ДПЗПБ
2.6.2. Повишаване информираността на специалистите от извънболничната помощ и от детски заведения в областта на ранното детско развитие и промоция на здраве в ранно детство	<ul style="list-style-type: none"> - Организирана и проведена национална кръгла маса на тема „Усъвършенстване на грижите за здравето и развитието на децата в детските ясли”, с участието на специалисти от ДЯ от страната, Аулата на ВМА, гр. София, 03 юни 2019 г.; - Изготвена е програма и проект на решения на националната кръгла маса и са определени акцентите, сред които обучението и системната квалификация на персонала от ДЯ за предоставяне на качествени грижи за децата, повишаване на знанията и информираността по въпросите на ранното детско развитие; - Изготвен и изнесен е доклад „Място и роля на детските ясли в грижите за здравето и развитието на децата в ранна възраст”, в който са разгледани, стратегически документи, цели и приоритети в областта на РДР. 	ДПЗПБ
2.6.3. Разработване и разпространяване на здравно-образователни материали в помощ на скрининга на аутизма в ранно детство в извънболничната медицинска помощ	<ul style="list-style-type: none"> - Разработени са два здравно-образователни материала в помощ на скрининга на аутизма в ИБМП - Обсъдени са възможности с представители на УС на НСОПЛБ за разпространение на материалите сред ОПЛ от извънболничната медицинска помощ 	ДПЗПБ

<p>2.6.4. Изготвяне на препоръки за качествено предоставяне на услуги за деца в ранна възраст и техните семейства в Здравно-консултативните центрове за майчино и детско здраве, на базата на изготвен анализ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Анализ и обсъждане на доклади за изпълнението на НППМДЗ: "Информационни и здравни нужди на населението в България свързани с изпълнението на Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве 2014-2020 и Запознатост с НППМДЗ" (Алфа Рисърч ООД с възложител сдружение „ЛАРГО“); - Подготовка и провеждане на работни срещи и обсъждания проблемите на ЗКЦМДЗ с МЗ и НПО; - Обсъждане на две работни срещи (в НЦОЗА и МЗ) на основните препоръки от екипа на ЛАРГО, в резултат на гражданския мониторинг, с цел подобряване ефективното изпълнение на НППМДЗ и удължаване срока на изпълнението; - Изготвяне на препоръки за подобряване на изпълнението на НППМДЗ 2014-2020, основните направления за актуализирането ѝ и дейността на Здравно-консултативните центрове за майчино и детско здраве; - Изготвяне на програма за провеждане на национална среща с участието на координаторите на ЗКЦМДЗ (съвместно с НПО ЛАРГО и МЗ). 	<p>ДПЗПБ</p>
<p>2.7. Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца (2017-2020) План за действие за периода 2017-2018 г., приет с Решение № 409 на МС от 27 юли 2017 г.</p>		<p>ДПЗПБ</p>
<p>2.7.1. Утвърждаване на патронажните грижи за деца до 3 години, като ефективен механизъм за промоция на психичното здраве на бебето и малкото дете, идентифициране на деца в риск от насилие и неглежиране</p>	<p>Изготвени са препоръки за разширяване обхвата на услугата за патронажни грижи за бременни жени, новородени и деца до 3-годишна възраст и техните семейства, на базата на анализ и независима оценка на ефективността на услугата в две области в страната в рамките на участие в консултативен съвет към УНИЦЕФ</p>	<p>ДПЗПБ</p>
<p>2.8. Национална програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН и ППИ“ 2016-2020</p>	<p>Основните дейности на Програмата са свързани с реализация на национални кампании</p> <ul style="list-style-type: none"> - Участие в организацията на Втори етап на Националната АНТИСПИН кампания и участие в Международната кампания във връзка с 14 февруари - Ден на влюбените. Бяха раздадени презервативи и информационни материали по време на събитие в столичен клуб. - Участие в организацията на събитие в столичен клуб, посветено на 1 декември – Световен ден за борба срещу ХИВ/СПИН – представяне на информацията относно ситуацията в България, предизвикателствата и направеното до момента за превенция на ХИВ. 	<p>ДПЗПБ</p>
<p>2.9. Национална програма за</p>	<p>- Оценка и актуализация на досегашните дейности по суицидопрофилактика в България и</p>	<p>ДПЗПЗ</p>

<p>превенция на самоубийствата в Република България 2013– 2018г., приета през месец август 2013 г.</p>	<p>приоритизиране на предстоящите задачи. - Заложените дейности в програмата не се изпълняват поради липса на финансиране от МЗ. - Част от дейностите са осъществени чрез проект ПДПЗ „Подобрени услуги за психично здраве“.</p>	
<p>2.10. Бюджетна програма за намаляване търсенето на наркотични вещества</p>	<p>Подобряване лечението на коморбидни състояния: - Провеждане на обучение или експертна/работна среща за повишаване на квалификация относно диагностициране и лечение на коморбидни състояния; Финансиране за развиване и подобряване функционирането на мрежа от нерезиденциални програми за психосоциална рехабилитация: извънболнични програми за дневни грижи, дневни центрове за психосоциална рехабилитация, програми за работещи, програми за семейства, за превенция на рецидив: - Финансиране на 6 места в нерезиденциални програми за психосоциална рехабилитация за 6 месеца, които са получили съгласие за добра практика по Наредба №8/2011г. Финансиране за развиване и подобряване функционирането на мрежа от резиденциални програми за психосоциална рехабилитация: извънболнични програми за дневни грижи, дневни центрове за психосоциална рехабилитация, програми за работещи, програми за семейства, за превенция на рецидив: - Финансиране на 22 места в резиденциални програми за психосоциална рехабилитация за 6 месеца, които са получили съгласие за добра практика по Наредба №8/2011г. Разработване на мерки и програми за психосоциална рехабилитация на непълнолетни, употребяващи наркотици : - Изготвен документ с мерки за психосоциална рехабилитация на непълнолетни, с участие на чуждестранни експерти с релевантен опит в областта. Превод на документа на български език. Повишаване професионалния капацитет на екипите: - Обучение: Европейски индекс за оценка степента на зависимост Изготвяне на Годишен доклад по проблемите, свързани с наркотиците и наркомафията в България 2019 г.</p>	<p>ДПЗПЗ</p>
<p>2.11. Дейности по Националната статистическа програма</p>		
<p>2.11.1. Лечебни заведения за извънболнична помощ – ф.з. 365</p>	<p>- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на таблици</p>	<p>ДНЗДЕЗ</p>
<p>2.11.2. Лечебни заведения за болнична</p>	<p>- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен и</p>	<p>ДНЗДЕЗ</p>

помощ – ф.з. 365-Б	аналитичен вид, изготвяне на публикации и бюлетини, предоставяне на данни на национални организации и за международни организации (Евростат, СЗО, Уницеф и др.), сайт на НЦОЗА	
<p>2.11.3. Психиатрични структури – ф.з. 366</p> <p>2.11.4. Кожно-венерологични структури – ф.з. 367</p> <p>2.11.5. ЦСМП – ф.з. 369</p> <p>2.11.6. Онкологични структури – ф.з. 370</p> <p>2.11.7. Пневмофтизиатрични структури – ф.з. 372</p> <p>2.11.8. Центрове за трансфузионна хематология – ф.з. 380</p> <p>2.11.9. Диализни структури – ф.з. 387</p> <p>2.11.10. Регистрирани заболявания от активна туберкулоза и ХНБЗ</p> <p>2.11.11. Регистрирани заболявания от кожно-венерологични заболявания</p> <p>2.11.12. Регистрирани заболявания от злокачествени новообразувания</p>	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен и аналитичен вид, изготвяне на публикации и бюлетини, предоставяне на данни	ДНЗДЕЗ
2.11.13. Заразни заболявания	- Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици в Excel, по признаци: Диагнози; Категории (пол, възрастови групи и др.); Област; Предоставяне на данни за национални организации и международни организации	ДНЗДЕЗ
<p>2.11.14. Хоспитализации на деца от 0-17 години</p> <p>2.11.15. Хоспитализации на лица на възраст 18-64 години</p> <p>2.11.16. Хоспитализации на лица на възраст над 65 години</p>	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен и аналитичен вид, изготвяне на публикации и бюлетини, предоставяне на данни за национални и за международни организации, сайт на НЦОЗА	ДНЗДЕЗ
2.11.17. Трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане	- Получаване и пренасяне на магнитен носител на полицеви документи. (Експертно решение); Обработка, съставяне на таблици по признаци: Диагнози; пол; възраст; степен; области. Изготвяне на публикации и бюлетини, предоставяне на данни за национални организации и за международни организации	ДНЗДЕЗ
2.12. Национална стратегия за	- Работни срещи. Актуализация на данни. Участие в подготовката на Отчета за изпълнение	ДНЗДЕЗ

демографско развитие на Р България (2012-2030)	на стратегията на определен етап и утвърждаване на последващи действия за изпълнение.	
3. ИНФОРМАЦИОННА И АНАЛИТИЧНА ДЕЙНОСТ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
3.1. Информационна дейност		
3.1.1. Предварителни данни от информационни дейности		
Живородени, умрели и мъртвородени Умрели деца на възраст до 1 година Умрели деца на възраст от 1 до 17 години Аборти в лечебните заведения Използваемост на леглата в стационарите Инфаркт на миокарда по диагнози, възраст и пол Мозъчен инсулт по диагнози, възраст и пол Профилактични имунизации и реимунизации Заболявания, свързани с употребата на психоактивни вещества Перинатална детска смъртност – свидетелство за перинатална смърт	- Получаване в ел. макет, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен вид, предоставяне за сайта на НЦОЗА	ДНЗДЕЗ
Отчетен разход на лекарства и брой пациенти, за всяко лечебно заведение (по Наредба №34/2005 на МЗ)	- Получаване на отчетните форми от лечебните заведения. Изготвяне на обобщена таблица за ХНБ и ТБК.	ДНЗДЕЗ
Лекувани болни съгласно Постановление №17/2007 г. на МС	- Получаване на данните от РЗИ. Изготвяне на обобщени таблици.	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Регистър на лечебните заведения за извънболнична помощ“	- Получаване, контролиране и обобщаване на данни от лечебните заведения. Направени справки по различни разрези	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Заразни заболявания“	- Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици в Excel, съгласуване и предоставяне на потребителите на информационния продукт в табличен вид	ДНЗДЕЗ

	по признаци: Диагнози; Категории (пол, възрастови групи и др.); Области	
Информационна система „Болести предавани по полов път”	- Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици в Excel, съгласуване и предоставяне на потребителите на информационния продукт в табличен вид по признаци: Диагнози; Категории; Области	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Вирусен хепатит”	- Получаване в електронен макет ежемесечно Excel - форми, обработка, съставяне на таблици в Excel, съгласуване и предоставяне на потребителите на информационния продукт в табличен вид по признаци: Диагнози; Категории; Области	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Инфекции свързани с медицинското обслужване“	- Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици в Excel, съгласуване и предоставяне на потребителите на информационния продукт в табличен вид по признаци: Диагнози; Категории; Области	ДНЗДЕЗ
Информационна система „Трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане	- Пренасяне на магнитен носител полицеви документи.; Експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК.; Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици, съгласуване и предоставяне на потребителите на информационния продукт в табличен вид по признаци: Диагнози; Категории; Области	ДНЗДЕЗ
”Системна поддръжка, DB администриране, LAN администриране, Web site администриране.”	- Технологична поддръжка на информационни системи; технологична поддръжка на компютри, базови операционни системи и базов софтуер; поддръжка на електронната поща; поддръжка на базите данни; архивиране на информацията; антивирусна защита на компютрите; консултативна помощ	ДНЗДЕЗ
Администриране на национален регистър за ражданията	- Въвеждане на нови лечебни заведения; нови потребители, регистратори; преместване на регистратори към други лечебни заведения; оперативни справки за МЗ	ДНЗДЕЗ
Администриране на национален регистър за инвазивната кардиология	- Въвеждане на нови лечебни заведения; нови потребители, регистратори; преместване на регистратори към други лечебни заведения; ежемесечни оперативни справки за МЗ	ДНЗДЕЗ
Поддържане на официалния сайт на НФЦ (nfp-drugs.bg)	Качване на актуална информация в областта на наркотиците и наркоманиите на официалния сайт на НФЦ	ДПЗПЗ
3.1.2. Годишни данни от информационни дейности		
Вирусен хепатит	- Получаване в електронен макет, обработка, съставяне на таблици в Excel, по признаци: Диагнози; Категории (пол, възрастови групи и др.); Област; Предоставяне на данни, сайт на НЦОЗА	ДНЗДЕЗ
Дейност на стоматолозите Дейност на самостоятелната медико-техническа лаборатория по зъботехника Дейности, свързани с майчиното здравеопазване	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен вид	ДНЗДЕЗ

Дейности, свързани с детското здравеопазване Профилактични прегледи на деца и ученици Регистрирани заболявания на децата от 0-17 години Регистрирани заболявания на лица на възраст над 18 години Клинико-лабораторна дейност		
Рентгенови изследвания и процедури	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен вид, предоставяне на данни за НЦРПЗ	ДНЗДЕЗ
Вътреболнични инфекции	- Въвеждане на записи от многоредови входни документи , обработка, съставяне на таблици в Excel, по признаци: Диагнози; Причинители; Отделения; Лечебни заведения; Област	ДНЗДЕЗ
Дейност на ТЕЛК	- Въвеждане на записи от многоредови входни документи , обработка и информационен продукт по признаци: области , комисии и видове експертизи	ДНЗДЕЗ
Хоспитализации по местоживееене	- Събиране, контрол, корекции, изготвяне на информационни справки в табличен вид	ДНЗДЕЗ
Икономическа информация за ЛЗ за разходите по бюджетни параграфи и по нозологии в лечебните заведения през 2018г.	- Получаване на данните и цялостна обработка по видове разходи	ДНЗДЕЗ
Съдържание на сайта на НЦОЗА: актуализация на оперативната информация	- Предоставяне по определените отчетни периоди на стандартизирани таблици по оперативната и годишна информация. Подготовка на раздел Здравна статистика – Рубриците оперативна информация, годишна информация, международен преглед.	ДНЗДЕЗ
Годишен доклад за дейността на програмите за психосоциална рехабилитация за 2018 г.	Изготвен аналитичен доклад с описание и анализ на ситуацията в областта на психосоциалната рехабилитация и интеграция на зависимите лица в страната през 2018 г.	ДПЗПЗ
Годишен доклад за дейността на програмите за намаляване на вредите за 2018 г.	Изготвен анализ на дейността на програмите за намаляване на вредите от употребата на наркотични вещества в страната за 2018 г.	ДПЗПЗ
Годишен доклад за дейността на превантивни програмите за 2018 г.	Изготвен анализ относно осъществените превантивни програми през 2018 година във връзка с превенцията на употребата на психоактивни вещества, предоставяни от Общинските съвети по наркотични вещества и Превантивно-информационните центрове.	ДПЗПЗ
Годишен доклад за дейността на програмите за лечение с агонисти и	Обобщени данни от годишните отчети на програмите за лечение с агонисти и антагонисти, функциониращи на територията на страната за 2018 г.	ДПЗПЗ

агонисти-антагонисти за 2018 г.		
3.1.3. Други информационни дейности		
3.1.3.1. Осигуряване на нормалното и стабилно функциониране на локалната компютърна мрежа на НЦОЗА	<ul style="list-style-type: none"> - Съвместно с изпълнителите по договори за системна сървърна поддръжка и хардуерна поддръжка; - Инсталация и конфигуриране на компютри и сървъри с операционна система MSWindows 7/8/10/server2008/server2012 и по-високи версии, стандартни програмни пакети MSOffice 2010/2013/2016, програмни пакети за връзка с интернет и електронна поща, корпоративен антивирусен софтуер F-Secure antivirus; - Конфигуриране, осигуряване и поддържане на софтуерните ресурси за достъпа до интернет, електронна поща и антивирусна защита за потребителите в мрежата; - Обучение и методична помощ на потребителите за работа в мрежа, ползване на интернет услуги, достъп и работа в уеб-базирани приложения, информационни системи и бази данни; - Диагностика и отстраняване на хардуерни и софтуерни проблеми в техниката, комуникация и съвместна работа с фирмата по сървърния и хардуерния съпорт на системите в компютърната мрежа. - Разглеждане и обсъждане на необходимите мерки за миграция на сървъри на нови платформи и актуални ОС. 	ОИОВО
3.1.3.2. Софтуерна поддръжка на специализирани бази данни:	<ul style="list-style-type: none"> - Нов деловодно-информационен софтуер ЕВЕНТИС – управление на потребителски профили - ФОМЕКС КАДРИ за личен състав - Достъп до счетоводен софтуер Скипър и достъп до уеб-базиран Конто - Достъп до софтуера за работни заплати ТЕРЕЗ 	ОИОВО
3.1.3.3. Административно и техническо обслужване на дейността на Комисията по редки заболявания към МЗ	<ul style="list-style-type: none"> - Потребителска поддръжка на експертните центрове по редки заболявания в страната, които въвеждат информация в регистъра- създаване на потребители и попълване на номенклатури, съпорт на оторизираните лица за работа със системата - Изготвяне на справки от регистъра - Участие в изготвянето на доклади по функционирането на регистъра и в отговори на запитвания 	ДНЗДЕЗ ОИОВО
3.1.3.4. Информационно обезпечаване на Комисията за оценка на здравните технологии	<ul style="list-style-type: none"> - Преглед на подадени досиета за извършване на оценка на здравни технологии /ОЗТ/ от фирми – притежатели на разрешително за употреба /ПРУ/ – 20 броя; - Проведени 3 заседания на Комисията по ОЗТ, с 20 разгледани проекти на доклади; - Създаване и поддържане на регистър, включващ 373 експерти, осъществяване на регулярни контакти и събиране на автобиографични и професионални данни; 	ДКССИ ОИОВО

	<ul style="list-style-type: none"> - Поддържане и постоянен обмен на актуална информация в създаденото общо работно пространство на сървър в НЦОЗА; - Създаване и поддържане на регистър на декларации чл. 7 от правилата за деклариране, предотвратяване и установяване на конфликт на интереси; - Подготовка и предаване на архива на отдел ОЗТ на НСЦРЛП във връзка с влезлите в сила промени в ЗЛПХМ – над 200 досиета. 	
3.1.3.5. Софтуерна поддръжка на специализирани ИТ системи, национални регистри и бази данни	<ul style="list-style-type: none"> - Инсталация и поддръжка на сървърната част на системите и клиентите; - Осигуряване на нормалната работа на системите в рамките на компютърната мрежа; - Обучение и методична помощ по работа с регистрите; - Инсталиране и настройки на нови версии на базовия софтуер; - Подсигуряване на мрежови ресурси и общодостъпни директории за потребителите; - Потребителски съпорт- решаване на проблеми по сървърните части на следните системи: <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Уеб базирана система за оценка на хранителния прием</i> http://hrani.ncpha.government.bg 2. <i>Национални регистри за пациентите с редки болести, диабет и електро-магнитни полета</i> https://diabet.ncpha.government.bg ; https://rared.ncpha.government.bg ; https://emp.ncpha.government.bg 3. <i>Национална система за качеството на питейните води</i> http://dwd.ncpha.government.bg 4. Инсталация и конфигуриране на специализиран софтуер за разглеждане на досиета на потенциално опасни вещества IUCLED 5 5. Други ИТ системи 	ОИОВО
3.1.3.6. Участие във включването на НЦОЗА в инициативите за въвеждането на електронни услуги в системата на държавната администрация по линия на ДАЕУ (Държавна Агенция Електронно управление)	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвяне на отчет в областта на електронното управление по макет на ДАЕУ - Подготвяне на прогноза за капиталови разходи в областта на информационните системи и технологии по макет на ДАЕУ 	ОИОВО
3.1.3.7. Участие в процесите по привеждането на ИТ системите и регистрите в НЦОЗА в съответствие с европейския регламент за защита на личните данни GDPR	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в постоянно действащата комисия по привеждането на ИТ системите и регистрите в НЦОЗА в съответствие с европейския регламент за защита на личните данни GDPR. - Подготовка на ИТ системите и регистрите в НЦОЗА за привеждането им в с Наредбата за минимални изисквания за мрежова и информационна сигурност 	ОИОВО

3.1.3.8. Поддръжка и актуализация на база данни за научните кадри в системата на образованието към ИТ системите на Министерство на образованието МОН и НАЦИД	<p>- Поддържане на актуален „Регистър на действащите и прекъснали студенти и докторанти на НЦОЗА” и подаване на данните към Информационната система на образованието на МОН и НСИ</p> <p>- Събиране на информация за научните кадри, проекти и апаратурна обезпеченост на НЦОЗА - за предоставяне на НАЦИД</p>	ОИОВО ДПЗПБ
3.1.3.9. Извършване на преводи от английски на български език и обратно	<p>Езикови преводи на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - специализирани материали- по задание от директора/ директорите на дирекции/ ръководителите на проекти - статиите за „Българско списание за обществено здраве“ - материали при подготовката на научни доклади, постери и презентации- за участия на сътрудници в научни форуми. <p>Предоставяне на информационни и консултантски услуги във връзка с подготовка на международни проекти, нормативни документи, становища, научни изследвания.</p> <p>Предоставяне на информация, консултация и превод на статии и презентации.</p>	ОИОВО
3.1.3.10. Графичен дизайн, изработка на илюстрации, подготовка на материалите за отпечатване	<p>1. Дизайн и предпечат на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Многолистни материали (списания, брошури, книжки, анкети) - Еднолистни материали (постери, дипляни, грамоти, удостоверения, служебни визитки, аторефетрати, пропуски, указателни табели и др.) - Списания: „Българско списание за обществено здраве“ и „Здраве и безопасност при работа“ <p>2. Рисуване на илюстрации и графики, фотоколажи и форматиране на презентации и текстови материали.</p> <p>3. Изготвяне на параметрите на печатните издания (за оферти) и подготвянето им за тиражиране от външни фирми.</p> <p>4. Постери, доклади и материали - графичен дизайн, брендиране и предпечат, форматиране за подаване в печатница на материали по програми и проекти.</p>	ДНЗДЕЗ ОИОВО
3.1.3.11. Постоянно действаща комисия по защита на личните данни в НЦОЗА	Участие в актуализацията и прилагането на вътрешната нормативна уредба по защита на личните данни, провеждане на обучение на служителите и други дейности във връзка с работата на комисията по защита на личните данни в НЦОЗА.	ОИОВО ДПЗПБ
3.1.3.12. Постоянно действаща комисия по информационна сигурност и защита	<p>Участие в изготвянето на вътрешна нормативна уредба по информационна сигурност и защита:</p> <ul style="list-style-type: none"> • План за изпълнение на получените указания и мерки за киберсигурност • Политика за мрежова и информационна сигурност в НЦОЗА • Процедура за архивиране и възстановяване на критични информационни системи в НЦОЗА /по макет на ДАЕУ/ 	ОИОВО

	<ul style="list-style-type: none"> Актуализация на вътрешните правила за достъп до информацията и локалната мрежа в НЦОЗА <p>- провеждане на обучение на служителите по информационна сигурност</p> <p>- други дейности във връзка с работата на комисията по инф.сигурност в НЦОЗА</p>	
3.2. Аналитични дейности		
3.2.1. Анализи		
3.2.1.1. Оценка на нивата на шум в урбанизирани територии по региони, по данни на Националната система за мониторинг на шум (по Наредба № 54)	<ul style="list-style-type: none"> Събиране на информация от РЗИ Въвеждане на информацията в електронен вид и обработка на информацията. Изготвяне на годишен доклад и анализ и предоставянето им на МЗ за информация Предоставяне на информация за нивата на шума в НСИ 	ДАЛД
3.2.1.2. Инвалидност на лица над 16 години в Р България през 2018 г. 3.2.1.3. Инвалидност на лица до 16 години в Р България през 2018 г. 3.2.1.4. Дейност на ТЕЛК през 2018 г. 3.2.1.5. Хоспитализирана заболяемост през 2018г. 3.2.1.6. Здравно-демографско състояние на населението през 2018г. 3.2.1.7. Детска смъртност по възрастови групи и причини през 2018 г.	<ul style="list-style-type: none"> Изработване на табличен материал. Графично представяне. Анализ на данните. 	ДНЗДЕЗ
3.2.1.8.	Разработване на доклад „Пътят на пациента при неврологични заболявания – координирана и интегрирана здравна грижа“.	ДКССИ
3.2.1.9.	Цялостен анализ на състоянието на специалистите в областта на здравеопазването на база получена информация от РЗИ за 28-те области на страната.	ДКССИ
3.2.1.10.	Анализ по Наредбата за осъществяване правото на достъп до медицинска помощ във връзка с чл. 24а, т.1, т.2,т.3 за подобрени битови условия, допълнително медицинско обслужване, избор на лекар или екип от медицински специалисти.	ДКССИ
3.2.1.11.	Съгласуване на аналитични доклади от агенциите изпълнители по проведени през 2019 г. проучвания в областта на наркотиците и наркоманиите в България	ДПЗПЗ
3.2.2. Аналитични справки за националните консултанти		

Хирургия Психиатрия Онкология Кардиология	- Изработване на табличен материал. Графично представяне. Информационна справка.	ДНЗДЕЗ
3.3. Информационни издания		
- Българско списание за обществено здраве		НЦОЗА
- Списание „Здраве и безопасност при работа”		НЦОЗА
- Хоспитализирана заболеваемост в България – динамика до 2018г. – бюлетин		ДНЗДЕЗ
- Дейност на стационарите на лечебните заведения – динамика до 2018г. – бюлетин		ДНЗДЕЗ
- Трайна неработоспособност на населението в България – динамика до 2018г. - бюлетин		ДНЗДЕЗ
- Онкологична помощ в България – динамика до 2018г. - бюлетин		ДНЗДЕЗ
- Смъртност по причини в Р България през 2018 г. – бюлетин		ДНЗДЕЗ
- Икономическа информация държавните и общински лечебни заведения през 2018 г. – бюлетин		ДНЗДЕЗ
- Кратък статистически справочник “Здравеопазване” 2018г. – на български език		ДНЗДЕЗ
- Кратък статистически справочник “Здравеопазване” 2018г. – на английски език		ДНЗДЕЗ
- Публикация “Здравеопазване” 2018г., съвместно издание с НСИ		ДНЗДЕЗ
3.4. Създаване, обновяване и внедряване на информационни продукти		
3.4.1. Регистър на източниците на ЕМП (електромагнитни полета - електронен регистър –разработен по проект BG 07 „Подобряване на контрола на информационните системи за превенция на риска в здравеопазването“, Програма BG07 „Инициативи за обществено здраве“, PDPС1	Попълване и поддържане на регистъра. Обработена и актуализирана информация за 646 обекта. Обучение с цел поддържане на експертното ниво на ползване на системата от оторизираните лица от ДЗК – в 2 курса от програмата на НЦОЗА; методична помощ при попълване на системата	ДАЛД ОИВО
3.4.2. Информационна система за извършените задължителни планови, целеви, препоръчителни имунизации и реимунизации и приложените серуми и имуноглобулини за постекспозиционна профилактика	- Изработване на електронен макет. - Изработване на програма за въвеждане, контрол и консолидация на данните. - Осигуряване на лечебните заведения и РЗИ с новите продукти.	ДНЗДЕЗ
3.4.3. Информационна система за лечебните заведения за	- Консултации. Актуализация на базата	

<p>извънболнична помощ</p> <p>3.4.4. Информационна система за психиатричните заведения</p> <p>3.4.5. Информационна система за кожно – венерологичните заведения</p> <p>3.4.6. Информационна система за заведения за спешна медицинска помощ</p> <p>3.4.7. Информационна система за пневмофтизиатричните заведения</p> <p>3.4.8. Информационна система за онкологичните заведения</p> <p>3.4.9. Информационна система за центровете по трансфузионна хематология</p> <p>3.4.10. Информационна система за диализните структури</p> <p>3.4.11. Информационна система за хоспитализации на деца от 0-17 години</p> <p>3.4.12. Информационна система за хоспитализации на лица на възраст 18-64 години</p> <p>3.4.13. Информационна система за хоспитализации на лица на възраст над 65 години</p> <p>3.4.14. Информационна система за хоспитализации по местоживееене</p> <p>3.4.15. Информационна система за дейности, свързани с майчиното здравеопазване</p> <p>3.4.16. Информационна система за дейности, свързани с детското здравеопазване</p>		
<p>3.4.17. Информационна система „Инфекции свързани с медицинското обслужване”</p>	<p>- Разработване на нова функционалност за контрол и обработка на електронния входен документ</p>	<p>ДНЗДЕЗ</p>
<p>3.4.18. Националният регистър на пациентите с редки болести-разработен по проект BG 07 „Подобряване на контрола на информационните системи за превенция на риска в здравеопазването“, Програма BG07 „Инициативи за обществено здраве“</p>	<p>- Попълване и поддържане на регистъра</p>	<p>ДНЗДЕЗ ДКССИ ДПЗПБ ОИОВО</p>
<p>3.4.19. Модел на Националния диабетен регистър-разработен по проект BG 07 „Подобряване на контрола на информационните системи за превенция на риска в здравеопазването“, Програма BG07 „Инициативи за</p>	<p>Създаване на модел на регистъра, тестване, обучение, въвеждане на данни</p>	<p>ДНЗДЕЗ ДКССИ ДПЗПБ ОИОВО</p>

обществено здраве“		
4. МЕЖДУНАРОДНИ ПРОЕКТИ, ВКЛ. КОЛАБОРИРАЩИ ЦЕНТРОВЕ И МРЕЖИ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
4.1. Център за сътрудничество със СЗО по здраве при работа и Югоизточната Европейска мрежа на СЗО по здраве при работа	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвяне на отчет на Колабориращия център за периода 26.03.2018-26.03.2019 г. - Подготвяне и отпечатване на брошура „Lessons learnt from the phasing out of asbestos in Bulgaria“ относно добрите практики за превенция на заболяванията, свързани с експозиция на азбест у нас; - Брошурата е публикувана на сайта на НЦОЗА; - Разработване на брошура за опазване здравето на раними групи работещи в условията на сменен и нощен режим на работа. - Попълване на въпросник относно сътрудничеството на Колабориращия център и СЗО - Участие в проект „Системни обзори за проучвания за разпространението на професионална експозиция на прах и влакна“ /Систематичен обзор 3/ за съвместната методология на СЗО/MOT за оценка на свързаната с труда тежест на заболяванията и злополуките. 	ДОЗЗР ДАЛД
4.2. Център за международна информация по безопасност и здраве при работа към MOT (CIS)	<ul style="list-style-type: none"> - Справка относно нови материали по проблемите на осигуряването на безопасност и здраве при работа; - Подготвяне на материали за издаване в електронен вид на брой/2019г. на научно-приложно списание Здраве и безопасност при работа, ISSN 2367-7171 	ДОЗЗР ДПЗПБ ИОВО
4.3. Европейска инициатива на СЗО за наблюдение на затлъстяването при деца - Разработване и изпълнение на дейности за превенция и контрол на затлъстяването, вкл. здравословен модел на хранене и физическа активност	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвен е набор от необходими документи – протокол, ръководство, анкетни карти. - Получено е разрешение за достъп до училищата от МОН. Актуализирана е национално представителната извадка от училища. - Проведен е курс за обучение на екипите от РЗИ (27.03.2019г.), работещи на терен. - Завършено е теренното проучване; в НЦОЗА са предоставени анкетните карти, попълнени от родителите и формулярите на изследователите при 3500 деца, както и анкетните карти за средата в 199 училища от 28-те области в страната, попълнени от директорите; извършва се въвеждане на данните чрез уеб базирана програма OpenClinica; - Подготвен и представен е постер с данни от предишните 3 етапа на проучването, както и презентация за постигнатия напредък в България на 12-та работна среща на Европейската инициатива на СЗО - COSI (13-14.06.2019 г., Берген, Норвегия). - Приключило е въвеждането на данните от анкетните карти. Извършено е логическо изчистване на данните. Въведените данни са изпратени на СЗО. 	ДОЗЗР ДПЗПБ
4.4. Двугодишно споразумение за сътрудничество между МЗ и	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвена е и е проведена работна среща с участие на Зам. министър на здравеопазването и представители на Регионалния офис на СЗО за Европа и офиса на СЗО в България на тема 	ДОЗЗР ДПЗПБ

СЗО (2018-2019)	<p>„Предлагане на йодирана сол в България и намаляване на риска от йоддефицитни заболявания в България“ (24.06.2019г.), както и среща на високо ниво за обсъждане на приоритетите, които ще бъдат част от следващото двугодишно споразумение (25.06.2019г.);</p> <p>- Проведена е национална работна среща относно реформулиране на храните.</p>	
4.5. Съвместни дейности по прилагане на най-добри практики в областта на храненето - Joint Action Grants (HP-JA) - 3rd EU Health Programme (JA Best-ReMaP)	<p>- Извършена е подготовка на проект;</p> <p>- Проектът е подаден в Европейската комисия.</p>	ДОЗЗР
4.6. Колаборираща мрежа на RASFF, RAPEX и ICSMS-системи за обмен на информация в ЕС	- Контактно лице	ДАЛД ДОЗЗР
4.7. Научна мрежа за оценка на риска от ГМО на Европейския орган по безопасност на храните (EFSA GMO risk assessment network)	Подготовка и участие със становище относно прилагането на 90-дневен тест за токсичност, като изискване на част от досието на ГМО за регистрация въз основа на Регламент 503/2014 г.	ДАЛД
4.8. Европейска мрежа на ГМО лабораториите (ENGL)	<p>- Член на Управителен съвет;</p> <p>- Член на ENGL;</p> <p>- Участие в две заседания на SC на ENGL – 18-19 февруари 2019г. и 17-18 юни 2019 г.;</p> <p>- Участие в 15^{та} среща на Националните референтни лаборатории и 30^{та} пленарна среща на мрежа на ГМО лабораториите (ENGL) 30.9 – 3.10.2019 г. Испра, Италия.</p>	ДАЛД
4.9. Европейска мрежа на Националните референтни лаборатории по материали за контакт с храни (МКХ).	<p>- Участие в заседание на работна група към ЕРЛ МКХ за разработване на мултианалитични методи, 23-24.05.2019 г., Испра, Италия.</p> <p>- Участие в пленарно заседание, организирано от JRC, EURL-NRL-FCM Network Plenary Meeting, Ispra – Italy, 14-16 October 2019 г.</p>	ДАЛД
4.6. Електромагнитни полета: Биологични ефекти на постоянни и променливи с времето електрически и магнитни полета, Заповеди на МЗ- РД 09-108/09.03.1998 и РД	<p>- Представени са отчети на Р. България по проблемите на риска от въздействието на нейонизиращи лъчения и ултравиолетово лъчение на съвещание на Международния съветнически комитет на СЗО в Женева, Швейцария.</p> <p>- Организиране и провеждане на Годишна среща на Експертния консултативен съвет по нейонизиращи лъчения на тема:“Предизвикателства, свързани с оценката на риска и контрола при въвеждането на новата 5G-технология“, 1-3 декември 2019 г., с. Огняново, общ. Гърмен</p>	ДАЛД

09-574/04.08.2000; Заповед № РД 02-247/ 19.12.2014 г. за създаване на експертен консултативен съвет	<ul style="list-style-type: none"> - Редакция на превод на брошура на СЗО за законодателството за защита на населението при използване на солариуми. <i>Участие в международни консултации:</i> - Експертно становище по проект на Рамка за защита и безопасност от въздействие на НЙЛ върху населението, работещите, пациентите, разработена от СЗО. 	
4.7. BG 07 Програма: „Инициативи за обществено здраве“, с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014 и механизъм на Европейското икономическо пространство, 2009-2014 “Подобряване на контрола и информационни системи в превенцията на риска и здравеопазването”.	<p>Поддържане на устойчивост чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - настоятелни действия от страна на НЦОЗА пред МЗ за промяна на законодателството; - поддържане на електронния регистър на източниците на ЕМП, - продължаване на точковите измервания с осигурената апаратура и на мониторинга; - обучение на специалистите от ДЗК, работещи с електронната система. 	ДАЛД
4.8. Международен проект на НАТО, RTG-298.	<ul style="list-style-type: none"> - Подготовка и изпращане на доклад на тема „Философия на разглеждане на импулсните радиочестотни полета в нормативните документи за защита на човека от електромагнитни полета”. 	ДАЛД
4.9. Международен проект “EUnetHTA” - JA 3 - Европейска мрежа за сътрудничество в областта на оценката на здравните технологии	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в дейности на Работен пакет 4 „Съвместна продукция“ и Работен пакет 5 „Основен на жизнения цикъл подход за подобряване генерирането на доказателства“, по-конкретно работен пакет 5, направление „А“ „Ранни диалози (Първоначално генериране на доказателства)“, както и ангажимент по линия на други работни пакети при поискване; - Кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно координиране с екипа от НЦОЗА на текущи проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността; - Изготвяне на отчетни таблици с попълнени персонално отработени часове и ангажименти по проекта за периода 01 декември 2018г. - 31 май 2019г. и 01 юни - 30 ноември 2019 г. във връзка с процедурите по текущо отчитане. 	ДПЗПБ ДКССИ
4.10. Международен проект “Прилагане на добри практики при хроничните заболявания“ - JA CHRODIS Plus. Съвместно действие (Joint action) на страните членки на ЕС.	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в срещи и задачи по проекта; - Участие в уебинар на тема „Фактор, свързани с успеха при междусекторно сътрудничество“; - Участие в уебинар на тема „Стратегии за ефективно имплементиране на добри практики“ - QCR Tool; - Участие в разработването на мобилно приложение за пациенти с диабет; Превод и тестване на мобилното приложение; 	ДПЗПБ

	<ul style="list-style-type: none"> - Подготовка на план за действие за пилотното проучване на мобилното приложение към <i>Работен пакет 7</i> - Работни срещи с представители на Българска Асоциация Диабет; - Презентация на мобилното приложение TrackYourDiabetes в Белград; - Презентация на мобилното приложение TrackYourDiabetes пред Българска Асоциация Диабет (БАД) – - Работна среща на ръководството и председателите на сдружения, членуващи в Българска Асоциация Диабет на тема „Проекти на БАД, целящи подпомагане на хората с диабет за по-добър контрол и устойчив начин на живот чрез информираност и използване на нови технологии“. - Изпълнение на задачите по <i>Работен пакет 2</i> (Комуникация, осведоменост и разпространяване) - Организиране и провеждане на работна среща в София на партньорите към мобилното приложение; - Координация на дейностите между Асоциация Диабет, специалисти по ендокринология, пациенти с диабет и партньори към проекта; - Подготовка на въпросник, насочен към изследване мнението на участниците в пилотното проучване след 2-месечното използване на мобилното приложение; - Подготовка на чат-бот като образователен компонент за пациентите с диабет към мобилното приложение; - Подготовка на видеа, инструкции и други релевантни документи за участниците в проучването; - Подготовка на уебсайта към мобилното приложение; - Подбор на кандидати за мобилното приложение - тест група и контролна група; - Подпомагане кандидатите през двата месеца на пилотното проучване – тест група; - Провеждане на интервюта с участниците и специалистите към пилотното проучване; - Изследване факторите за вътрешносекторна или междусекторна колаборация при разработката на здравни интервенции; - Отчетна дейност. 	
<p>4.11. Международен проект „Управление на крехко здраве. Комплексен подход за насърчаване напредването на възрастта без увреждания“. Инициатива ADVANTAGE Съвместно действие (Joint action) на страните членки на ЕС.</p>	<p><i>Работен пакет 2</i> Комуникация, осведоменост и разпространяване:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изготвяне на технически доклад с разписани всички дейности по конкретни работни пакети, извършени в периода януари–декември 2018 година; - актуализиране на доклада, свързан с доказателствата в подкрепа на дейностите за превенция и управление на крехкото здраве, както на равнище отделен индивид, така и на ниво популация; - кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно съгласуване с екипа от НЦОЗА на текущи проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността, вкл. отчет за дейността; 	<p>ДПЗПБ</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - участие в работна среща по проекта, дискутираща Пътните карти, Атина, Гърция, 09-11 април 2019 г. - подготовка на кампанията #faceuptofrailty; видеа, кратки истории; - актуализиране и оформяне на финалния вариант на пътните карти на държавите-участнички в проекта; - преглед на препоръките, свързани с успешни интервенции при крехкото здраве; - изготвяне на Пътна карта за България, свързана с дейности в сферата на крехкото здраве; - участие в уебинари по проекта; - участие в заключителната конференция към проекта, Брюксел, Белгия, 26-27 ноември 2019 г. 	
4.12. Международен проект „Иновативно партньорство за действия по отношение на онкологичните заболявания“ ИРААС	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в уебинар на тема „Ранна диагностика“; - Изготвяне на отчет за извършените дейности по проекта; - Актуализиране на списъка със заинтересованите лица - институции, организации, пациентски асоциации и т.н.; - Кореспонденция с чуждестранните партньори и вътрешния екип по проекта; - Събиране на информация за въпросника „Ръководство за интервю“, обхващащо различни теми в областта на онкологичните грижи в страната; - Организиране и провеждане на работна среща в НЦОЗА, София, към РП4; - Участие в работна среща по проекта - „Ранна диагностика на онкологични заболявания“, Будапеща, Унгария, 19-22 май 2019 г.; - Изпълнение на задачите по Работен пакет 2 (Комуникация, осведоменост и разпространяване) - Колаборация при изследването на добри практики за справяне със социалните неравенства в превенцията на рака (Работен пакет 5); - Подготовка и актуализиране на доклада „Интеграция в националната политика и устойчиво развитие - онкологичните заболявания в България“; - Участия в уеб срещи към Работен пакет 5; - Отчетна дейност; 	ДПЗПБ
4.13. Международен проект „Подобряване на мерките при незаразните хронични болести – бариери и възможности за здравната система“	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвяне на доклад за идентифициране на бариерите и възможностите на здравната система за подобряване на последиците от хроничните незаразни болести, с цел подпомагане на международна оценка. <p><i>Подготовка:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Преглед на предоставеното от СЗО „Ръководство за оценка“, примери от други държави, обзор на добри практики; - Съставяне на списък с основополагащи документи отнасящи се до укрепване на здравната система и до хроничните незаразни болести; - Съставяне на списък на документи за систематизиране и превод; 	ДПЗПБ

	<ul style="list-style-type: none"> - Съставяне на работна група от експерти; - Участие в подготвителни срещи; - Национална оценка - Преглед на материалите; - Провеждане на работни срещи; - Събиране на информация и релевантни данни; - Изготвяне на предварителен доклад за четирите раздела; - Подготовка и финализиране на отчетни документи към доклада за идентифициране на бариерите и възможностите на здравната система за подобряване на последиците от хроничните незаразни болести. 	
4.14. Международен проект “DE-PASS” (“Determinants of Physical Activities in Settings” – “Детерминанти на физическите активности в (различни) среди/обстановки“) – мрежа на Европейския съюз от контактни лица (focal points) за физическа активност	<ul style="list-style-type: none"> - Превод и аотиране на материали по проекта за присъединяване към мрежата “DE-PASS”; - Изготвяне на резюме на по-съществените моменти от водената между Министерство на младежта и спорта и чуждестранните партньори кореспонденция; - Изготвяне на резюме на техническия анекс с обосновка на необходимостта от проекта, разяснения на някои по-важни понятия, акцент върху проектните ползи/добавена стойност и кратко описание на всяка от работните групи с основните им цели и задачи. 	ДПЗПБ
4.15. Комуникационна мрежа към EuroHealthNet	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в мрежата за комуникации при разглеждане на теми за повишаване на колаборация между отделните европейски институции, ползите от обмяна на опит и осигуряване на обучение и изграждане на капацитет за организациите членки към EuroHealthNet; - Участие в работна среща, Брюксел, 07-08 ноември 2019. 	ДПЗПБ
4.16. Международен проект „Съвместни действия за контрол на тютюна“ Съвместно действие (Joint action) на страните членки на ЕС.	<p>Работен пакет 4. <i>Интегриране в националните политики и устойчивост.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Участие в работна среща към всички работни пакети на проекта, 06-07.02.2019 г., Брюксел, Белгия. <p>За изпълнение на всички изисквания за <i>Задача 1.2:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Направена е карта на финансирането за контрол на тютюнопушенето в държавите-членки на ЕС, вкл. такси за представяне на ЕС-SEG или такси за прилагане на чл. 7 (13) и чл. 20 (2) от Директивата за тютюневите изделия чрез проучване сред регулаторните органи и компетентните органи на държавите-членки на ЕС. <p>За изпълнение на изискванията на <i>Задача 1.3:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Бяха идентифицирани вътрешни и трансгранични регулаторни, научни и технически ресурси, налични за регулаторните органи, които са необходими, за да се гарантира приемането на резултатите от съвместното действие и поддържането на механизмите, създадени като част от 	ДПЗПБ

	<p>JATC.</p> <p>Бяха изготвени следните действия:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подробен въпросник за събиране на информация относно ресурсите на регулаторния, научния и техническия капацитет, които са на разположение на регулаторите (за всяко от тях: име на органа, включени човешки години и разрешен бюджет, с малко описание); - Данни на административни органи, които отговарят за политиката за тютюневите изделия/продуктите за пуване и за спазването на ТЗР; - Данни за научни органи, които могат да предоставят научни изследвания и експертни знания; - Национални механизми за финансиране на научните изследвания относно тютюна и свързаните с тях продукти; - Изготвяне на отчетни таблици с попълнени персонално отработени часове и ангажименти по проекта за шестмесечие; - Участие в телеконференцна връзка; - Изготвяне на отчет по проекта; - Кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно съгласуване с екипа от НЦОЗА на текущи проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността, вкл отчет за дейността; - Дискусия по отношение на напредъка на РП4 към Задача2, където основната цел е да се създаде поредица ръководства „КАК ДА“; - Запознаване с Очертаване на правния анализ на докладване и уведомяване по ТРЗ; - Запознаване с информация за резултатите от JATC. <p>Работен пакет 5.</p> <p><i>Общ портал (ОП) за извличане и обработка на данни</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Проведена работна среща към всички работни пакети на проекта, Брюксел, Белгия, 06 – 07.02.2019 г. - Обсъждане на правния договор за споделяне на данни от EU-CEG, като това включваше разяснения от законова и етична гледна точка. Разясняване относно споразумението за споделяне на данни от националния администратор на CEG на ЕС; - Изготвяне на отчетни таблици с попълнени персонално отработени часове и ангажименти по проекта за шестмесечие; - Изготвяне на отчет по проекта; - Кореспонденция с чуждестранните партньори по проекта и вътрешно съгласуване с екипа от НЦОЗА на текущи проектни задачи, администриране и техническо обезпечаване на дейността, вкл. отчет за дейността; 	
--	---	--

	- Запознаване с информация за резултатите от ЈАТС.	
4.17. Международен проект „Европейско съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването“ (ЈАНЕЕ) Съвместно действие (Joint action) на страните членки на ЕС.	<p>Работен пакет 4. <i>Интегриране в националните политики и устойчивост.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разработване и представяне пред международния екип по РП 4 Национална оценка за България. 2. Номиниране на представител на България в Консултативния правителствен борд на ЈАНЕЕ. <p>Работен пакет 8. <i>Подобряване на достъпа до здравни и социални услуги за онези, които са оставени назад“</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разработване на Национална оценка за България. 2. Участие в Международна работна среща на представители на страните – партньори по РП8, Рим, 03.10.2019г. <p>Работен пакет 9. <i>„Здраве и равенство във всички политики“</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разработване и представяне пред международния екип по РП 9 на проекта Национална оценка за България. 2. Проучване на стратегиите на големите общини в България. 3. Избор на община Бургас на първо място и община Ст. Загора на второ място да бъдат поканени за включване в изпълнението на дейностите по РП 9. 4. Изпращане на писмо - покана към администрацията на община Бургас за включване в изпълнението на дейностите по РП 9 и комуникация с общинската администрация. 5. Покана към Община Ст. Загора за включване в изпълнението на дейностите по РП 9 (след отказ от Община Бургас). 6. Телефонна комуникация с представители на Община Ст. Загора за обсъждане на първите стъпки по реализацията на РП9 на общинско ниво. 7. Участие в Годишната асамблея на ЈАНЕЕ, Рим, 04.10.2019г. 	ДПЗПБ
4.18. Проект „С грижа от 0 до 3“ за подобряване на майчиното и детското здраве в ромската общност	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в изготвяне на насоки за планиране на застъпнически инициативи на местно ниво по проекта; - Участие в 2 обучения на НПО и експерти по проекта; - Участие в проучване на основни политики, програми, практики и услуги в подкрепа на майчиното и детското здраве, с фокус ромската общност (събиране на експертни мнения и предложения за подобряване на достъпа и качеството на програмите на национално ниво), проведено от социологическа агенция ноември-декември 2019г. 	ДПЗПБ
4.19. Проект „С грижа към	Участие в четири работни срещи за консултиране на проектно предложение за изпълнение на	ДПЗПБ

<p>храната и храненето“ изпълняван по проект „С грижа от 0 до 3“ за подобряване на майчиното и детско здраве сред ромска общност</p>	<p>застъпнически инициативи на местно ниво по проекта на фондация „Здраве и социално развитие“, <i>Направление 1:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Повишаване на обхвата на съществуващи програми, политики и практики, насочени към храненето на жената по време на бременност, пълноценното хранене на майката, изключителното кърмене и правилно хранене на новороденото и детето до навършване на 3г. възраст; Компонент 2 „Пълноценно хранене“; - Изготвяне на здравно-информационен материал-брошура за медицински специалисти (педиатри, ОПЛ) от извънболничната медицинска помощ в подкрепа на консултативната им практика за бременни жени и майки на деца на възраст от 0 до 3 години в ромска общност; - Изготвяне на здравно-образователен материал за бременни жени и майки в подкрепа на здравословното хранене на деца на възраст от 0 до 3 години в ромска общност. 	
<p>4.20. Европейски училищен изследователски проект за алкохол и други наркотици (ESPAD) - сравнителен международен изследователски проект, който се осъществява по инициатива на представителите на Шведския съвет за информация за алкохол и други наркотици (The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs /CAN/) с подкрепата на Групата Помпиду към Съвета на Европа.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Комуникация с екипа на Фокусния център по наркотици и наркомании към НЦН, съвместно с който се организира провеждането на изследването в България. 2. Пилотиране на въпросника за изследването. 3. Изготвяне на финален вариант на въпросника. 4. Изготвяне на финален вариант на националната представителна извадка. 5. Избор на социологическа агенция, която да реализира изследването на терен. 6. Комуникация с Министерство на образованието във връзка с оказване на подкрепа за провеждане на изследването в училищата. 7. Подготовка на финален вариант на превода на въпросника, доклад от класната стая и указания за интервюиращите на терен. 8. Организиране на отпечатването на въпросника и събиране на оферти за закупуване на пликосе, необходими за изследването. 9. Организация на провеждането на изследването на терен <ol style="list-style-type: none"> a. Комуникация с екипа на социологическа ESTAT във връзка с подготовката и теренната фаза от провеждането на изследването. b. Комуникация с представители на РИО и директори на училища във връзка с провеждането на изследването и осигуряване на достъпа на изследователите. 10. Комуникация със социологическата агенция ESTAT относно подготовката и въвеждането на данните от изследването в макета, предоставен от екипа на ESPAD. 11. Финализиране на доклада за реализацията на изследването ESPAD 2019 в България. 12. Изпращане на доклада и на базата данни до Европейския мониторингов център за наркотици и наркомании и до международния изследователски екип, който подготвя общия доклад на ESPAD. 13. Участие в Годишната асамблея на ESPAD, Одеса . 	<p>ДПЗПБ</p>

<p>4.21. PETRI (Peer Education Training and Research International Institute) е съвместен проект, базиран на устойчивото партньорство между Международната Y-PEER мрежа, НЦОЗА и UNFPA, Фонд на ООН за население.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Изготвяне и подписване между НЦОЗА и Регионалния офис на UNFPA за Източна Европа и Централна Азия на Годишен работен план на PETRI за 2019 г. 2. Продължаване на Международната стажантска програма на Международния институт за младежко развитие PETRI – София, включително: <ol style="list-style-type: none"> a. Включване на Нино Читишвили от Грузия за периода април-юли 2019 г. b. Организиране и провеждане на процедура за избор на стажанти за втората половина на 2019 г. в PETRI и избор на Гумру Алиева от Азербайджан и Айим Олжабай от Казахстан. c. Супервизия на работата на стажантите. 3. Подготовка на въпросник за онлайн изследване за оценка на потребностите в сферите «Изграждане на капацитет», «Застъпничество и партньорство» и «Организационно развитие» сред националните мрежи на Y-PEER за региона на Източна Европа и Централна Азия. 4. Поддържане на съдържанието на платформата за младежко застъпничество speakactchange.org и веб-страницата на PETRI – София. 5. Участие на гл. експ. А. Чилева с представяне на опита на Международния институт за младежко развитие PETRI София в Консултативна среща на Комитета за подготовката на Младежки модел за Международната конференция за население и развитие@25 (МКНР@25), Кайро и Александрия, Египет, 05 - 13 юли 2019 г. 6. Участие като обучител на гл. експ. Ю. Анджекарска в семинар за СРЗ, организиран от Областен център за младежко здраве, гр. Кизилорда, Казахстан, с подкрепата на UNFPA, 11-19 август 2019 г. 7. Разработване на наръчник за млади активисти и застъпници от Y-PEER и други младежки мрежи за застъпничеството по време, преди и след международната конференция в Найроби през ноември 2019 г., посветена на 25-годишнината от Международната конференция за население и развитие, състояла се в Кайро през 1994 г. 8. Разработване на концепцията, структурата и съдържанието на наръчник за работа с млади хора на тема изграждане и опазване на мира и сигурността с фокус върху региона на Западните Балкани в частта на PETRI- София за обучение на връстници от връстници, комуникация за промяна на поведението и личностно развитие. 9. Участие на гл. експ. Ю. Анджекарска в международно събитие за обмяна на добри практики в сферата на работата с младежи “Tool Fair IX – „knowhow”, гр. Рованиеми, Финландия, 04-08 ноември 2019 г. 10. Участие на А. Чилева в Международната среща на най-високо равнище в Найроби, посветена на 25-годишнината от Международната конференция за населението и развитието (МКНР), Найроби, Кения, 12-14 ноември 2019 г. 	<p>ДПЗПБ</p>
<p>4.22. Мрежа на Югоизточна Европа за аутизма (SEAN)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Отбелязване на 2-ри април, Световния ден за повишаване на информираността за аутизма; - Изготвяне на справка относно броя на децата с аутизъм в България по заявка Факултет по 	<p>ДПЗПБ</p>

	<p>дентална медицина, МУ София, април 2019 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Консултиране на предложение на НПО за прилагане на иновативна обучителна програма за деца с аутизъм в частни и масови училища. - Изготвяне на информация за дейностите за сътрудничество на страните от региона в помощ на деца с аутизъм и техните семейства 	
4.23. Мрежа „Училища за здраве в Европа“	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сключване на споразумение със СЗО за възстановяване на българската мрежа от училища, утвърждаващи здраве. 2. Организиране и провеждане на процедура за подбор на училища. 3. Организиране и провеждане на Първа среща на Българската мрежа „Училища за здраве в Европа“ за представяне на концепцията на проекта и планиране на първи стратегически стъпки, НЦОЗА, 14.06.2019 г., 4. Участие на А Чилева в Годишната асамблея на Фондация „Мрежа Училища за здраве в Европа“, Рейкявик, Исландия, 20-21.06.2019 г. 5. Сключване на второ споразумение със СЗО за подкрепа развитието на българската мрежа от училища, утвърждаващи здраве. 6. Организиране и провеждане на обучение на координаторите на българската мрежа „Училища за здраве в Европа“ на тема „Разработване и управление на проекти“ с цел повишаване на капацитета на координаторите и членовете на училищните екипи на мрежата за разработване и управление на проекти за промоция на здраве в училище, НУЦ на БЧК, Лозен 20-22 ноември 2019 г. 7. Превод и разпространение на ръководствата на „Училища за здраве в Европа“ за подпомагане на работата на училищните екипи. 	ДПЗПБ
4.24. Европейски план за действие за превенция малтретирането на деца 2015–2020. Постигане на цел 16.2. на ООН	Изработване на доклад след оценка на това до каква степен страните от Европа са изпълнили конкретни действия, посочени в „Европейски план за действие за превенция на насилието над деца“.	ДПЗПЗ
4.25. DAQUMESA /нов акроним EUDIMEN/	<ul style="list-style-type: none"> - Подготовка на документация, конферентни разговори, работни срещи, презентация. - Среща на участниците от проекта през март 2019 г. в Белград, Сърбия (д-р Вл. Наков). - Подадени документи за първа фаза на одобрение от ЕК. 	ДПЗПЗ
4.26. Международен проект „Масшабно приложение на психичноздравни грижи, базирани в общността, за хора с тежки психични заболявания в Европа.“ - RECOVER-E	<ul style="list-style-type: none"> - Подготовка на документация, конферентни разговори, работни срещи. - Ежегодна среща на мениджмънта в гр. Утрехт, Холандия (д-р Вл. Наков). - Организация на посещение у нас (през май 2019 г.) на представители на консорциума за оценка на ситуацията и подготовка на предстоящото обучение през м. юли 2019 г. - Изготвяне на три доклада по проекта. - Подготовка за обучението на мобилните екипи, превод на материали, работни срещи, логистика. 	ДПЗПЗ ДПЗПБ

	<ul style="list-style-type: none"> - Провеждане на обучение на мобилните екипи и „експерти от опит“. - Организирана и проведена среща „Политически диалог“. - Обучение на член от екипа в Алкмар, Холандия. - Дигитализиране на част от проведените интервюта. 	
4.27 „Повишаване на капацитета на специалистите от първичната здравна помощ в България за ранно откриване и превенция на психичноздравни проблеми“, организиран от НЦОЗА с финансовата подкрепа на СЗО	<ul style="list-style-type: none"> - Проведено обучение на 65 професионалисти (ОПЛ, психолози и соц. работници); - Проведена кръгла маса в Народното събрание; Участие в медийна кампания. - Проведено обучение на 20 медийни експерти по въпросите на психичното здраве и незаразните заболявания 	ДПЗПЗ
4.28. Съвместно действие в областта на деменциите (Joint Action)	Участие в работна среща на държавните експерти по деменция в Амстердам, Холандия	ДПЗПЗ
4.29. Awareness activities on the World Mental Health Day 2019 (Дейности за повишаване на осведомеността в Световния ден на психичното здраве 2019)	<ul style="list-style-type: none"> - Обработка на базите данни за суицидни действия в България за десетгодишен период. - Анализ на тенденции в суицидните действия в Р България за периода 2009–2018г. - Превод и разпространение на материали за превенция на самоубийствата. - Участие в медийни изяви с цел популяризиране превенцията на самоубийствата. 	ДПЗПЗ
4.30. Здравна мрежа на Югоизточна Европа за психично здраве	Участие в дейностите на мрежата	ДПЗПЗ
4.31. Здравна мрежа на Югоизточна Европа по проблемите, свързани с насилие. Европейски план за действие за превенция малтретирането на деца 2015–2020. Постигане на цел 16.2. на ООН към 3.13	- Изработване на доклад след оценка на степента на изпълнение от страните в Европа на конкретните действия, посочени в „Европейски план за действие за превенция на насилието над деца“.	ДПЗПЗ
4.32. Дейности по договора за безвъзмездна помощ с Европейския център за	<ul style="list-style-type: none"> - Поддържане и развитие на ключов индикатор. „Изследвания сред общото население“ (GPS). - Актуализация на анкетни карти във връзка с предстоящи през 2020 г. социологически проучвания - Поддържане и развитие на ключов индикатор „Високорискова употреба на наркотици“ (HRDU) 	ДПЗПЗ

<p>мониторинг на наркотиците и наркоманиите (Agreement № GA.19.RTX.003.1.0 - REITOX).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Подготвителни дейности във връзка с предстояща през 2020 г. оценка на проблемно употребяващите наркотици в България по метода Capture-Recapture чрез използване на 3 бази данни – от полиция, Спешна помощ и лечение - Поддържане и развитие на ключов индикатор „Търсене на лечение във връзка с употреба на наркотици“ (TDI). - Събиране на информация за търсещите лечение във връзка с употреба на наркотици. Подготовка на писма за избор на сътрудници по индикатора през 2020 г. - Поддържане и развитие на ключов индикатор „Смъртни случаи във връзка с употреба на наркотици и смъртност сред употребяващите наркотици“ (DRD). - Подготвителни дейности във връзка с предстоящо проучване през 2020 г. на смъртните случаи във връзка с употреба на наркотици. Осъществяване на контакти с експерти от Клиника по съдебна медицина и деонтология към УМБАЛ „Александровска“ – София. - Докладване на информация в областта на наркотиците и наркоманиите на EMCDDA по стандартизирани модели и методика. - Попълване на 10 Workbooks в REITOX екстранет. Попълване на 22 Стандартни таблици и 2 Структурирани въпросника в система FONTE. - Лингвистична редакция на продукти на EMCDDA. - Лингвистична редакция на прессъобщение за съдържанието на Европейски доклад за пазарите на наркотици 2019 г. - Изготвяне на бюджетна рамка по Договора за безвъзмездна помощ за действие между EMCDDA и НЦОЗА. - Актуализация на бюджета по Договора за безвъзмездна помощ за действие между EMCDDA и НЦОЗА за 2019 г. Изготвяне на Стандартна апликационна форма за бюджета по Договора за безвъзмездна помощ за действие между EMCDDA и НЦОЗА за 2020 г. 	
<p>4.33. Здравни индикатори “Здраве за всички”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвяне на показатели – 32 бр. за здравето състояние на населението, дейността и ресурсите на лечебните заведения 	<p>ДНЗДЕЗ</p>
<p>4.34. Здравни индикатори за Евростат по Споразумение за обмен на информация с НСИ</p>	<p>Попълване на електронен Въпросник с актуални данни по формат на Евростат за нефинансови показатели:</p> <ul style="list-style-type: none"> - видове легла за страната и по области по две групировки на Евростат от 2005 до 2017г. - изписани от лечебните заведения, среден престой и проведени леглодни за страната и по области - медицински технологии – видове апаратура и извършени изследвания 	<p>ДНЗДЕЗ</p>
<p>4.35. Здравни индикатори за</p>	<p>Предоставяне на данни по определени от УНИЦЕФ параметри за здравето състояние на децата и</p>	<p>ДНЗДЕЗ</p>

УНИЦЕФ по Споразумение за обмен на информация с НСИ	дейностите свързани него: - аборти - родили в от лечебните заведения - % - регистрирани случаи на коклюш, морбили, рубеола, хепатит и ТБК, сифилис - освидетелствани лица с трайно намалена работоспособност/ вид и степен на увреждане – общо, 0-17г. и по пол.	
II. ИЗВЪНРЕДНИ/ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ		
1. ИЗГОТВЯНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
1.1. Доклад за състоянието на здравето на гражданите в Р България и изпълнението на Националната здравна стратегия за 2018 г.	Събиране на данни и информация с цел подготовка на доклада Изготвяне и представяне на доклада в Министерство на здравеопазването	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДПЗПЗ ДНЗДЕЗ ДКССИ
1.2. Национална позиция по документи от дневния ред на 72-та сесия на Световна здравна асамблея, 20-28 май 2019 г., Женева, Швейцария	Изготвени са становища за подготовката на национална позиция по документи от дневния ред: - А72/15 (доклад на генералния директор на СЗО) относно „Проект на СЗО за глобална стратегия за здраве, околна среда и климатични промени: необходимата трансформация за устойчиво подобряване живота и благосъстоянието чрез здравословна околна среда“ във връзка със стратегически приоритет 11.6 „Здраве, околна среда и климатични промени“; - А72/58, във връзка с т. 21.2. Резултати от втората международна конференция по хранене.	ДОЗЗР
1.3. Национална позиция по материали от дневния ред на 69-та сесия на Регионалния комитет на СЗО за Европа, 16–19 септември 2019 г., Копенхаген, Дания	Изготвени са становища за подготовка на национална позиция по документи от дневния ред: - EUR/RC69/8(E)/08.08.2019г. - Доклад за хода на изпълнение на пътната карта по реализацията на Програмата за устойчиво развитие за периода до 2030 г., надграждаща европейската политика в подкрепа на здравето и благосъстоянието - Здраве-2020; - EUR/RC69/15+EUR/RC69/Conf.Doc./11/05.08.2019 г. - Здраве - 2020: седем години след приемането. Поуки от реализирането на Европейската рамкова здравна политика; - EUR/RC69/14 Add.1 + EUR/RC69/Conf.Doc./12/05.08.2019г. - Проект на европейска пътна карта на СЗО за прилагане на инициативи за здравна грамотност през целия жизнен цикъл.	ДОЗЗР
1.4. ПРОГРАМА 2030 на ООН и включените 17 цели	- Изготвен отчет относно изпълнението на подцел 3.9. Значително намаляване до 2030 година на броя на смъртните случаи и заболявания от опасни химични вещества и от замърсяване и	ДОЗЗР

за устойчиво развитие	заразяване на въздуха, водите и почвите от ПРОГРАМА 2030 на ООН и включените 17 цели за устойчиво развитие, с описание на дейностите по секторните политики, анализ на постигнатите резултати и маркирани някои проблеми и бъдещите насоки.	
1.5. „Мерки за подобряване на грижите в помощ на хората с проблеми от аутистичния спектър и техните семейства” - Национален план за действие за подобряване на грижите за деца с аутизъм	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в иницирирането и провеждането на работна среща, проведена на 30 май 2019 г., в Народното събрание, по покана на Парламентарната комисия за образование, за обсъждане на възможностите за ресурсно осигуряване на обща и специализирана подкрепа на децата със СОП, за приемане, подкрепа и форми на обучение на децата с аутизъм в масови училища, частни училища и други иновативни форми; на възможностите предвидени в съществуващата нормативна уредба и за промени в Наредбата за приобщаващо образование и др. - Изготвяне на справка относно броя на децата с аутизъм в България по заявка Факултет по дентална медицина, МУ София; - Консултиране на предложение на НПО за прилагане на иновативна учебна програма за деца с аутизъм в частни и масови училища; -Провеждане на работни срещи за обсъждане на адаптирането и възможности за въвеждането на програма, основана на модел CompetentLearnerModel (CLM), за подготовка и работа с деца с РАС в помощ на процеса за включващо образование и чрез разработване на индивидуална учебна програма (Individual Educational Program - IEP), Сдружение „Образователно равенство аутизъм”; - Участие в обучителен семинар по програма за подготовка на деца с РАС за включващо образование с прилагане на специализирани техники, презентатор Ана Лоининг (говорен и езиков терапевт, сертифициран в техники на CLM и регистриран поведенчески техник -RBT), 03.11.2019,УАСГ,София, Организатор сдружение „Образователно равенство аутизъм”; - Препоръки към апробирането и разработването на експериментална програма за деца с аутизъм в частно иновативно училище с цел прилагане за включване на децата с РАС в масово училище; - Обсъждане на възможности за въвеждане на терапевтични техники (сензорна интеграция, ППАи др.) и обучение на специалисти за специализирана терапия на деца с аутизъм на международна конференция „Аутизмът не е присъда”, 11-13 ноември 2019г.; - Изготвяне на модел за проследяване ефективността на методи за работа с деца с аутизъм в ЦСРИ, базиран на опита на ЦСРИДУ-аутизъм Варна. 	ДПЗПБ
1.6. Национална стратегия за детето 2019-2030	<ul style="list-style-type: none"> - Участие в междуведомствена работна група по разработване на Стратегията; - Участие в обсъждане на проекта на Стратегията и редактиране на текстове; - Изготвяне на експертно мнение по съдържанието на - Стратегията в рамките на общественото обсъждане на документа; - Експертно мнение по предложения от общественото обсъждане на проекта на Стратегията; - Участие в изготвяне на окончателен вариант на - Стратегията, в частта „гарантиране на майчиното и детското здраве и насърчаване на здравословен 	ДПЗПБ

	начин на живот”	
1.7. Национална стратегия за ранно детско развитие	- Участие в междуведомствена работна група за разработване на Стратегията; - Разработване на предложения за стратегическа цел, оперативни цели и мерки в частта „Здраве и хранене” от Стратегията	ДПЗПБ
1.8. Национална стратегия за хората с увреждания 2021-2030	- Изготвяне на информация за разработване на Стратегията, съгл. възлагателно писмо от зам. министъра на здравеопазването д-р Б. Пенков с изх. № 74-01-158/13.12.2019г. в следните направления: - Европейска рамка, международни ангажменти, национално законодателство, очаквани резултати, Приоритетна област Здравеопазване - стратегическа цел, оперативни цели и мерки. - Изготвяне на справка за европейски документи в областта на правата на хората с увреждания.	ДПЗПБ
1.9. Национална стратегия за борба с наркотиците 2020–2024 г.	- Изготвяне на становище с предложения по време на публично обсъждане на Национална стратегия за борба с наркотиците 2020–2024 г. - Провеждане на работна среща с представители на програми за лечение за представяне и дискусия на Национална стратегия за борба с наркотиците 2020–2024 г. - Провеждане на работна среща с представители на програми за психосоциална рехабилитация за представяне и дискусия на Национална стратегия за борба с наркотиците 2020–2024 г. - Провеждане на работна среща с представители на Превантивно-информационни центрове за представяне и дискусия на Национална стратегия за борба с наркотиците 2020–2024 г. - Участие в обсъждания на проект за Национална стратегия за борба с наркотиците 2019–2023 г. с програми за лечение, психосоциална рехабилитация, специалисти по превенция. Представяне на презентация пред медиите на 13.12.2019 г. с актуални данни в областта на наркотиците и наркоманиите и ролята на НФЦ при изготвянето на проект на Стратегията.	ДПЗПЗ
1.10. Правилник за организацията и дейността на Националния съвет по наркотични вещества (НСНВ).	Предложение за изготвяне на задължителна обучителна програма за специалисти от Превантивно-информационни центрове.	ДПЗПЗ
1.11. Изготвяне и представяне на Национална стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2020–2030 г.	- Обобщаване на препоръките за националната програма след проведена през м. декември 2018 г. кръгла маса с психичноздравни професионалисти, представители на СЗО-България и БПА. - Участие в работна група за работа по Национална стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2020-2030 г. - Участие в работни срещи в МЗ във връзка с изготвянето на стратегията. - Участие в работни срещи с директорите на дирекции в НЦОЗА за интегриране на стратегията за психично здраве в Националната здравна стратегия.	ДПЗПЗ

2. ЕКСПЕРТНА, КОНСУЛТАТИВНА, МЕТОДИЧНА ДЕЙНОСТ

ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
2.1. Изготвяне на становища и експертна информация		
	<ul style="list-style-type: none"> - Експертна информация с литературна справка относно резултатите от проучване на европейските и световни практики по отношение определянето на допустими отстояния на обекти, подлежащи на здравна защита, от обекти, отделящи вредности в околната среда и отговор до МЗ относно изработване на проект за наредба за въвеждане на минимални изисквания за санитарно-защитни зони при строеж и експлоатация на обекти емитиращи вредности. - Експертна информация за „Качеството на атмосферен въздух“, публикувана на сайта на НЦОЗА http://ncphp.government.bg/files/KAV-health-information.pdf - Анализ на информацията от докладите на РЗИ за 2018г., предоставени от МЗ, относно влиянието на качеството на атмосферния въздух върху здравето на населението и качеството на питейните води, и изготвяне на обобщени доклади за страната. - Анализ на данни и подготовка на презентации за участия в дискуссионни форуми относно влиянието на атмосферното замърсяване върху човешкото здраве, организирани от екипи на Световна банка и МОСВ и сдружение „Въздух за здраве“. - Експертни становища (2 бр.) относно Инвестиционно предложение „Добавяне при работата на горивната инсталация за производство на топлинна и електрическа енергия на допълнителни горива – биомаса, шисти и RDF” с възложител „Топлофикация Перник“, поискани от РЗИ-Перник. - Експертно становище и позиция относно необходимост от изготвяне на доклад по ОВОС във връзка с инвестиционно предложение „Разширение и допълнение на дейността на „Инсталация за производство на индустриално гориво под формата на твърда и течна фракция с използването като суровина на растителна биомаса от слънчогледови люспи и по-конкретно произведени от тях пелети или брикети“ с преработка на пластмасови отпадъци, каучукови и гумени остатъци, излезли от употреба гуми, както и на суровини, които не се явяват отпадъци-биомаса и гумен гранулат“ на „Солар Вижън“ ООД, поискани от РЗИ-Перник и МЗ. - Експертно становище относно оценка качеството на доклад за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) за ИП „Внедряване на технология за обезвреждане на отпадъчни химически вещества в два модула“, „Внедряване на технология за третиране на опаковки, замърсени с опасни вещества“; „Инсталация за обезвреждане на отпадъци чрез инсинерация“ и „Инсталация за рециклиране на разтворители“ на „Екома“ ЕООД, поискано от МЗ. - Експертни становища (3 бр.) по оползотворяване на утайка от пречиствателна станция в земеделието, поискани от „Кюстендилска вода“ ЕООД, „ВИН.С. Индустрийс“ ООД, „ВиК“ ЕООД – София. - Експертни становища (2 бр.) относно съгласуване на план и на коригиран план за вземане на проби от отпадък, генериран от дейността на „Кнауф България“ ЕООД, поискани от МОСВ. - Експертни становища (2 бр.) по класификация на отпадък, генериран от дейността на „Неохим“ АД, гр. Димитровград, поискани от МЗ. 	<p align="center">ДОЗЗР</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Экспертно становище за съгласуване на план за вземане на проби от отпадък, генериран от дейността на „Велде България“ АД, гр. Троян, поискано от МОСВ. - Спешни експертни становища (4 бр.) относно кризисна ситуация в гр. Генерал Тошево вследствие попадане на препарати за растителна защита във водопреносната мрежа и замърсяване на водата за питейно-битови нужди, поискани от МЗ и РЗИ-Добрич. - Отговори (2 бр.) относно искане за становище за хигиенно-токсикологична безопасност на продукт „система за рехабилитация SAERTEX-LINER^R H₂O”, на фирма SAERTEX multiCom GmbH, поискани от Строителна механизация АД. - Справки и експертна информация (4 бр.) относно становище за хигиенно-токсикологична безопасност № 1680-13-С-7/07.05.2013г., поискани от МЗ, други държавни институции, медии. - Експертно становище относно проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 16 от 12 август 1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини (обн., ДВ, бр. 75 от 1999 г. с последващи изменения), поискано от МЗ. - Експертно становище относно проект на Наредба за намаляване на националните емисии на определени атмосферни замърсители, изготвено въз основа на подготвени от МОСВ материали, поискано от МЗ. - Експертно становище по проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн., ДВ, бр.58/2010 г., изм. и доп. ДВ, бр.48/2017 г.), поискано от МЗ. - Експертно становище по проект на Наредба за изискванията за качеството на твърдите горива, използвани за битово отопление, поискано от МЗ. - Експертно становище по проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2/2014г. за класификация на отпадъците, поискано от МЗ. - Експертно становище във връзка с проект на Наредба за условията и изискванията, на които трябва да отговарят площадките за съхранение и третиране на отпадъци и за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, поискано от МЗ. - Отговори (2 бр.) относно проблем свързан с мръсен канал и яма в кв. в.з. „Горна баня“, поискани с писмо-жалба. - Отговор относно искане за вещо лице по гражданско дело, поискано от Районен съд - гр. Велинград. - Участие в изготвяне на отговор по заявление за достъп до обществена информация до управителя на „Верея Хим“ ООД. - Експертно становище относно предложение за забрана от Европейската комисия на козметичните ingredienti НЕМА (2-хидроксиетил метакрилат) и Di-НЕМА-Триметилхексил дикарбамат, поискано от МЗ. - Подготовка на документи във връзка с осигуряване на дистанционен достъп до ИС на ЕСНА по биоциди, свързано с писмо от МЗ. - Попълване на Въпросник на ЕК относно прилагането на граничните стойности на експозиция на въглероден монооксид, азотен монооксид и азотен диоксид, определени с Директива (ЕС) № 2017/164, възложено от МЗ. - Експертно становище относно предложения за промени в ЗЗВВХВС, свързани с функции на НЦОЗА, направени на организирана от МЗ работна среща (Велинград, 25-27.11.2019 г.) във връзка с предстоящи промени в законодателството в областта на химикалите (изх. № 2377/02.12.2019 г. до МЗ). 	<p>ДОЗЗР</p>
--	--------------

<ul style="list-style-type: none"> - Экспертно становище „Същност на бърнаут, умора и рискови професии“, включващо информация относно нормативната уредба по проблемите на бърнаут в ЕС – признаване за нозологична единица и професионално заболяване, възможности за компенсация, за целите на съдебно-медицинската експертиза. - Попълване на въпросник - становище относно националните мерки за превенция на цитомегаловирусни инфекции при работещи бременни жени в детски градини, по искане на национална фокусна точка по БЗР – МТСП. - Информация относно участие на служители от НЦОЗА в ТК към БИС, поискана от МЗ. - Экспертни становища и анализи по искане на МЗ: - <i>уведомления за пускане на пазара на храни за специални медицински цели</i> за над 25 бр. продукта; - <i>уведомления за пускане на пазара на храни за кърмачета</i>, разгледани в рамките на Комисията по чл. 10 от <i>Наредбата за храните за кърмачета и преходните храни</i> – над 25 бр. - Экспертно становище относно Инициатива на БЧК и Натстим ЕООД за провеждане на профилактика с Витамин D на младежи в училища, поискано от БЧК. - Экспертно становище относно набора за подкрепително-тонизиращи храни и напитки за кръводарителите, свързано с обществена поръчка на Национален център по трансфузионна хематология, поискано от НЦТХ. 	ДОЗЗР
<ul style="list-style-type: none"> - „Алготоксини - нов рисков фактор за качеството на живот и здравето на хората в България“ - Проби от 27 подбрани водоеми: яз. Сопот, яз. Крапец, яз. Александър Стамболийски, яз. Йовковци, яз. Съединение, яз. Фисек, яз. Шуменско езеро, Крива река, яз. Преселка, яз. Тулумдере, яз. Малка Смолница, яз. Плачков дол, ез. Шабла, Езерецко езеро, Дуранкулак - Златна рибка кей, Дуранкулак – Изток, Цонево, Елешница, Порой, Мандра – Запад, Мандра – Изток, Узунгерен, Вая - Долно Езерово, Жребчево, яз. Копринка, Синята река, яз. Дуванлии, както и проби от два пункта на питеен яз. Искър са обработени и анализирани за съдържание на микроцистини. - Изготвен отговор на писмо от гражданин относно изследване на водна проба от собствен сондаж - 1 бр. вх. писмо 1376/28.03.2019г. - Изготвен отговор на запитване на гражданин относно анализи за минерализация на бутилирани води в България по мейл 1бр от 22.10.2019 г. - Экспертно становище за идентифицираните летливи органични съединения във въздуха на купето на лек автомобил– 1 бр писмо вх. № 1028/07.03.2019 г. 	ДАЛД
<ul style="list-style-type: none"> - Изготвени становища по жалби на граждани и по искане на организации по отношение на физични фактори - 19 бр. 	ДАЛД
<ul style="list-style-type: none"> - Изготвено становище за НСИ - 1 бр. - изх. № 1100/12.04.2019 г. 	ДАЛД
<ul style="list-style-type: none"> - Изготвени експертни становища за базови станции за мобилна комуникация - 646 бр. бр. 	ДАЛД
<ul style="list-style-type: none"> - Изготвени експертни становища за инвестиционни проекти по чл. 35 - 3 обекта на ДП „Пристанищна инфраструктура“ - Экспертно становище относно микробиологични показатели за билкови чайове за оценка на риска от хранителни заболявания - писмо с вх.№ в НЦОЗА 1113/15.03.19г. - Отговор на запитване за анализ на аминокиселини в аминокиселина, с вх.№ 328/23.01.2019г. 	ДАЛД

<ul style="list-style-type: none"> - Отговор на запитване за изследване на физикохимични показатели на готвена храна за етикет, с вх.№ 1356/26.03.2019г. - Отговор на запитване относно определяне на титанов диоксид в козметични кремове, във връзка с Определяне от 27.06.2019 г. към Административно дело № 5955/2018 на ВАС на Р. България - изх. № 1568/09.07.2019 г. - Изготвяне на отговори на Въпросник на Европейската комисия относно прилагането в държавите- членки на ГС на експозиция на CO, NO и NO₂ определени с директива (ES) 2017/164 и във връзка със запитване от Министерство на труда и социалната политика за предоставяне на информация по компетентност (писмо изх. № 9104-279/30.10.2019 г. от МТСП; вх. № 3628/04.11.2019 г.). - Експертно становище във връзка с демонстрация възможностите на телекомуникационна технология (5G) - вх. 4127/11.12.2019г. - Направено е проучване на Европейските и Световни практики и е предоставена информация на МЗ (писмо, изх. № 1388/07.06.2019 г.) групирана по държави, вид на документа, последна актуализация и описание на съдържанието, свързани с изисквания или технически насоки относно определянето на допустими отстояния на обекти, подлежащи на здравна защита, от обекти, които отделят вредности в околната среда, по писмо от МЗ, изх. № 74-01-28/26.02.2019, вх. № в НЦОЗА 906/26.02.2019г. - Становище за проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба 16 от 1999 г. писмо Вх.№ 1334/25.03.2019 г. - Участие в изготвяне на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн. ДВ бр. 18 юли 2006 г. , изм. и доп. ДВ бр. 26 от 29 март 2019 г.). - Становище по Проект на стратегическа карта за шум за летище София, след представени допълнително материали - Експертно становище по проект на Рамка за защита и безопасност от въздействие на НЙЛ върху населението, работещите, пациентите, разработена от СЗО. - Експертно становище изх. № 1049/04.04.2019, относно извършване на оценка на въздействие на добавки и ароматизанти в храните, по писмо вх. № 1347 КХ/26.03.2019г. - Експертно становище изх. № 1663/24.07.2019, относно изключване на веществото „Zink Pyrithione” от чл. 15, пар. 2 на Регламент (ЕО) № 1223/2009 	ДАЛД
<p>Експертна дейност, възложена от МЗ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Експертни становища по писма от пресцентъра на МЗ вх. № 2571/24.07.2019 г. и вх. № 3275/08.10.2019 г. - Експертно становище относно 5G технологията, в отговор на писма на МЗ № 35-0М-65/08.08.2019 г. (вх. № 2700/08.08.2019 г.) и писмо 04-09-42/22.05.2019 г. (вх. № 2219/22.05.2019 г.). - Експертно становище във връзка с писмо на МЗ (изх. № 16-21-37/22.03.2019г., вх. № на НЦОЗА 1322/22.03.2019г.) за обозначение на минимален срок на трайност на козметични продукти. 	ДАЛД
<p>Експертна дейност, свързана със стандартизационни проекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Превод на БДС EN 689:2018+АС:2019; БДС ISO 20179:2018; EN ISO 7243 за ТК59 на БИС; - Съгласуване по кореспондентски път на 47 бр. проектостандарти на БИС; 	ДАЛД

<ul style="list-style-type: none"> - Редакция на 2 броя стандарти БДС EN ISO 4869-1:2019 и БДС EN ISO 4869-2:2019 в ТК82 на БИС. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Становище по Документ А72/19 за 72-ра сесия на СЗА „Последващи мерки в контекста на Съвещанието на високо ниво на Генералната асамблея на ООН по въпроси, свързани със здравето“ – „Профилактика и контрол на ХНБ“ 	ДПЗПБ
<ul style="list-style-type: none"> - Становище относно системата за оценяване на физическата дееспособност на учениците от I-XII клас в Р България. - Изготвяне на годишен отчет на Националната програма за превенция на ХНБ – 2018 г. - Изготвяне на информация за проектобюджет за 2019 г. и актуализирана бюджетна прогноза за 2019-2021 г., НППХНБ. - Изготвяне на бюджетна прогноза на дейностите за периода 2020-2022 по програма „Научна и учебна дейност“ за отдел „РПФПХНБ“ - Изготвяне на бюджетна прогноза на дейностите за периода 2020-2022 по програми № 1, 3, 13 и „Научна и учебна дейност“ за НЦОЗА. - Предоставяне на текуща информация на МЗ относно дейности по НППХНБ (отчети, план-сметки и др.). - Подготовка на медиен материал относно физическата активност във връзка с отразяване на кампанията “NowWeMOVE България“. - Подготовка на материали за публикуване на официалния уебсайт на ЕУРНА и последващи действия по отразяване на научнопрактическата конференция „Профилактика, диагностика и терапия в млада и зряла възраст - приоритети на съвременното здравеопазване“ - част от Европейската седмица на общественото здраве. - Подготовка на материали и попълване на въпросник за Глобалното проучване за репродуктивното, майчиното, детското и на подрастващите здраве, провеждано от отделите на СЗО за майчино, детско и на подрастващите здраве (МСА) и за репродуктивно здраве и проучвания (RHR). - Подготовка на материали, попълване на въпросник и изготвяне на насоки за становище за Работна среща на Генералните дирекции по акцизите и митниците и по здраве и безопасност на храните (DG SANTE - DG TAXUD) за придобиването от частни лица, по проблемите на Алкохолната стратегия на ЕС 1 Брюксел, 30.01.2019 г. - Изготвяне на информация относно здравната и физическа култура на младите хора за попълване на раздела „Здравеопазване при младите хора“ в Европейската младежка платформата „Youth Wiki“. - Изготвяне на презентация за ниската физическата активност като рисков фактор за социалнозначими заболявания. Състояние на проблема в световен и национален мащаб, препоръки за оптимизирането ѝ. - Участие в подготовката на презентация за атмосферния въздух (естество на проблема, състояние в България, норми за КАВ, мерки и политики в областта). - Изготвяне на информация за МЗ по повод кръгла маса „Спортът, децата и бъдещето“. - Участие в изследване по проект „Европейска система за наблюдение на физическата активност в спорта Плюс“, ERASMOS PLUS. - Изготвяне на презентация за семинар „Изграждане на капацитет за журналисти, отразяващи политиките за контрол на тютюнопушенето“. 	ДПЗПБ

<ul style="list-style-type: none"> - Становище за „Универсалния достъп до сексуално и репродуктивно здраве (СРЗ)“ за нуждите на МЗ. - Становище по изпълнението на подцел 3.7 на Целите за устойчиво развитие - „Осигуряване до 2030 година на всеобщ достъп до здравни услуги в областта на сексуалното и репродуктивно здраве, включително информация и обучение по репродуктивните въпроси и семейното планиране и интегриране на репродуктивното здраве в националните стратегии и програми“, във връзка с разработването на първия за България Доброволен национален преглед по изпълнението на Програма 2030 на ООН - Становище по отношение на въпросите за дискусия на предстоящата 72 сесия на Световната здравна асамблея, на тема „Универсално здравно покритие: никой да не остане назад“, 20-28 май 2019 г., Женева - Становище относно Документ А 72/30: Глобална стратегия за здравето на жените, децата и юношите (2016–2030 г.) за 72-ра сесия на Световна здравна асамблея на СЗО, 20-28 май 2019, Женева (април 2019) - Становище относно предложенията от Национална асоциация „Поход за семейството“ и др. НПО и граждани за новия Проект на Национална стратегия за детето 2019-2030, писмо от МЗ с изх. № 15-00-28/19.02.2019 г. вх. № 815/19.02.2019 г. - Експертно мнение с бележки по Работен план за периода 2019-2020 между МЗ и УНИЦЕФ, писмо на МЗ от 22.02.2019 г. - Експертно мнение за изготвяне на механизъм за отчитане на изпълнението на препоръките на Комитета на ООН за правата на детето, писмо № 01-02-3#12 на председателя на ДАЗД и съгласно заповед РД-06-7/28.03.2019 за участие в Междуведомствена работна група - Попълване на въпросник за напредъка по прилагането на Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето 2016-2021, в отговор на писмо от председателя на ДАЗД, с изх. № 99-00-3#24/14.01.2019г., вх. № 156/14.01.2019г. - Попълване на въпросник относно мониторинга на ефективното наблюдение на изпълнението на конвенцията на ООН за правата на детето и факултативните протоколи към нея по запитване от омбудсмана на РБългария с писмо с рег. № 35-ОМ-13/01.03.2019г., възл. писмо от МЗ, вх. № РД-1121/15.03.2019г. - Изготвяне на информация за въпросника и Националния доклад за изпълнение на ангажименти те от Пекинската декларация и Пекинската платформа за действие в контекста на глобалния преглед за подготовката на 25-та годишнина на Четвъртата Световна конференция за жените и приемане на Пекинската декларация и Платформата за действие (резолюция Рег. № вх. 653/12.02.2019) - Становище По документ EUR/RC6513 „Приоритети за укрепване на здравните системи в региона на СЗО за Европа 2015-2020г.: Към поставяне на хората във фокуса на действията” - Становище по Програмният документ Пътна карта за предприемане на действия в подкрепа на изпълнението на Рамковата конвенция на СЗО за контрола върху тютюнопушенето в Европа 2015-2025 г. (EUR/RC65/10) - Становище по Стратегия за физическата активност в Региона на СЗО за Европа 2016-2025 г. (EUR/RC65/9) - Становище по Предварителен документ „Напредък в изпълнението на Програмата за устойчиво развитие за 2030 г.“ (EB140 / 32) за среща на Изпълнителния съвет на СЗО, представен на 140-ата сесия на Изпълнителния съвет на СЗО - Отговор на въпроси във връзка с предстояща работна среща по проблемите на „личната употреба“ във връзка с Директива 2008/118/ЕО на Съвета от 16 декември 2008 г. относно общия режим на облагане с акциз и за отмяна на Директива 92/12/ЕИО - Становище относно система за оценяване на физическата дееспособност на учениците от I-XII клас в Р България - Изготвяне на информация с данни към 30.06.2019г. по въпроси от компетентността на НЦОЗА, свързани с изпълнението на 	<p>ДПЗПБ</p>
--	--------------

<p>политики по отделните членове на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, съгл. писмо № 0023-3703/21.08.2019 от МТСП-АХУ и вх. № РД-2835/23.08.2019</p> <ul style="list-style-type: none"> - Становище относно разработен инструментариум за оценка на потребностите на деца и младежи, настанени в ДДЛРГ, ДМСГД и ЦНСТ съгл. писмо от зам. министъра на здравеопазването Ж. Начева с изх. № 74-01-108/19.09.2019г. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Изготвяне на национален доклад за 2018г. с анализ на здравното състояние на децата и учениците в организирани колективи, съгл. писмо от зам. министъра на здравеопазването Св. Йорданова, с изх. № 74-01-95/01.08.2019 и вх. № РД-2650/01.08.2019 (30.09.2019г.) - Изготвяне на експертна информация за целите на експериментална програма за подготовка на деца с аутизъм за включващо образование, 05 септември 2019г. - Изготвяне на предложение на теми по програма за обучение „Добри практики при повишаване на здравната култура и образованието на групи в неравностойно положение и в риск от социално изключване”, 06-07.11.2019г. - Становище относно Методика и Стандарти за качество на услугата Център за специализирана здравно-социална грижа за деца с високорисково поведение и потребност от специални здравни грижи (писмо с изх. № 74-01-126/21.10.2019г. от зам. министъра на здравеопазването Ж. Начева и вх. № РД-3474/21.10.2019) - Изготвяне на информация за извършените дейности – Скрининг на аутизма и Проучване на родителските потребности на деца с аутизъм, със съответните материали, за одитен екип от одитна дирекция „Одити на изпълнението” при Сметната палата на РБългария (писмо с вх. № РД-3603/31.10.2019 и резолюция) - Изготвяне на експертна информация по заявка на МЗ, по повод участие на министъра на здравеопазването в откриване на център за ранна диагностика и сензорна терапия на деца с аутизъм в РСеверна Македония, 19.11.2019г. - Изготвяне на становище за съгласуване на Декларация от членовете на Националния съвет за закрила на детето, 28.11.2019г. - Изготвяне на експертно мнение и предложение за подобряване на достъпа и качеството на програмите и политиките за подобряване на майчино и детско здраве, с фокус уязвими групи-ромска общност, по заявка на фондация ТСА, във връзка с провеждане на социологическо проучване (писмо с вх. № РД-3776/13.11.2019 и изх. № 2/220/11.11.2019), 02.11.2019г. - Изготвяне на експертна информация по Въпросник от службата на върховния комисар по правата на човека на ООН относно предприети мерки за предотвратяване на майчината смъртност и заболяемост, вкл. прилагане на политики и програми, информация относно уязвими групи с по-висок риск, съгл. писмо от зам. министъра на здравеопазването, д-р Б. Пенков, с изх. № 04-02-724/03.12.2019 и вх. № РД-3973/03.12.2019г. - Становище по „Промоция на здравна равнопоставеност в Европейския регион на СЗО (включително резултат от планираната конференция на високо равнище във връзка с ускоряване на напредъка за здравна равнопоставеност в контекста на Здраве 2020 и Програма 2030 за устойчиво развитие по посока на това никой да не е изоставен в Европейския регион на СЗО), част от дневния ред на предстоящата 69-та сесия на Европейския регионален комитет на СЗО, Копенхаген, 16-19 септември 2019 г. - Становище по „Отчет за напредъка по Плана за действие за сексуалното и репродуктивно здраве (СРЗ) към постигане на Програмата 2030 за устойчиво развитие в Европа - никой да не бъде изоставен (резолюция EUR/RC66/R7)“, част от дневния ред на предстоящата 69-та сесия на Европейския регионален комитет на СЗО, Копенхаген, 16–19 септември 2019 г. - Становище по „Отчет за напредъка на Пътна карта за изпълнение на Програмата 2030 за устойчиво развитие, надграждаща 	<p style="text-align: center;">ДПЗПБ</p>

<p>Здраве 2020, европейската политика за здраве и благополучие: извлечени поуки от Здраве 2020 (резолюция EUR/RC67/R3)“, част от дневния ред на предстоящата 69-та сесия на Европейския регионален комитет на СЗО, Копенхаген, 16-19 септември 2019 г.</p> <p>- Становище по документ А72/23 „Кадрови ресурси в здравеопазването. Глобален кодекс на СЗО за практиката за международно набиране на здравен персонал“, 72 сесия на СЗО, Женева, Швейцария, април 2019 г.</p>	
<p>- Съгласуване на проекти и предложения като член на Работна група 22 „Здравеопазване“</p>	ДПЗПБ
<p>- Изготвяне на становища по Наредба №2/2012г. и Наредба №24/2004г. – 7 бр.</p> <p>- Участия в комисии по издаване на становища по Наредба №2/2012 г. и Наредба 24/2004 г. – 16 бр.</p> <p>- Работа със служебната база данни съгласно чл. 87в от ЗКНВП.</p> <p>- Осъществяване на контрол по изпълнение на сключен договор с Антивирус БГ ЕООД.</p> <p>- Изготвяне на служебни справки за правораздавателни органи.</p> <p>- Участие в комисии по издаване на съгласия по Наредба №8/2011г. – 5.</p> <p>- Издаване на съгласие по Наредба №8/2011г. – 1 програма на ЦПЗ-Русе и прекратяване на процедурата по даване на съгласие на ЦПЗ-Пловдив поради непредоставяне на исканата информация и документи в указания срок.</p> <p>- Участие в комисии за издаване на съгласия по реда на Наредба № 6 от 11.04.2014 г. за условията и реда за осъществяване на програми за превенция на употребата на наркотични вещества на МЗ и МОН. Проведени са пет заседания на комисията, изготвени са протоколи и писма с препоръки към проектите на разглежданите програми. Издадено е едно съгласие по реда на Наредба № 6 за селективна превантивна програма към ПИЦ по ПН- гр. София.</p> <p>- Участие в комисии за издаване на съгласия по реда на Наредба № 7 от 7 септември 2011г. за условията и реда за осъществяване на програми за намаляване на вредите от употреба на наркотични вещества. Проведено е едно заседание на комисията, изготвен е протокол и писмо с препоръки към проекта на разглежданата програма.</p>	ДПЗПЗ
<p>- Преглед на подадени досиета за извършване на ОЗТ от фирми – ПРУ за законосъобразност и пълнота;</p> <p>- Изготвяне на периодични справки, касаещи граждански договори, декларации за конфликт на интереси и други административни процедури;</p> <p>- Периодичен мониторинг на процеса на кодиране при изпълнителите на болнична и извънболнична помощ, внедряване на необходимите актуализации на избраната класификационната система, системи за кодиране и правила за кодиране, разработване на методики за кодиране;</p> <p>- Поддръжка и адаптация на класификационни системи на национално ниво – МКБ, процедури и други.</p>	ДКССИ
<p>2.3. Участие в работни и експертни групи, в съвети, комисии и научни мрежи, в работни срещи</p>	
<p>2.3.1. Участие в страната</p>	
<p>- Участие в МРГ относно съгласуване на проект на Национална програма за контрол качеството на атмосферния въздух, изготвян от екип на Международната банка за възстановяване и развитие-по възлагане от МОСВ (3 заседания);</p>	ДОЗЗР

- Участие в работна среща на институционални заинтересовани страни по въпросите за здравните ефекти от замърсяването на въздуха, офис на Световна банка, гр. София (3.12.2019г.)	ДОЗЗР
- Участие в заседание на Работна група към МЗ за разработване на проект на национална програма „Среда и здраве 2020-2025“ и изготвянето на предложение за съдържанието и обхвата на Програмата.	ДОЗЗР
- Участие в МРГ за постепенното прекратяване на употребата на дентална амалгама в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/852 на Европейския парламент и на Съвета (Заповед № РД-02-75/04.06.2019г. на министъра на здравеопазването)	ДОЗЗР
- Участие в МРГ относно разработване на проект на Наредба за намаляване на националните емисии на определени атмосферни замърсители във връзка с транспонирането на Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 г. за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО (2 заседания);	ДОЗЗР
- Участие в работна група за изготвяне на проект на НИД на Наредба № 7 от 21 октомври 2003 г. за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации (Заповед № РД-803/22.10.2019г. на МОСВ).	ДОЗЗР
- Участие в работна група за изготвяне на проект на НИД на Наредба № 16 от 12 август 1999г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини (Заповед № РД-804/22.10.2019г. на МОСВ).	ДОЗЗР
- Участие в работна среща по проект на Наредба за условията и изискванията, на които трябва да отговарят площадките за съхранение и третиране на отпадъци и за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (МЗ, 25.11.2019г.).	ДОЗЗР
- Участие в работна среща във връзка предложените текстове по чл. 10а и 10б относно материалите в контакт с питейна вода от проекта на Директива относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека (преработена) - 2017/0332 (COD), ноември 2019г, МОСВ.	ДОЗЗР
- Участие в работна група във връзка с изменение на Наредба № 10 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа. (Заповед № РД-02-42/ 22.03.2019 г. на МЗ).	ДОЗЗР
- Участие в работна среща, организирана от МЗ, във връзка с предложения от страна на МЗ за промени в Закона за защита от вредното въздействие на химични вещества и смеси (ЗЗВВХВС), Велинград, 25-27.11.2019 г.	ДОЗЗР
- Участие в заседание по отваряне на оферти в обществена поръчка с предмет: «Периодични доставки на пакетирани подкрепително-тонизиращи храни и напитки за кръводарителите на НЦТХ».	ДОЗЗР
- Участие в Експертната комисия за регистрация на торове, биологично активни вещества и хранителни субстрати (Заповед № РД 09-606/03.08.2017 г. на министъра на земеделието, храните и горите) – 2 заседания	ДОЗЗР
- Експертна дейност в Експертния съвет по биоциди към МЗ (Заповед № РД-02-142/17.07.2018 г. на МЗ): участие в 15 заседания на съвета; изготвени 229 бр. експертни становища за пълнота на данните; участие в изготвянето на 187 бр. проекти на разрешения и изменения на разрешения за предоставяне на пазара на биоциди.	ДОЗЗР ДАЛД
- Участие в Експертен съвет по медицинската специалност „Комунална хигиена“ (Заповед № РД-01-113/01.04.2019 г.); - Изготвено становище относно разработване на медицински стандарт по специалността „Комунална хигиена“, предоставено на МЗ (изх. № 1276/15.05.2019 на НЦОЗА);	ДОЗЗР

- Проведено анкетно проучване сред 28-те РЗИ в страната относно актуална информация за осигуреността им със специалисти, придобили и упражняващи специалността „Комунална хигиена“;	
- Изготвен и представен на министъра на здравеопазването Годишен доклад за дейността на експертния съвет по медицинската специалност „Комунална хигиена“ през 2019г. (изх. № 2489/20.12.19 на НЦОЗА)	
- Участие в работна среща за организиране на събитията по кампания „Здравословните работни места управляват опасните вещества“ (2018 - 2019 г.) и други проекти на Европейската агенция по безопасност и здраве при работа през 2019 г.	ДОЗЗР
- Участие в работна среща за организиране на събитията по кампания „Здравословните работни места – намалете натоварването“ (2020 - 2022 г.) и други проекти на Европейската агенция по безопасност и здраве при работа през 2020 г. по покана от МТСП	ДОЗЗР
- Участие в работна среща по проект BG05M90P001-3.010 Експертиза на работоспособността (30.10.2019 г.) по покана на МЗ	ДОЗЗР
- Участие в работна група към МЗ за разработване на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения, която е обнародвана в ДБ, бр. 87/5.11.2019г.	ДОЗЗР
- Участие в Научно-експертния съвет по хранене към МЗ:	ДОЗЗР
- Подготвен е план за дейности през 2019 год.; Проведени са две работни срещи (17.01.2019 г., 04.06.2019 г.);	
- Осъществено е участие във форум, проведен в рамките на Пловдивския панаир ФУДЕХ, организиран съвместно от представители на хранителната индустрия и научно експертния съвет по хранене;	
- Проведено е заседание на научно-експертния съвет с министъра на здравеопазването;	
- Проведена е национална работна среща-семинар относно реформулирането на храните.	
- Участие в работна група за изготвяне на браншови стандарт за пълнозърнесто, ръжено и ръжено-пшенично брашно и браншови стандарти за съответните видове хляб.	ДОЗЗР
- Участие в работна група за изготвяне на изменения и допълнения на утвърдени стандарти Стара планина.	ДОЗЗР
- Участие в работна група към МЗХ за разработване на Национална стратегия по програма Училищен плод, училищно мляко; подготовка на становище и участие в заседание.	ДОЗЗР
- Участие в заседания на междуведомствена работна група за изготвяне на проект на наредба по чл. 47 от Закона за прилагане на общата организация на пазарите на земеделски продукти на европейския съюз.	ДОЗЗР
- Участие в работна група към МЗХ за подготовка на документи за актуализиране на спецификации на 4 месни продукта с Означен географски произход; подготовка на становище и участие в заседание.	ДОЗЗР
- Участие в експертен съвет по медицинската специалност „Хранене и диететика“ (Заповед № РД-01-113/01.04.2019 г.);	ДОЗЗР
- Изготвен проект на медицински стандарт по „Хранене и диететика“, предоставен в МЗ.	ДАЛД
- Участие в Комисия по определяне принадлежността на продуктите към ИАЛ (2 заседания)	ДОЗЗР
- Участие в Консултативна комисия по генетично модифицирани организми към МОСВ (16.05.2019г.)	ДОЗЗР
- Участие в работата на Комисията по етика към НЦОЗА (Заповед № РД-152/05.10.2011 г. на НЦОЗА); участие в заседанията и в изготвянето на нов проект на Вътрешни правила за устройството и дейността на Комисията	ДОЗЗР

- Участие в работата на Експертна комисия по здравно техническа експертиза към МЗ - Разгледани 25 обекта с национално значение	ДАЛД
- Участие в работата на Експертен консултативен съвет по нейонизиращи лъчения към МЗ (Заповед № РД-02-247/19.12.2014 г.)	ДАЛД
- Участие в работата на Експертен съвет за одобряване стратегическите карти за шум и планове за действие към Министъра на здравеопазването (Заповед № РД-02-201/11.10.2018 г.) - Разглеждане на Плана за действие към актуализирана стратегическа карта за шум в околната среда на всички участъци от Републиканските пътища, през които преминават над 3 милиона МПС годишно.	ДАЛД
- Участие в две съвещания по „Стратегическа карта за шума на Летище София“ - представени експертни становища	ДАЛД
- Участие в работата на Експертен съвет на Столична община относно приемане на разработен проект за актуализиране на Плана за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда на Агломерация София (Писмо на МЗ № 07-00-51/30.04.2019 г.) - участие в две съвещания, представени експертни становища.	ДАЛД
- Участие във фокус група Жизнен град – Здравен аспект на тема „Нейонизиращи лъчения“ към Стратегия за дългосрочно развитие на София и региона. Визия за София	ДАЛД
- Подготовка за участие в Европейски конкурс „Зелена столица“ - представени материали за участие по част „Шум в околното среда“	ДАЛД
- Участие в междуведомствена работна група за изготвяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на шума в околната среда (РД – 630 от 14.08.2019 г на Министъра на околната среда и водите	ДАЛД
- Участие в работна група за изготвяне на проект на НИД на Наредба № 6 от 2006 г., Заповед № РД-02-61/20.02.2018 г. на министъра на здравеопазването	ДАЛД
- Участие в Експертен съвет за оценка на приоритетни вещества (ЕСОПВ) към МОСВ като представител на НЦОЗА в състава на съвета, писмо с изх. № 927/ 20.03.2019 г., Заповед на МОСВ № РД-626/ 12.08.2019 г.	ДАЛД
- Актуализиране на списъка на Европейския орган по безопасност на храните (EFSA) съгласно чл. 36 от Регламент № 178/2002 - Определяне на контактното лице от НЦОЗА за връзка с националната контактна точка в Центъра за оценка на риска по хранителната верига, писмо с изх. № в НЦОЗА 642/06.02.2019 г.; Изготвяне на форма и събиране на информация за НЦОЗА, изпратена по електронен път в Центъра за оценка на риска по хранителната верига.	ДАЛД
- Участие в Секторен консултативен съвет (СКС) за оценка на компетенциите към БНАЕМПК, проект „Развитие на националната система за оценка на компетенциите – „Му Competence“.	ДАЛД
- Участие в работна среща на редакционния съвет на Информационния бюлетин на БНАЕМПК – 20.09.2019 г., гр. Пловдив.	ДАЛД
- Участие в заседанията на Редакционен съвет на сп. „Хранително-вкусова промишленост“.	ДАЛД
- Участие като член на жури на Национален конкурс за най-добра опаковка Приз Пак 2019, София 31.10.2019 г.	ДАЛД
- Участие в Междуведомствена работна група за прилагане на изпълнението на Регламент №1907/2006 (REACH) и Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP), Заповед на МОСВ № 174/ 02.04.2018.	ДАЛД

- Участие в Экспертен съвет по Токсикология към Министъра на здравеопазването, Заповед No РД-01-175/27.06.2019 г., изменена и допълнена със Заповед No РД-01-133/09.05.2019 г.	ДАЛД
- Участие в Консултативна комисия по ГМО към Министъра на Околната среда и водите – председател.	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 19 „Козметични и ароматични продукти”	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 32 „Селскостопански и хранителни продукти”	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 15 „Околна среда“	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 59 „Ергономия“	ДАЛД ДОЗЗР
Участие в Технически Комитет 82 „Шум и вибрации“	ДАЛД
Участие в Технически Комитет „Изпитвателни лаборатории“	ДАЛД
Участие в Технически Комитет 80 „Здравна информация“ - участие в 3 срещи; преглед на около 40 стандарта	ДНЗДЕЗ
Участие в Работна група 22 „Здравеопазване“	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДНЗДЕЗ ДКССИ
Участие в Работна група 12 „Статистика“ към Съвета по европейски въпроси към МС	ДПЗПБ ДНЗДЕЗ
Участие в Междуведомствена Работна група по демографските въпроси към МТСП	ДНЗДЕЗ
Участие в Экспертния съвет по ХИВ/СПИН към МЗ	ДПБПЗ
Участие в Националния координационен комитет за борба със СПИН и туберкулоза	ДПБПЗ
Участие в работна група за хосписни грижи	ДПБПЗ
Участие в работна група по безопасност на пациентите и качество на грижите към ЕК	ДПБПЗ
Участие в работна група за преглед, анализ и оценка на добрите практики в сферата на здравна промоция.	ДПБПЗ
Участие в Национална работна среща с регионалните координатори на Националната програма за превенция на ХНБ 2014-2020 г.	ДПБПЗ
Участие в междуведомствена работна група „Координация на дейностите и политиките“ към Националния съвет за закрила на	ДПБПЗ

детето, ДАЗД за изготвяне на НПЗД 2019 и НСД 2019-2030	
Участие в работна група по изготвяне на концепция за Стратегия за ранно детско развитие в България	ДПБПЗ
Участие в работна среща на организации, работещи в сферата на ранното детско развитие	ДПБПЗ
Участие в Консултативен съвет към УНИЦЕФ за подкрепа на провеждането на национално проучване на насилието над деца в България	ДПБПЗ
Участие в Консултативен съвет към УНИЦЕФ за подпомагане дейностите, насочени към засилване на националните възможности за ранна интервенция при деца със затруднения в развитието и увреждания	ДПБПЗ
Участие в Национален консултативен съвет, подпомагащ изпълнението на програмата «Заедно- здраво бебе, здраво бъдеще»	ДПБПЗ
Участие в работна среща за патронажни грижи в ромска общност по програмата „Заедно- здраво бебе, здраво бъдеще“	ДПБПЗ
Участие в пета и шеста среща на Националния консултативен съвет по програма „Заедно - здраво бебе, здраво бъдеще“	ДПБПЗ
Участие в Консултативен съвет за подпомагане на независимата оценка на пилотните услуги по патронажни грижи (ЦМДЗ) в областите Шумен и Сливен	ДПБПЗ
Участие в работни срещи за представяне на предварителни резултати и изводите и препоръките от направена външна оценка на пилотните услуги за патронажни грижи за деца до 3г., реализирани в областите Шумен и Сливен с подкрепата на УНИЦЕФ	ДПБПЗ
Участие в работна група за изготвяне на Наредба за оказване на палиативни грижи	ДПБПЗ
Участие в работна група за изготвяне на национална програма по донорство и трансплантация	ДПБПЗ
Участие в Национален координационен съвет по майчино и детско здраве	ДПБПЗ
Участие в работна среща във връзка с провеждането на конкурса „Посланици на здравето“ – инициатива в рамките на НППХНБ	ДПБПЗ
Участие в междуведомствена работна група за изготвяне на Национална стратегия за ранно детско развитие	ДПБПЗ
Участие в работна среща за обсъждане на нуждите и възможностите за избор и валидиране на скрининг инструмент за детското развитие, УНИЦЕФ.	ДПБПЗ
Участие в експертна среща-дискусия „Виртуалният свят и психичното здраве на детето“, организатори: БПА, Фондация ПИК и Асоциация „Родители“, Фондация ПИК.	ДПБПЗ
Участие в работна среща за обсъждане на проекта на „Национална стратегия за детето 2019-2030“.	ДПБПЗ
Участие в 5 работни срещи за изработване на Национална стратегия за ранно детско развитие в МОН.	ДПБПЗ
Участие в междуведомствена работна група към НСЗД за създаване на междуинституционален механизъм за координация на изпълнението на препоръките на Комитета на ООН за правата на детето.	ДПБПЗ

Участие в две работни срещи с р-л проект „С грижа от 0-3г.“ за обсъждане на теми за обучение, касаещо нормативната рамка в областта.	ДПБПЗ
Участие в работна среща по проблеми за работа с деца и семейства от ромска общност в областта на ранното детско развитие (фондация „Здраве и социално развитие“ и НЦОЗА)	ДПБПЗ
Организиране и провеждане на три работни срещи с директори на 6 СДЯ-гр.София за обсъждане проучване сред родителите, работата с родителите и семействата, работата с деца с увреждания	ДПБПЗ
Участие в работна среща за обсъждане на възможностите за ресурсно осигуряване на обща и специализирана подкрепа на децата със СОП, за приемане, подкрепа и форми на обучение на децата с аутизъм; на възможностите предвидени в съществуващата нормативна уредба и за промени в Наредбата за приобщаващо образование и др., Народното събрание, Парламентарна комисия по образование	ДПБПЗ
Координатор по правата на хората с увреждания за НЦОЗА - изготвяне на отчет за шестмесечието за изпълнение на ангажименти по Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания	ДПБПЗ
Участие в експертен съвет за разработване на концептуална рамка за мониторинг на политики и законодателство за ранно детско развитие чрез провеждане на изследване за практическото им приложение в детски заведения от различен тип по проект „Практиката и нормативната база за ранно детско развитие в Република България в контекста на Препоръка на Съвета на ЕС за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст”	ДПБПЗ
Участие в работна среща за представяне на резултатите от проведения анализ на системата за закрила на детето в България.	ДПБПЗ
Участие в Програмен комитет за организиране на втората конференция по Ранно детско развитие.	ДПБПЗ
Участие в работна среща на експертен съвет по проект „Практиката и нормативната база за ранно детско развитие в Република България в контекста на Препоръка на Съвета на ЕС за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст“, за разработване на инструментариум за мониторинг на политики и законодателство за ранно детско развитие и провеждане на изследване за практическото им приложение в детски заведения.	ДПБПЗ
Участие в работна среща за обсъждане на методика и стандарти за качество на резидентна услуга ЦСЗГ за деца с високорисково поведение и потребност от специални здравни грижи.	ДПБПЗ
Участие в работна среща за обсъждане на информационна кампания и изготвяне на препоръки за дейността на ЗКЦ МДЗ и изпълнението на НППМДЗ.	ДПБПЗ
Участие в работни срещи за обсъждане на дейности по проект за повишаване знанията в помощ на консултативната практика на ОПЛ в работата с бременни жени и майки на деца на възраст 0-3 г. от ромска общност.	ДПБПЗ
Участие в Празник на доброто и Тържествено заседание на Националния съвет за закрила на детето, посветени на 30-та годишнина от приемането на Конвенцията на ООН за правата на детето.	ДПБПЗ
Предложение за участие в Национална работна група за изпълнение на Диалог по въпросите на младежта в ЕС в рамките на стратегията на ЕС за младежта за периода 2019-2027 г.	ДПБПЗ
Участие в работна среща за обсъждане на препоръки за изпълнението на дейности и развитието на НППМДЗ, в резултат на	ДПБПЗ

граждански мониторинг.	
Експертна работна среща за адаптиране на системен подход към ранната интервенция в България.	ДПБПЗ
Участие в журналистически пленер - Изграждане на капацитет за журналисти, отразяващи политиките за контрол на тютюнопушенето.	ДПБПЗ
Участие в Работна среща, организирана от УНИЦЕФ във връзка със създаването на система за мониторинг на насилието върху деца	ДПБПЗ
Участие в Глобалната среща за стартиране на проекта „Достигане на тези, които са изоставени, със системно сексуално образование за младите хора извън училище“.	ДПБПЗ
Ръководство и участие в експертен съвет по «Социална медицина и здравен мениджмънт» към министъра на здравеопазването.	ДПБПЗ ДКССИ
Участие в работна среща на тема: „ХИВ – превенция сред уязвимите общности в София – настояще и бъдеще.“	ДПЗПЗ
Участие в работна среща за представяне на Международна класификация на функционирането и уврежданията ICF-CY на СЗО	ДПБПЗ
Участие в работна група със задача: Съставяне на план и програма по дейностите по националната антидопинг стратегия и планиране на дейности за периода 2018-2019	ДПЗПЗ
Участие в работна среща с експерти на УНИЦЕФ със задача: „Оценка на настоящата ситуация относно превенцията на насилието над деца в България“, юни 2019 г.	ДПЗПЗ
Участие в работна група, свързана с Консултационен документ във връзка с приемането на проект на Закон за физическите лица и мерките за подкрепа, който предвижда отпадане на института на „запрещението“. (писмо на МЗ - изх. № 04-14-52/06.11.2018г.), май 2019 г.	ДПЗПЗ
Регионален форум „Психичното здраве през призмата на човешките права“, 11-12 март 2019 г., Ловеч	ДПЗПЗ
Участие на 19.12. 2019 г. в Експертния съвет по чл. 14 от Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите към Националния съвет по наркотичните вещества, проведено във връзка с необходимостта от изготвяне на национална позиция по отношение препоръките на СЗО за изменения в списъците на Единната конвенция на ООН за упойващите вещества от 1961 г. и Конвенцията на ООН за психотропните вещества от 1971 г., относно канабиса и негови производни.	ДПЗПЗ
Участие в четвърто редовно заседание на Националния съвет по наркотичните вещества 12.11.2019 г.	ДПЗПЗ
Организиране и участие в XIII Национална конференция по проблемите на превенцията на употребата и злоупотребата с наркотични вещества, по време на която са представени стратегическите задачи от Плана за действие към Националната стратегия за борба с наркотици (2020–2024г.), които касаят превенцията на употребата и злоупотребата с наркотични вещества. Представен е и план на обучителна програма, специално разработена за служителите на ПИЦ и ОбСНВ, която ще се реализира през 2020 г.	ДПЗПЗ
Участие в работна среща на тема: „ХИВ – превенция сред уязвимите общности в София – настояще и бъдеще.“	ДПЗПЗ

Участие на кръгла маса – ежегодна среща с инспектори по наркотични вещества от РЗИ от страната.	ДПЗПЗ
Участие в работна група към МЗ по проблеми на метадоново лечение в страната.	ДПЗПЗ
Участие в работна група към МТ със задача: изменение на Наредба Н-22 от 18.09.2012 г.	ДПЗПЗ
Участие в работна среща на Експертен съвет по лечение на зависимости.	ДПЗПЗ
Участие в работата на „НТА Network“	ДКССИ ДПЗПБ
Участие в работата на „То.reach“	ДКССИ
Участие в заседания на Комисията по ОЗТ по чл. 5, ал. 1 от Наредба № 9 от 01.12.2015 г.	ДКССИ ДПЗПБ
Участие в проект на ИИИ към БАН – Национални и регионални измерения на пазара на труда и жизнения стандарт в България с ръководител проф. д-р В. Цанов	ДКССИ
Участие в редакционната колегия и редакционния съвет в „Българско писание за обществено здраве“	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ОИОВО
Актуализация на отчетната медико-статистическа документация в здравната система - Анализ на съществуващата документална система. Проучване на потребностите. Съгласуване с МЗ и НСИ. Изработване на формулярите. Осигуряване на отпечатване и разпространение чрез РЗИ на необходимата медико – статистическа документация	ДНЗДЕЗ
Подготовка и провеждане на Национално съвещание по информационно осигуряване на здравеопазването. Подготовка на темите на съвещанието. Организация по провеждането.	ДНЗДЕЗ
Подготовка за предстоящата отчетна кампания на: - Указания за попълване на документацията, съобразно промените в тяхното съдържание и форма - Контрол на данните в отделните формуляри и връзките между тях	ДНЗДЕЗ
Комисия за преглед на регистрите с необходимост за извънгаранционна поддръжка на регистрите и ИТ системите	ОИОВО
Постоянно действащата комисия по привеждането на ИТ системите и регистрите в НЦОЗА в съответствие с европейския регламент за защита на личните данни GDPR	ОИОВО
Комисия по анализ на цялостната нормативна уредба на НЦОЗА	ОИОВО
Комисия за провеждане на обществена поръчка за ОП-2/2019 „Закупуване на сървъри и софтуерни продукти за осигуряване на информационна сигурност и защита на системи и регистри в НЦОЗА“, по пет обособени позиции	ОИОВО

Комисия за преглед на всички амортизируеми активи и определяне срока им на годност	ОИОВО
Изготвяне на вътрешноведомствени нормативни документ: - вътрешни правила за обработване на лични данни и защита им от незаконни форми на обработване на обработване в регистрите, поддържани от НЦОЗА - политика за защита на личните данни в НЦОЗА - правила за работа на комисията за интернет сайта на НЦОЗА	ОИОВО
Отговорник по информационната сигурност на обособена точка за дистанционен достъп в НЦОЗА до информационната система“БИОЦИДИ“ на Европейската агенция по химикали (ЕСНА)	ОИОВО
2.3.2. Участие в чужбина, включително към Институциите на Европейския съюз	
2.3.2.1. Работни и експертни групи	
Участие в работни групи към Съвета на Европейския съюз и към Европейската комисия:	
- Работна група „Храни“ към Съвета на ЕС	ДОЗЗР
- Постоянен комитет за хранителната верига и здравето на животните – сектор „Общо законодателство за храни“ към ЕК	ДОЗЗР
- Постоянен комитет за хранителната верига и здравето на животните – сектор „Токсикологична безопасност на хранителната верига“ към ЕК	ДОЗЗР ДАЛД
- Група на високо ниво по храненето и физическата активност	ДОЗЗР
- Комитет за адаптирането към техническия и научен напредък на директивата за качеството на водата, предназначена за употреба от хора	ДОЗЗР
- Технически срещи по въпросите на биоцидните продукти на пазара	ДОЗЗР
- Комитет за техническо адаптиране на законодателството за въвеждане на мерки за насърчаване на подобряване безопасността и здравето на работниците при работа	ДОЗЗР
- Работна група „Нови храни“	ДОЗЗР
- Експертна група по етикетиране	ДОЗЗР
- Експертна група по хранителни и здравни претенции	ДОЗЗР
- Работна група „Диетични храни“	ДОЗЗР
- Научен съвет към Европейска агенция по безопасност на храните	ДОЗЗР

- Секция „Токсикология на бозайниците“ към Европейска агенция по безопасност на храните	ДОЗЗР
- Секция Събиране на данни и експозиция. Работна група по данни за хранителна консумация към Европейската Агенция по безопасност на храните	ДОЗЗР
- Работна група „Материали за контакт с храни“ към ЕК - участие в 4 заседания на работната група през 2019 г. в Брюксел, Белгия.; Попълнен въпросник за on-line обществена консултация на тема: Questionnaire for the FCM OPC - „Evaluation of Food Contact Materials legislation (EN)“.	ДАЛД
- Работна група „Екологични и индустриални замърсители в храни“ към ЕК - Участие в заседание на работната група на 21.01.2019 г., Брюксел, Белгия. Подготовка на позицията на България по отношение на съдържание на 3-MCPD и глицидилестери в растителни масла	ДАЛД
- Работна група „Устойчиви органични замърсители в храни“ към ЕК	ДАЛД
- Работна група по натурална минерална вода към ЕК	ДАЛД
- Работна група „Ароматизанти“ към ЕК	ДАЛД
- Работна група „Ароматизанти“ към ЕК	ДАЛД
- Работна група по козметични продукти към ЕК	ДАЛД
- Работна група „Платформа на европейските органи за надзор на пазара на козметичните продукти“ към ЕК	ДАЛД
- Работна група по добавки в храни към ЕК	ДАЛД
- Работна група „Ензими в храни“ към ЕК	ДАЛД
- Работна Група ГМО и риск за околната среда към ЕК	ДАЛД
- Работна група „ДНК екстракция“ към Европейската мрежа на ГМО лабораториите	ДАЛД
- Работна група „Мултиплексни PCR методи“ към Европейската мрежа на ГМО лабораториите	ДАЛД
- Комитет за адаптиране към техническия напредък на директивата на качеството на водите за къпане към ЕК	ДАЛД
- Комитет за материалите и предметите, които имат контакт с храни (CD-P-MCA)	ДАЛД
- Комитет за козметичните продукти и здравето на потребителите (CD-P-COS)	ДАЛД
- Работна група „Обществено здраве“ към Съвета на Европейския съюз	ДПЗПБ
- Работни групи по алкохола към ЕК	ДПЗПБ

-	Експертна група по социални детерминанти и здравни неравенства към ЕК	ДПЗПБ
-	Експертна група безопасност на пациентите и качество на грижите	ДПЗПБ
-	Работна група Здравни индикатори	ДПЗПБ
-	Експертна група по психично здраве	ДПЗПБ
-	Работна група по безопасност на пациентите и качество на грижите към ЕК	ДПЗПБ
2.3.2.2. Работни срещи		
-	Участие в експертна среща „Цената на дейностите по безопасност и здраве при работа“ по покана на Европейската агенция по безопасност и здраве при работа, 10-11.10. 2019 г., Билбао, Испания.	ДОЗЗР
-	Участие в работна среща „Системни обзори за проучвания за разпространението на професионална експозиция на прах и влакна /Систематичен обзор 3/ за съвместната методология на СЗО/МОТ за оценка на свързаната с труда тежест на заболяванията и злополуките – онлайн, 18.12.2019 г.	ДОЗЗР
-	Участие в техническа консултация на Съвместна работната група относно моделите на ниво държава за оценка на недохранване и наднормено тегло при деца под 5-годишна възраст (Joint Child Malnutrition Estimates JME) за мониторинг на съответствието с Целите за устойчиво развитие (SDG 2.2.), 2 - 3.12.2019 г., Централна на Световната банка, Вашингтон, САЩ.	ДОЗЗР
-	Международен съветнически комитет (IAC) на СЗО по проект „Електромагнитни полета“ и програма „Ултравиолетови лъчения“	ДАЛД
-	Международен семинар по 5G и здраве.	ДАЛД
-	Годишна среща на Експертния Консултативен съвет по Нейонизиращи лъчения на тема:“Предизвикателства, свързани с оценката на риска и контрола при въвеждането на новата 5G-технология“, 01-03 декември 2019 г., с. Огняново, общ. Гърмен.	ДАЛД
-	Работна среща в МЗ във връзка с приемане на превод на Директива на Комисията за установяване на методи за оценка на вредните ефекти на шума за човешкото здраве във връзка с Директива 2002/49/ЕО относно оценка и управление на шума в околната среда, във връзка с проекта на (МЗ № 04-09-114/19.06.2019 г.)	ДАЛД
-	Хармонизираща среща на техническите оценители на ИА БСА, (Писмо ИА БСА № 18/017/Е)	ДАЛД
-	Работна среща, организирана от КРС за въвеждане на 5G технологията в България, 19.11.2019 г., НДК	ДАЛД
-	Regional meeting „Consultation in south-eastern Europe on WHO guidelines for the health sector response to child maltreatment“, 29-30 януари 2019 г., Budva, Montenegro	ДПЗПЗ
-	Участие в 85-та Работна среща на перманентните кореспонденти на група „Помпиду“. Изготвяне на писмено становище относно бъдещото развитие на група „Помпиду“.	ДПЗПЗ
-	Участие на експерти в Редовна годишна експертна среща по ключовия индикатор „Смъртни случаи, свързани с употребата на	ДПЗПЗ

наркотици“ (DRD), 21–23.10.2019 г., Лисабон, Португалия.	
- Участие в 8-ма разширена REITOX среща и 61-ва работна среща на ръководителите на национални фокусни центрове от мрежата REITOX, които се проведеха на 12.11-15.11.2019 г. в Лисабон, Португалия.	ДПЗПЗ
- Участие в REITOX Академия „Комуникация с отговорните за политиката в областта на наркотиците“, 18–19.09.2019 г., Мадрид, Испания	ДПЗПЗ
- Участие в Експертен семинар за подобряване на статистиката в областта на наркотиците и изготвянето на годишни национални доклади по стандартите на UNODC, 28–30.08.2019 г. , Виена, Австрия	ДПЗПЗ
- Участие в Шестата международна среща на мрежата за политика, основана на доказателства (EVIPNet) – Истанбул, организирана от СЗО	ДКССИ
- Участие в семинара за обучение и подготовка за въвеждане на МКБ-11 - Копенхаген, организиран от СЗО.	ДКССИ
- Участие във Втората международна среща на мрежата за разпространение на резултатите от здравни изследвания – Вилнюс, организирана от СЗО	ДКССИ
- Експертна мисия по ревизия на албанския закон за болнични услуги в република Албания – Тирана	ДКССИ
- Експертна мисия по създаване на законодателство в сферата на здравеопазването на република Косово – Прищина	ДКССИ
- Участие в 2 годишни срещи в Люксембург; участие в дискусии по е-майл	ДНЗДЕЗ
2.3.3. Консултации, методична помощ	
- Консултация относно регламентираните с нормативните документи правомощия и задължения на РЗИ, свързани с качеството на атмосферния въздух в населените места и оценка на потенциалния здравен риск за експонираните лица.	ДОЗЗР
- Консултация по въпрос от Дирекция „Атмосферен въздух“ на МОСВ относно N-Methyl-2-Pyrrolidinone.	ДОЗЗР
- Консултации на специалисти в областта на ТМ и БЗР.	ДОЗЗР
- Консултативна и методична помощ на специалисти от РЗИ от страната, свързани с измерване на замърсители във въздуха на работната среда.	ДАЛД
- Консултативна и методична помощ на РЗИ – Кърджали, свързана с измерване и оценка на персоналната прахова експозиция в работна среда – нов БДС EN 689	ДАЛД
- Консултативна и методична помощ на РЗИ – Русе, свързана с измерване и оценка на персоналната прахова експозиция в работна среда – верифициране на метод за измерване на професионалната прахова експозиция.	ДАЛД
- Консултативна и методична помощ на РЗИ-София град, свързана с минерални прахове във въздуха на работната среда, измерване и нормиране на респирабилни влакна във въздуха при добив на нерудни полезни изкопаеми, персонални помпи за вземане на проби от въздуха на работната среда	ДАЛД

- Методична помощ на всички 28 РЗИ в страната във връзка с измерване и оценка на ЕМП, във връзка с планов мониторинг на ЕМП, във връзка с узаконяване на обектите, във връзка с поддържане на електронен регистър на източниците на ЕМП, по жалби на граждани – органите на ДЗК	ДАЛД
- Консултации и методична помощ на РЗИ, Органи за контрол, БСА във връзка с промените в Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, (Обн. ДВ бр. 18 юли 2006 г. , изм. и доп. ДВ бр. 26 от 29 март 2019 г.)	ДАЛД
- Консултации на РЗИ – София-град относно използването на СРЩ при верификацията на микробиологични методи за изпитване и изчисляване на неопределеност, във връзка новите моменти в БДС EN ISO/IEC 17025:2018.	ДАЛД
- Консултации на РЗИ-Смолян относно преход и въвеждане на система по качество по новата версия на БДС EN ISO 17025:2018 г.; Извършване на вътрешен одит на внедрената система преди оценка на място от ИА БСА	ДАЛД
- Консултация на ВиК – Сливен и ВиК - Варна относно биохимичната идентификация на изолирани микроорганизми от води и от утайки	ДАЛД
- Проект по ФУТ за обучение на РЗИ, ГИТ, ФУТ, МЗ, МТСП - „Европейско законодателство за защита на работещите от нейонизиращи лъчения – електромагнитни полета, оптични и лазерни лъчения“. Поддържане на устойчивост по проекта	ДАЛД
- Ръководители на лечебни заведения	ДПЗПБ
- Методична помощ на медицински и немедицински специалисти от 7 детски ясли, гр. София	ДПЗПБ
- Методична помощ на медицински специалисти от 8 ДМСГД в страната	ДПЗПБ
- Консултиране на проектни предложения за изпълнение на застъпнически инициативи на местно ниво по проекта „С грижа от 0-3“ за подобряване на майчиното и детското здраве в ромската общност”, Компонент 2 „Пълноценно хранене“ и Компонент 1	ДПЗПБ
- Консултиране на пакет информационни материали за подобряване храненето на бременни жени и деца на възраст 0-3 години сред ромската общност	ДПЗПБ
- Консултиране на организацията на работа на ЗКЦ МДЗ, гр.София	ДПЗПБ
- Консултации на медицински специалисти и граждани по проблеми на нековенционалната медицина - законодателство, право на работа, регистрация в РЗИ	ДПЗПБ
- Оказване на методична помощ на програми за лечение с агонисти и агонисти-антагонисти относно служебна база данни на лицата, включени в програмите.	ДПЗПЗ
- Извършване на проверка по жалба, възложена от ИА Медицински надзор на програма за лечение с агонисти и агонисти-антагонисти.	ДПЗПЗ
- Консултиране и оказване на методична помощ на програмите за психосоциална рехабилитация – ЦПЗ-Пловдив и Сдружение „Спортен клуб Ка Спорт“ във връзка с изготвянето на проекти за осъществяване на програма за психосоциална рехабилитация, и Сдружение „Само днес“ – запознаване с нормативната рамка за дейностите в областта.	ДПЗПЗ
- Консултиране и оказване на методична помощ на служители на ПИЦ по ПН - гр. София, във връзка изготвянето на проекти за	ДПЗПЗ

издаване на съгласия по реда на Наредба № 6 от 11.04.2014г. за условията и реда за осъществяване на програми за превенция на употребата на наркотични вещества на МЗ и МОН.		
- Консултиране и оказване на методична помощ на екипа на Сдружение „Доза Обич“ във връзка изготвянето на проект за издаване на съгласие по реда на Наредба № 7 от 07 септември 2011 г. за условията и реда за осъществяване на програми за намаляване на вредите от употреба на наркотични вещества.	ДПЗПЗ	
- Изготвяне на отговори във връзка с получени запитвания след проведена пресконференция на МЗ с журналисти относно представяне на Националната стратегия за борба с наркотици (2020–2024 г.)	ДПЗПЗ	
- Разработване и предоставяне на информация във връзка с изготвянето на оценка на Европейската стратегия за наркотиците 2013–2020 и Плановете за действие към нея, информацията е поискана от Центъра за изследване на демокрацията	ДПЗПЗ	
- Изготвяне на отговори на въпроси относно Национални политики по избягване на стигматизацията на употребяващите наркотици, зададени от Службата на ООН по наркотици и престъпност	ДПЗПЗ	
- Консултиране на сътрудници на НФЦ от ПИЦ в страната във връзка с методология на проучвания в областта на наркотиците и наркоманиите на местно ниво	ДПЗПЗ	
- Методична помощ на ЛЗ при изпращане към НЦОЗА на ежемесечните отчети с медико-статистическа и икономическа информация, генерирани от Специализирания софтуер за болници /ССБ/ във връзка с дейностите по въвеждане на ДСГ като метод за заплащане на болничната помощ;	ДКССИ	
- Предоставяне на активационни ключове при преинсталирането на ССБ, при подмяна на работна станция;		
- Подготовка, съгласуване и финализиране на процедурата по подновяване лиценза на Access Grouper AR-DRG Version 6.0 с австралийските носители на правата му;		
- Групиране на данните от ЛЗ за 2018 и 2019 година с Access Grouper AR-DRG Version 6.0, във връзка с дейностите по въвеждане на ДСГ като метод за заплащане на болничната помощ.		
- Консултация и помощ при изготвянето на проекти на доклади по ОЗТ от експертите, включени в работни комисии;	ДКССИ	
- Помощ при техническото оформление и административното придвижване на необходимите документи – протоколи от заседания на комисии, отчетни таблици, презентации и т.н.		
- Консултативна помощ към МЗ при подготовката на изработването на Националната здравна карта	ДНЗДЕЗ	
- Методична помощ на РЗИ и ЛЗ при изготвяне на годишните отчети и приложенията към тях за извършените дейности	ДНЗДЕЗ	
3. ЛАБОРАТОРНА ДЕЙНОСТ И АКРЕДИТИРАНИ ЦЕНТРОВЕ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
3.1.Лабораторна дейност		
3.1.1. Определяне на химични елементи във води, храни, почви, утайки, химични вещества и смеси, козметика,	Брой анализирани проби – 25 Брой анализи – 122	ДАЛД

въздух и др.		
3.1.2. Изпитване на проби питейна и минерална вода.	Брой проби – 5 Брой анализи – 47	ДАЛД
3.1.3. Изпитване на води, използвани за рекреация, воден спорт и риболов	Брой проби – 35 (1 клиент +34 план) Брой анализи -111 (3 клиент +108 план)	ДАЛД
3.1.4. Определяне на влакнести и невлакнести прахове, във въздух и материали	Брой проби – 22 Брой анализи - 78	ДАЛД
3.1.5. Измерване съдържанието на замърсители във въздуха на работната среда и химични вещества и препарати	Брой проби – 7 Брой анализи – 18 Брой експертни становища – 4 Брой вземане на проби – 2 Брой проби за алдехиди във въздух – 1 бр. Брой анализи (измервания) – 3 бр.	ДАЛД
3.1.6. Оценка на слънцезащитните свойства на козметични продукти	Брой анализирани проби – 20 Брой анализи (измервания) – 200	ДАЛД
3.1.7. Анализ на козметични продукти	Брой анализирани проби – 12 Брой анализи (показатели) – 46 (92 измервания)	ДАЛД
3.1.8. Определяне на химичен състав на храни	Брой анализирани проби – 10 Брой анализи (измервания) – 29	ДАЛД
3.1.9. Анализ на добавки (подсладителни, оцветители и консерванти) в храни	Брой проби (консерванти) – 1 бр. Брой анализи (измервания) - 3 бр.	ДАЛД
3.1.10. Определяне на миграция от материали за контакт с храни	Брой проби за специфична миграция на бисфенол А – 1 бр. Брой анализи (измервания) - 3 бр. Брой проби за обща миграция -1 бр. Брой анализи (измервания) - 3 бр.	ДАЛД
3.1.11. Проучване на индикаторни, патогенни и условно-патогенни микроорганизми в храни, смивове и отривки от работна среда, различни видове проби води, козметични средства и утайки.	Брой проби – 392 Брой анализи – 943	ДАЛД
3.1.12. Анализ за съдържание на генно модифицирани организми в храни	Брой проби – 50 Брой анализи -750	ДАЛД
3.1.13. Измерване и оценка на физически фактори в работната и околната среда (нейонизиращи лъчения, шум, вибрации, микроклимат, осветление)	- Измерване на ЕМП от базови станции за мобилна комуникация и радио и телевизионни станции - 592 броя; - Измервания и оценка на експозицията на ЕМП в болници при ЯМР	ДАЛД

	<p>апарати - 2 бр.;</p> <p>- Измерване и оценка на ЕМП, шум и вибрации от трафопост (ОКС ЕКЗАКТ);</p> <p>- Измерване и/или оценка на ЕМП по жалби на граждани и по искане на МЗ, омбудсман и др. - 19 броя</p>	
3.2. Акредитирани центрове		
3.2.1. Акредитиран изпитвателен център „Здраве“	<p>- Дейности по поддържане на СУ на ИЦ „ЗДРАВЕ“</p> <p>- Преакредитация на ИЦЗ - Подготовка и провеждане на оценка на място за преакредитация в периода 02-04.042019 г. Получен сертификат 278 ЛИ от 28.06.2019 , валиден до 28.06.2023 г., съгласно БДС EN ISO 17025:2018</p> <p>- Вътрешен одит на ИЦ “Здраве“ - оценена е въведената система за управление съгласно БДС EN ISO/IEC 17025:2018</p> <p>- Проведени 9 междулабораторни сравнителни изпитвания, съгласно плана по качество за 2019 г. Издадени 377 броя акредитирани протоколи от изпитване.</p> <p>- За отчетния период януари-декември 2019 г. са издадени 422 броя акредитирани протоколи от изпитване.</p> <p>- Нормативното и информационно осигуряване на ИЦ „Здраве“</p>	ДАЛД ОИОВО
3.2.2. Орган за контрол от вида С „ЕКЗАКТ“		ДАЛД
Дейности по поддържане на СУК	<ul style="list-style-type: none"> • Проверка и актуализация на документи от СУК • Актуализация на процедури за контрол • Калибриране на техническите средства • Подготовка и провеждане на вътрешен одит на СУК съгласно изискванията на ИА БСА • Подготовка и провеждане на преглед от ръководството съгласно изискванията на ИА БСА • Проведена оценка на място от страна на ИА БСА за акредитация на ОКС ЕКЗАКТ – без несъответствия 	ДАЛД
3.3. Национални референтни лаборатории		
3.3.1. Заповед на министъра на земеделието и храните от № РД 09-941/23.11.2016 г., съгласувана с МЗ	<p>Национални референтни лаборатории от НЦОЗА:</p> <p>- НРЛ за ГМО в храни към отдел ГМО, дирекция АЛД, НЦОЗА.</p> <p>- НРЛ за материали, предназначени да влизат в контакт с хранителни продукти към отдел Химични вещества и смеси и материали за</p>	ДАЛД

	<p>контакт с храни и отдел Химични фактори, дирекция АЛД, НЦОЗА.</p> <ul style="list-style-type: none"> - НРЛ за мляко и млечни продукти, относно някои микробиологични причинители (<i>Bacillus cereus</i>, <i>Chronobacter</i> spp.), опасни за храни за кърмачета и малки деца към отдел Микробиологични фактори, дирекция ДАЛД, НЦОЗА. 	
3.3.2. Междулабораторни сравнителни изпитвания, организирани от EURLs		ДАЛД
3.3.2.1.	Proficiency Test FCM – 19/01 „Determination of PBT cyclic oligomers in and migrated from food contact materials” (13.05. – 30.06.2019), изработен и предадени резултати на 28.06.2019. Получен доклад, 04.10.2019 г.	ДАЛД
3.3.2.2.	Proficiency Test FCM – 19/02 „Determination of phthalates in food simulant A solution” (13.05. – 26.07.2019). Изработване на теста и предадени резултати съвместно с приложения въпросник на 25.07.2019 г. Получен доклад, 10.10.2019 г.	ДАЛД
3.3.2.3.	Участие в между лабораторно сравнително изпитване и тест за пригодност проект EURL-GMFF –CT 01/19 г.	ДАЛД
3.3.2.4.	Участие в междулабораторно сравнително изпитване и тест за пригодност проект EURL-GMFF –CT 02/19 г.	ДАЛД
3.3.2.5.	Участие в проучване “Improvement of the GMOMethods database and the JRC-GMOMatrix”	ДАЛД
3.3.2.6.	Участие във валидизационно проучване VL04/18/2019 год. „Ring trial for EURL GMFF validation study VL04/18 concerning an event-specific method for the detection, identification and quantification of GM-cotton GHB811“.	ДАЛД
3.3.3. Оперативна дейност с EURLs	<p>НРЛ - МКХ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Отговори на запитвания относно: <ul style="list-style-type: none"> - условията на изпитване на Bisphenol A from can coatings (ILC EURL-FCM-01-2017); - насоките на JRC относно условията за изпитване на кухненските прибори с цел прилагане на член 17, приложение III и таблици 1, 2 и 3 от приложението V от Регламент (ЕС) № 10/2011; - изпитване за миграция на специфични артикули арт-чаши (Fun cups); - актуализиране на файлове за обмен на информация относно аналитичните възможности на мрежата EURL-NRL-FCM • Подготвени предложения за провеждане на професионални тестове 	ДАЛД

	<p>(PTs) за периода 2020-2021 г., предназначени за националните референтни лаборатории</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подготовка на информация и изготвени списъци за методите на НРЛ-МКХ и наличното оборудване във връзка с разработване на мулти-аналитични методи (МAM). • Участие в среща на работна група към EURL-FCM по MAM, JRC Ispra, 23-24 май 2019. • Участие в пленарно заседание на мрежата EURL-NRL-FCM, организирано от JRC, Network Plenary Meeting, Ispra – Italy, 14-16 October 2019. 	
	<p>НРЛ - ГМО</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изработване на технически доклад Detection of food and feed plant products obtained by new mutagenesis techniques по искане на Европейската комисия във връзка с решение на Европейския съд от април 2018 г. • Междинен отчет работна група ДНК екстракция • Междинен отчет на работна група „Мултиплекни PCR методи“ • Организиран годишен семинар: Новости в законодателството и аналитичните практики в лабораториите за изследване на генно модифицирани организми. • Обсъждане на технически доклад Overview and recommendations for the application of digital PCR на Европейската мрежа на ГМО лабораториите 	ДАЛД
1. УЧЕБНА И НАУЧНА ДЕЙНОСТ		
ТЕМА	ИЗВЪРШЕНИ ДЕЙНОСТИ	ДИРЕКЦИЯ
4.1. Курсове от „Програмата на курсовете за следдипломно и продължаващо обучение на висши медицински и немедицински кадри за 2019г.“ на НЦОЗА		
	Общ брой обучени за 2019 г. - 426 специалисти.	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДПЗПБ ДКССИ ДНЗДЕЗ ОИОВО

4.1.1. Курсове за обучение на специализанти		
4.1.1.1.	- СДО за придобиване на специалност “Комунална хигиена” - Модул 4 - “Хигиена на почвата и отпадъците“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.1.2.	- СДО за придобиване на специалност “Комунална хигиена” - Модул 5 - „Лична хигиена и общоупотребими продукти“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.1.3.	- СДО за придобиване на специалност “Хранене и диететика” - Модул 1 - „Основи на храненето“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.1.4.	- СДО за придобиване на специалност “Хранене и диететика” - Модул 2 – „Безопасност и контрол на храните“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.1.5.	- СДО за придобиване на специалност “Хранене и диететика” - Модул 3 „Хранителни потребности и препоръки за хранене при различни групи от населението“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.1.6.	- СДО за придобиване на специалност за придобиване на специалност „Токсикология“ (за химици, биохимици, биолози, молекулярни биолози, биотехнолози и еколози) - Модул 1 „Токсикология“. Раздели. „Промислена токсикология. Фактори, влияещи върху токсичните ефекти.“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.1.7.	- СДО за придобиване на специалност „Токсикология“ (за химици, биохимици, биолози, молекулярни биолози, биотехнолози и еколози) - Модул 2 - „Токсикометрия и хигиенно нормиране. Кумулация, адаптация, комбинирано действие. Видове токсични ефекти.“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.1.8.	- СДО за придобиване на специалност „Санитарно инженерство“ - Основен курс - Раздел „Трудова медицина.“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.1.9.	- СДО за придобиване на специалност „Санитарно инженерство“ - Основен курс - Раздел „Хигиена на храненето“	ДАЛД ДОЗЗР
4.1.1.10.	- СДО за придобиване на специалност „Санитарно инженерство“- Раздел „Хигиена – обща част“	ДАЛД ДОЗЗР
4.1.1.11.	- СДО за придобиване на специалност по „Социална медицина и здравен мениджмънт“ – основен курс	ДПЗПБ ДКССИ
4.1.1.12.	- Държавна изпитна комисия за специалност по „Хранене и диететика“	ДОЗЗР
4.1.1.13.	- Държавна изпитна комисия за специалност по „Трудова медицина“	ДОЗЗР
4.1.1.14.	- Държавна изпитна комисия за специалност по „Медицинска санитарна химия“	ДАЛД
4.1.1.15.	- Държавна изпитна комисия за специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“	ДПЗПБ ДКССИ
4.1.2. Курсове за продължаваща специализация на медицински и немедицински специалисти		
4.1.2.1.	- „Биологични рискови фактори на работното място - управление на риска“	ДОЗЗР
4.1.2.2.	- „Интеграция на психосоциалните фактори и промоция на здравето в фирмената политика по ЗБР“	ДОЗЗР

4.1.2.3.	- „Дизайн за здраве, безопасност и комфорт - функция на човешкия фактор и ергономичните стандарти“ - Модул 1. Стрес и промоция на здравето на работното място (СОЛВЕ на МОТ); Модул 2. Физическа активност и промоция на здравето на работното място	ДОЗЗР
4.1.2.4.	- „Прах и прахова експозиция в работната среда - основни положения при изследване и оценка“	ДАЛД
4.1.2.5.	- „Азбестови материали в сгради. Създаване на азбестови регистри. Оценка и минимизиране на здравния риск от професионална експозиция на азбест“	ДАЛД
4.1.2.6.	- „Стратегия, методи и уреди за вземане на проби при измерване на професионалната експозиция на токсични химични съединения. Измерване с линейно колориметричен метод“	ДАЛД
4.1.2.7.	- „Козметичните продукти. Хигиенни изисквания. Законодателство“	ДАЛД
4.1.2.8.	- „Съвременни изисквания към материалите и предметите, предназначени за контакт с храни“	ДАЛД
4.1.2.9.	- „Актуални европейски стандарти за микробиологичен анализ на храни, води и козметика“	ДАЛД
4.1.2.10.	- „ГМО - законодателство, контрол, методи за анализ“	ДАЛД
4.1.2.11.	- „Физически фактори на околната и работната среда. Измервания, оценка и нормативни документи“	ДАЛД
4.1.2.12.	- „Физически фактори на околната и работната среда. Измервания, оценка и нормативни документи“	ДАЛД
4.1.2.13.	- „Епидемиологичните методи и приложението им в профилактиката на хроничните незаразни болести“	ДПЗПБ
4.1.2.14.	- „Превенция на ХНБ незаразни болести - практически мерки на ниво население“	ДПЗПБ ДОЗЗР
4.1.2.15.	- „Промоция на здравето на децата в училищата“	ДПЗПБ ДОЗЗР
4.1.2.16.	- „Деинституционализация и превенция на институционализацията на деца в ранна възраст“	ДПЗПБ
4.1.2.17.	- „Методика на научно-изследователския процес“	ДПЗПБ
4.1.2.18.	- „Климатични промени и влиянието им върху човешкото здраве“	ДПЗПБ
4.1.2.19.	- „Здравни комуникационни кампании - основни етапи при планиране и осъществяване“	ДПЗПБ
4.1.2.20.	- „Здравен мениджмънт - управление на болница“	ДКССИ
4.1.2.21.	- „Здравна икономика - приложение на икономическите анализи в мениджмънта“	ДКССИ
4.1.2.22.	- „Здравен мениджмънт - бенчмаркинг - подходи и методи за сравняване на болниците“	ДКССИ
4.1.2.23.	- „Здравен мениджмънт - планиране и управление на човешките ресурси в здравеопазването“	ДКССИ
4.1.2.24.	- „Иновации и инвестиции в здравеопазването“	ДКССИ
4.1.2.25.	- „Проект - разработване и управление на проекти в здравеопазването“	ДКССИ

4.1.2.26.	- „Бизнес комуникация в здравеопазването и фармацията“	ДКССИ
4.1.3. Индивидуално обучение и практически семинари		
4.1.3.1.	- Практическо следдипломно обучение за придобиване на специалност “Комунална хигиена” – Модул 4 - „Хигиена на почвите и отпадъците“	ДОЗЗР
4.1.3.2.	- Практическо следдипломно обучение за придобиване на специалност “Комунална хигиена” - Модул 5 - „Лична хигиена и общоупотребими продукти“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.3.3.	- Индивидуално теоретично обучение по Модул „Хигиенна токсикология“ от учебната програма по комунална хигиена	ДОЗЗР
4.1.3.4.	- Практическо следдипломно обучение за придобиване на специалност „Токсикология“ (за химици, биохимици, биолози, молекулярни биолози, биотехнолози и еколози) - Модул 1 – „Определяне на степента на опасност на химичните агенти; Класифициране на химичните агенти по опасност“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.3.5.	- Практическо следдипломно обучение за придобиване на специалност „Токсикология“ (за химици, биохимици, биолози, молекулярни биолози, биотехнолози и еколози) - Модул 2 – „Моделиране на интоксикация; Определяне на кумулативните свойства на токсичните агенти; Определяне на вида на комбинирано действие.“	ДОЗЗР ДАЛД
4.1.3.6.	- Индивидуално следдипломно обучение по Токсикология	ДОЗЗР
4.1.3.7.	- Индивидуално обучение по Модул 5 „Токсикология. Оценка на здравния риск при приложение на инсектициди и родентициди“ от учебната програма по медицинска зоология	ДОЗЗР
4.1.3.8.	- Практическо следдипломно обучение за придобиване на специалност по „Медицинска санитарна химия“.	ДАЛД
4.1.3.9.	- „Влакнести минерални прахове. Методи за определяне“.	ДАЛД
4.1.3.10.	- „Оценка на неопределеността при измерване на праховата експозиция“.	ДАЛД
4.1.3.11.	- БДС №689:2018 „Стратегия за изпитване за спазване на ГС при експозиция на прах по време на работа. Методи и уреди за пробовземане при измерване на професионалната прахова експозиция“	ДАЛД
4.1.3.12.	- „Новости в законодателството и аналитичните подходи в лабораториите за изследване на генно модифицирани организми“ - годишен семинар	ДАЛД
4.1.3.13.	- „Измерване и оценка на шум в околната среда. нормативни документи“	ДАЛД
4.1.3.14.	- „Методи и средства за измерване и хигиенна оценка на електромагнитни лъчения“. Мониторинг от РЗИ. Въвеждане на данни в електронен регистър“ (практически семинар)	ДАЛД
4.1.3.15.	- „Приложение на наредба № РД-07-5/2016 г за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на електромагнитни полета“	ДАЛД
4.1.3.16.	- “Електронна система за събиране на информация за източниците на електромагнитни лъчения, с цел усъвършенстване на контрола на електромагнитната експозиция на населението“	ДАЛД

4.1.3.17.	- „Електронна система за събиране на информация за източниците на електромагнитни лъчения, с цел усъвършенстване на контрола на електромагнитната експозиция на населението“	ДАЛД
4.1.3.18.	- „Хербалната медицина – превантивна стратегия при рискови за здравето фактори“	ДПЗПБ
4.1.4. Извънредни обучения		
4.1.4.1.	- Индивидуално обучение по „Актуални аспекти на храненето. Оценка на хранителен прием“	ДОЗЗР
4.1.4.2.	- Индивидуално обучение - подготовка за държавен изпит по специалност „Хранене и диететика“	ДОЗЗР
4.1.4.3.	- Индивидуално обучение на експерти от Лот Консулт: „Азбестови материали в сгради. Създаване на азбестови регистри. Оценка и минимизиране на здравния риск от проф. експозиция на азбест“	ДАЛД
4.1.4.4.	- Индивидуално обучение: „Контрол на води по химични показатели и контрол на козметични препарати и битови химични показатели“	ДАЛД
4.1.4.5.	- Обучение за ръководители на програми за психосоциална рехабилитация по реда на Наредба № 8 / 07.09.2011 г. за условието и реда за осъществяване на програми за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества	ДПЗП
4.1.4.6.	- Работа с Евро ASI	ДПЗПЗ
4.2. Извънпланови обучения		
4.2.1.	- СДО за придобиване на специалност „Епидемиология на инфекциозните болести“ - Модул 4. „Практическа и теоретична подготовка по други медицински дисциплини – комунална хигиена“	ДОЗЗР ДАЛД
4.2.2.	- СДО за придобиване на специалност „Медицинска санитарна химия“ - Модул 1. Раздели „Санитарна химия на атмосферен въздух“, „Санитарна химия на води“, „Санитарна химия на почви и отпадъци“	ДОЗЗР ДАЛД
4.2.3.	- СДО за придобиване на специалност „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ - Модул 4 - „Здравен мениджмънт“	ДНЗДЕЗ ОИОВО
4.2.4.	- СДО за придобиване на специалност „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ - Модул 6 - „Икономически аспекти на здравния мениджмънт“	ДНЗДЕЗ ОИОВО
4.2.5.	- СДО за придобиване на специалност „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ - Модул 3 - „Медицинска информатика“	ДНЗДЕЗ ОИОВО
4.2.6.	- СДО за придобиване на специалност „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ - Модул 1 – „Основи на медицинската информатика и здравния мениджмънт“	ДНЗДЕЗ ОИОВО
4.2.7.	- СДО за придобиване на специалност „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ - Модул 5 - „Медицинска информатика“	ДНЗДЕЗ ОИОВО
4.3. Участие в обучителни курсове по искане на други организации		
4.3.1.	- Курс „Придобиване на квалификация за ръководител на дезинфекции, дезинсекции и дератизации“ от учебната програма на Националния център по заразни и паразитни болести.	ДОЗЗР

4.3.2.	- Курс за обучение на инспектори от РЗИ „Опасни вещества на работното място – връзка между законодателството по безопасност и здраве при работа и специфичното законодателство в областта на химичните вещества и смеси. Нормативни изисквания за ограничаване експозицията на работещите от химични агенти, канцерогени и мутагени“, организиран от МЗ - лекция „Ново европейско законодателство за защита на работещите при работа с химични агенти, канцерогени и мутагени”.	ДОЗЗР
4.3.3.	- Курс „Хранене през първите 1000 дни”.	ДОЗЗР
4.3.4.	- Училище „Здравословен живот“, в рамките на Втора научно-практическа конференция „Профилактика – диагностика и терапия в млада и зряла възраст“.	ДОЗЗР
4.3.5.	- Семинар по безопасност на храните в УХТ – Пловдив.	ДОЗЗР
4.3.6.	- СДО за придобиване на специалност „Микробиология“, НЦЗПБ - модул „Санитарна микробиология“	ДАЛД
4.3.7.	- Участие в 4 курса, ФОЗ, МУ Плевен	ДАЛД
4.3.8.	- Участие в курс за студенти в специалност „Медицинска физика“, СУ „Св. Климент Охридски“	ДАЛД
4.3.9.	- Участие в курс за специализанти по „Медицинска санитарна физика“, МУ Варна	ДАЛД
4.3.10..	- Обучение „Международни и национални стратегически документи в подкрепа на ранното детско развитие: подходи за включване на общността. Грижи за бременната жена и детето на 0-3 годишна възраст”, в рамките на Лидерска обучителна програма „Съвременни теории, политики и практики на детското развитие от 0-3 г. по проект за подобряване на майчиното и детското здраве сред ромска общност „С грижа от 0 до 3”	ДПЗПБ
4.3.11.	Обучителен семинар с медицински специалисти от здравните кабинети от училища, детски градини, с педагози и медиатори по етническа интеграция, съвместно с РЗИ-София област: - „Превенцията на тютюнопушенето и злоупотребата на алкохол“ - „Ниската физическа активност и нездравословното хранене – рискови фактори за здравето“	ДПЗПБ
4.3.12.	- Проведени два практически семинара за бременни и кърмещи майки на теми „Начало на кърменето“, „Кърменето – въпроси и решения“	ДПЗПБ
4.3.13.	- Обучение „Заедно в пъстър свят. Изграждане на справедливи общества чрез личностна трансформация”, в рамките на Лидерска обучителна програма „Съвременни теории, политики и практики на детското развитие от 0-3 г. по проект за подобряване на майчиното и детското здраве сред ромска общност „С грижа от 0 до 3”	ДПЗПБ
4.3.14.	- Провеждане на лекции и изпит по психиатрия на студенти по логопедия от СУ „Св. Климент Охридски“.	ДПЗПЗ
4.3.15.	- Провеждане на лекции и изпит по психиатрия на задочни студенти по социални дейности от ЮЗУ-Благоевград	ДПЗПЗ

4.3.16.	- Проведени обучения на новоназначени служители на ПИЦ от цялата страна по време на XIII Национална конференция по проблемите на превенцията на употребата и злоупотребата с наркотични вещества Базови знания за зависимостите и наркотичните вещества (по изискване на ОБНВ и ПИЦ в страната)	ДПЗПЗ
4.3.17.	- Практическо обучение на експерти от ПИЦ, сътрудници на НФЦ, за работа със статистически данни, проведено на 19.11.2019г. в УНСС	ДПЗПЗ
4.3.18.	- Обучение на експерти в гр. Кюстендил, организирано от ПИЦ-Кюстендил	ДПЗПЗ
4.3.19.	- Продължаващо обучение на магистър-фармацевтите от РФК-Габрово на тема „Новости в различните области на фармацията“	ДКССИ
4.3.20.	- Държавна изпитна комисия за признаване на специалност „Фармация“. „Клинична фармация“, „Болнична фармация“ и „Организация и икономика на дистрибуторската и аптечна практика“ за лица с ОКС „Магистър“	ДКССИ
4.4. Участия в семинари, курсове за повишаване квалификацията на служителите		
4.4.1.	- Практическо обучение по „Химия на храните“, „Козметични продукти“, „Води“, „Въздух-прахови аерозоли“ и др. от програмата за специализация по „Санитарна химия“	ДОЗЗР
4.4.2.	- Положен колоквиум по Модул III: Трудово-медицински проблеми, свързани с физични фактори и прах в работната среда от учебната програма за специалност “Трудова медицина“	ДОЗЗР
4.4.3.	- Участие в онлайн курс на Университета Харвард „The health effects of climate change”	ДОЗЗР
4.4.4.	- Участие в обучение на тема „Вътрешни правила за достъп и работа с информационната система „БИОЦИДИ“ към Европейската агенция по химикали (ЕЧА) – предизвикателства и проблеми свързани със сигурността“, организирано от МЗ, Велинград, 25-27.11.2019 г.	ДОЗЗР
4.4.5.	- Участие в Eastern European Summer School: A glance of paediatric gastroenterology, hepatology and nutrition in Eastern Europe	ДОЗЗР
4.4.6.	- Участие в семинар „Управление на мрежовата и информационна сигурност“	ДОЗЗР
4.4.7.	- Успешно издържан държавен изпит за придобиване на специалност “Токсикология“	ДОЗЗР
4.4.8.	- Успешно издържан държавен изпит за придобиване на специалност „Хранене и диететика“	ДОЗЗР
4.4.9.	- Успешно положен държавен изпит за придобиване на специалност „Медицинска санитарна химия“	ДАЛД ДОЗЗР
4.4.10.	- Участие в курс по обучение 2.2.4.1. Новости в законодателството и аналитичните практики в лабораториите за изследване на генно модифицирани организми, НЦОЗА	ДАЛД
4.4.11.	- Участие в курс по обучение 2.3.4.1. „Методика на научно – изследователския процес“, НЦОЗА	ДАЛД
4.4.12.	- Обучение „The transferability of qPCR methods for GMOs into a dPCR format, aspects to be considered for accreditation and the use of conversion factors“ JRC Geel (Belgium), 12-13 November 2019	ДАЛД

4.4.13.	- Обучение „Медицински лаборатории в съответствие с БДС EN ISO 15189“ – 14-15 март 2019 г., ИА БСА	ДАЛД
4.4.14.	- Обучителен семинар за докторанти от преподаватели и редактори на ELSEVIER	ДАЛД
4.4.15.	- Специализация „Икономика на здравеопазването“	ДПЗПБ
4.4.16.	- Участие в обучение „Международни и национални стратегически документи в подкрепа на ранното детско развитие: подходи за включване на общността. Грижи за бременната жена и детето на 0-3 годишна възраст”, в рамките на Лидерска обучителна програма „Съвременни теории, политики и практики на детското развитие от 0-3 г. по проект за подобряване на майчиното и детското здраве сред ромска общност „С грижа от 0 до 3”, организатор „Гръст за социална алтернатива”, 21-22 юни 2019 г.	ДПЗПБ
4.4.17.	- Участие в обучение „Заедно в пъстър свят. Изграждане на справедливи общества чрез личностна трансформация”, в рамките на Лидерска обучителна програма „Съвременни теории, политики и практики на детското развитие от 0-3 г. по проект за подобряване на майчиното и детското здраве сред ромска общност „С грижа от 0 до 3”, 19-20 юли 2019 г.	ДПЗПБ
4.4.18.	- Участие в онлайн курс към Европейския институт по иновации и технологии „Влияние на климатичните промени върху общественото здраве“, 06.11-03.12.2019г.	ДПЗПБ
4.4.19.	- Участие в мобилност по „Еразъм +”, на тема климатични промени, проект “Global annihilation”, 30 април-7 май 2019 г., Измир, Турция	ДПЗПБ
4.4.20.	- Участие в обучение по съвместен проект на България, Гърция и Чехия: „Бъдещи природозащитници“, по програма Еразъм+	ДПЗПБ
4.4.21.	- Едномесечна специализация в Загребски университет, Хърватия на тема „Анализ на работата на здравната система на Хърватия по темата за изменението на климата – заинтересовани институции, проекти, програми“ по програма „Pioneers into Practice” на Climate KIC и Клийнтех България, 07-31 октомври 2019 г.	ДПЗПБ
4.4.22.	- Участие в международно лятно училище „Влияние на климатичните промени върху производството и безопасността на храните“, Марбург, Германия, 09-15 септември 2019 г.	ДПЗПБ
4.4.23.	- Курс Excel за напреднали към център за професионално обучение към „Експерт-учебен център“ ЕООД – 1	ДКССИ
4.4.24.	- Курс „Минимални изисквания за мрежова и информационна сигурност“ в център за професионално обучение „Кибер Академия“ – 1.	ДКССИ
4.5. Подготовка на докторанти и специализанти		
4.5.1. Докторанти		
	През 2019 г. са зачислени 4 докторанта по следните научни специалности: - 1 задочен - „Социална медицина и здравен мениджмънт“;	ДОЗЗР ДАЛД

	<ul style="list-style-type: none"> - 2 самостоятелна подготовка - „Социална медицина и здравен мениджмънт“ - 1 самостоятелна подготовка - „Хигиена“ <p>Общият брой на докторантите в НЦОЗА през 2019 г. е 19, които са разпределени както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Социална медицина и здравен мениджмънт“ – 12 докторанта - „Хигиена“ – 3 докторанта - „Хранене и диететика“ – 3 докторанта - „Токсикология“ – 1 докторант 	ДПЗПБ ДКССИ ДНЗДЕЗ
4.5.2. Специализанти		
	<p>През 2019 г. са зачислени 13 специализанта по следните специалности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Социална медицина и здравен мениджмънт“ - 1 специализант - „Хранене и диететика“ - 2 специализанта - „Токсикология“ - 6 специализанти - „Санитарно инженерство“ – 1 специализант - „Медицинска санитарна химия“ - 1 специализант - „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ - 2 специализанта <p>Общият брой на специализантите в НЦОЗА през 2019 г. е 34, които са разпределени както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Социална медицина и здравен мениджмънт“ – 7 специализанта - „Хранене и диететика“ - 6 специализанта - „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ – 5 специализанта - „Комунална хигиена“ - 2 специализанта - „Санитарно инженерство“ – 3 специализанта - „Токсикология“ (немедици) – 6 специализанта - „Медицинска санитарна химия“ – 4 специализанта 	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ДНЗДЕЗ ОИОВО
4.6. Научен съвет		
	През 2019г. Научният съвет при НЦОЗА проведе 8 заседания и взе 41 решения. Дейността му бе насочена главно в следните направления: I. Обсъждане и приемане на решения по научната дейност на НЦОЗА: 1. Промяна в таксите на специализантите на основание Наредба за изменение и допълнение Наредба № 1 от 22 януари 2015г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването, във връзка чл. 40, ал. 2 и чл. 41, ал.2 (параграф 11 и 12).	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДКССИ ДНЗДЕЗ

	<p>2. Програма за курсовете за следдипломно и продължаващо обучение на висши медицински и немедицински кадри за 2019г.</p> <p>II. Обсъждане и приемане на решения по развитието на академичния състав на НЦОЗА:</p> <p>1. Приемане докладите за самооценка по докторските програми «Медицинска санитарна химия», «Медицинска санитарна физика» и «Икономика на здравеопазването» по професионално направление 7.4 „Обществено здраве”</p> <p>2. Регистрация на академичния състав на НЦОЗА в НАЦИД.</p> <p>3. Конкурси за академична длъжност „главен асистент“ - 5 броя.</p> <p>4. Промени в „Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА“.</p> <p>III. Докторантури</p> <p>1. Защитили – 5 докторанта: 2 - задочна и 3 - самостоятелна подготовка.</p> <p>2. Отчислени с право на защита – 3 редовна.</p> <p>IV. Обсъждане и приемане на решения по учебната дейност на НЦОЗА</p> <p>1. Приети атестационните оценки на 6 докторанта.</p> <p>2. Утвърдени са индивидуалните учебни планове на 4 докторанта.</p> <p>3. Приета е план-сметка на 1 редовен докторант.</p> <p>4. Обявена една редовна докторантура за учебната 2019/2020г.</p>	
5. НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ, УЧАСТИЕ В НАУЧНИ КОНФЕРЕНЦИИ, КРЪГЛИ МАСИ, СЕМИНАРИ, МЕДИЙНИ ИЗЯВИ		
5.1. Научни публикации		
105 публикации в национални и чужди издания – Приложение № 2	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДПЗПЗ ДКССИ ДНЗДЕЗ ОИОВО	
5.2. Участия в научни форуми, научни конференции, кръгли маси, семинари		
213 участия в научни форуми, научни конференции, кръгли маси, семинари – Приложение № 3	ДОЗЗР	

	ДАЛД ДПЗПБ ДПЗПЗ ДКССИ ОИОВО
5.3. Участие в медийни изяви	
над 70 участия в медийни изяви	ДОЗЗР ДАЛД ДПЗПБ ДПЗПЗ ДКССИ ОИОВО

Научни публикации

1. Антова Т., Камбурова В., Котева А. „Потенциален риск за човешкото здраве, асоцииран с атмосферните емисии с неприятен мирис“, „Българско списание за обществено здраве“, кн. 4, 2019 г. (под печат)
2. Бачев, В., И. Янева. Изследване на нагласата на гражданите за употреба на растителни хранителни добавки. Социална медицина, XXVI, 2018, бр.3-4, 38-40. ISSN 1310-1757
3. Бачев, В., И. Янева. Изследване на нагласата на гражданите за употреба на растителни чайове в България. Българско списание за обществено здраве, 2, том 11, 2019, 71-78, ISSN 1313-860X
4. Бирданова В., В. Дулева, П. Йорданова- Лалева, М. Стойновска, Н.Статев. Оценка на Витамин В12 статус при млади хора. В: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести. (ред.) проф. д-р Божидар Попов, дм, дмн „Везни -4“, София; 2019: 18-21
5. Богданова, Л., Е. Григоров, В. Белчева, И. Гетов. Анкетно проучване сред болнични фармацевти за ефектите от промяната на законодателството, регулиращо клиничните изпитвания в България. Годишник по болнична фармация (ISSN 2367-8763), 2019 (5), No. 1, с.11-18.
6. Вангелова К, Димитрова-Тонева Ир. Биологични опасности в работната среда. Здраве и безопасност при работа 2019; 5: 6-26.
7. Веков Т., Салчев П. Клинична и разходна ефективност на migalastat в сравнение с ензим-заместваща терапия за лечение на пациенти с болест на Fabry – икономически анализ, Медицински журнал УМБАЛ Св. Анна (ISSN 2367-8046), 2019, (5), No. 2, с.12-17.
8. Веков Т., Салчев П., Джамбазов С., Димитров П., Добри практики за оценка на здравни технологии, изд. Български Кардиологичен Институт, второ издание, ISBN 978-619-7184-05-1, 2019, 568 с.
9. Веков Т., Салчев П., Димитров П., Анализ на разходната ефективност на lenalidomide за лечение на пациенти с мултиплен миелом, Медицински журнал УМБАЛ Св. Анна (ISSN 2367-8046), 2019, (5), No. 1, с.19-26,
10. Владимирова, М. „Маркетинговият подход в полза на удовлетвореността на пациентите“ , доклад под печат, в сборник на конференцията “Образование, наука, икономика и технологии“, 20-21.06.2019, Бургаски Университет „Проф. д-р А. Златаров“, Бургас
11. Владимирова, М., В. Гончев. Култура на пациентите – елемент на безопасност на пациентите, 30.05.2019, Трета Национална Конференция “Общественото здраве – капиталът на бъдещето“, „Българско сдружение по Обществено здраве“, под печат в сп. Folia medica
12. Владимирова, М., Н. Данова, И. Янева. Удовлетвореност на пациентите от хомеопатичното лечение-водещ неконвенционален метод, ISSN 1314 – 3425, СУБ – клон Кърджали, 2019, т. 7, с.149-155.
13. Владимирова, М., Н. Данова. „Човешки ресурси в здравеопазването - изследвания, възможности, ангажираност“, доклад конференция Здравни грижи –факултет Обществено здраве, 07-08.06.2019, МУ „Проф. П. Стоянов“, Варна, под печат във Варненски Медицински форум
14. Владимирова, М., Н. Данова. Основни аспекти на проучванията за удовлетвореността на пациентите. – В: Превантивна медицина, м. декември 2019г., под печат.
15. Владимирова, М.. „Пациентската удовлетвореност-предиктор за качество“, доклад под печат в сборник на конференцията “Образование, наука, икономика и технологии“, 20-21.06.2019, Бургаски Университет „Проф. д-р А. Златаров“, Бургас
16. Вrabчева, Т. Климатичните промени в Европа и разпространението на микотоксините, 2019, НЦОЗА, 46 стр.
17. Георгиев, В. Ново европейско законодателство за защита на работещите при работа с химични агенти, канцерогени и мутагени. Здраве и безопасност при работа 2019; 5: 27-34.

18. Георгиева, В. Биологични находки в безалкохолни напитки и бутилирани води, произведени в България, в: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 73-77. ISBN:978-954-9977-77-6.
19. Георгиева, В. Променящите се климатични условия и повишената консумация на бутилирани води. Видове бутилирани води, изисквания, безопасност за консуматорите, в: Научни доклади XII Научна конференция, EFSA, София, 2019, 77-82.
20. Георгиева, Р. Бази данни за състав на храните – състояние и съвременно развитие на проблема в България, в: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 48-51. ISBN:978-954-9977-77-6.
21. Голубкова А., Т. Платонова, С. Смирнова, М. Сиджимов, С. Младенова. Съвременни почистващи технологии в лечебните заведения – епидемиологична безопасност, хигиенна целесъобразност и икономическа ефективност. Здравна политика и мениджмънт ISSN 1313-4981, 2018, № 4, том 18, 32-38.
22. Григорова, В., Ц. Стефанова, Е. Григоров. Въвеждане на централизирано разтваряне на цитостатици в България. Годишник по болнична фармация (ISSN 2367-8763), 2019 (5), No. 1, с.19-23.
23. Гълева, С., В. Белчева, Е. Григоров. Електронно предписване на рецепти и модели за трансфер и обмен на данните в тях. Социална медицина (ISSN 1310-1757), 2019 (30), No.1, с.32-37.
24. Гюрова, Д. Захари, храни и здраве, в: Българско списание по обществено здраве, 2019, (11-1), 55-64. ISSN:1313-860X.
25. Гюрова, Д. Здравни ефекти и препоръки при прием на въглехидрати, в: Българско списание по обществено здраве, 2019, (11-3), 35-45. ISSN:1313-860X.
26. Гюрова, Д., Р. Еникова. Въглехидратите в храните – съдържание, източници на обективна информация за потребителя. Референтна методология, в: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 83-88. ISBN:978-954-9977-77-6.
27. Димбарева, Д., З. Денкова, З. Уршев, Р. Денкова, Цв. Георгиева. Молекулярно-генетична идентификация на щамове лактобацили, изолирани от спонтанно ферментирали зеленчуци, в: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 177-180. ISBN:978-954-9977-77-6.
28. Димбарева, Д., З. Денкова, Р. Денкова, М. Перифанова-Немска, Цв. Георгиева. Биологично консервиране на емулсионна маса с *lactobacillus delbrueckii* ssp. BULGARICUS GB, в: Българско списание по обществено здраве, 2019 (11-2), 66-70. ISSN:1313-860X.
29. Димитрова В., М. Мартинова, С. Кюркчиев, З. Зарков. Здраве и социални неравенства в България. "Българско списание за обществено здраве". София, Том XI, кн. 3 2019г.: 25-34
30. Димитров П., Джамбазов С., Салчев П., Веков Т., Меков Е., Славчев Г., Практическа епидемиология, изд. Централна Медицинска Библиотека – Медицински Университет – София, 2019, ISBN 978-619-7491-09-8
31. Димитров, Цв., З. Спасова. Горещи вълни в София и влиянието им върху случаите на инфаркт и инсулт през лятото. - В сборник от 12-та научна конференция „Климатичните промен – глобална заплаха за хранителната верига“, организирана от Българския контактен център на EFSA към Център за оценка на риска по хранителната верига, 25 октомври 2019 г. под печат
32. Димитрова-Тонева, И., К. Вангелова. Оценка на практическото прилагане на Директива 2010/32/ЕС за превенция на наранявания с остри предмети в здравеопазването. Медицински преглед 2019; LV /6/: 44-53.
33. Димитрова-Тонева, И., К. Вангелова. Професионална експозиция на кръв при болнични здрави работници. Бълг. списание по обществено здраве 2019; 2: (под печат).
34. Димитрова-Тонева, Ирина, К. Вангелова. Характеристика на трудовия травматизъм в сектор селско стопанство. Здраве и безопасност при работа 2019; 5: . 48-62.

35. Дулева, В., Ст. Ставрева, Л. Рангелова, Р. Георгиева, П. Димитров. Връзка между среднодневния прием на натрий, индекса на телесна маса и артериално налягане при лица на възраст 18-65+ години в България. Проучване на приема на натрий, чрез определяне на екскрецията на натрий в урина. В: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести. (ред.) проф. д-р Божидар Попов, дм, дмн „Везни -4”, София; 2019: 131-135
36. Дулева, В., Ст. Ставрева, Р. Георгиева, Пл. Димитров, Л. Рангелова. Проучване на приема на натрий при лица на възраст 15-65+ години в България, чрез определяне на екскрецията на натрий в урина. В: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести. (ред.) проф. д-р Божидар Попов, дм, дмн „Везни - 4”, София; 2019: 13-17
37. Етова, Р., Д. Годорова, З. Спасова. Промяната в климата и наводненията в световен мащаб, под печат в сборник с доклади от 9-ия конгрес по медицинска география
38. Калинкова, И., Е. Григоров, Т. Ханджиева-Дърленска. съвременно лечение на хиперхолестеролемия с лекарства, които са фиксирани дозови комбинации. GP News (ISSN 1311-4727) 2019, бр. 9, с.22-27.
39. Каранешева, Т., Н. Данова, И. Янева. Предпочитани канали за здравна информация сред различни сегменти от население на възраст над 20 години, бр.4, 2018г. Българско списание за обществено здраве, 34-45, ISSN 1313-860X
40. Крумов, Св., Е. Григоров. Проучване и анализ на състоянието на работната сила от магистър-фармацевти в аптечната мрежа за обслужване на населението в България към началото на 2019 година, Българско списание за обществено здраве (ISSN 1313-860X), 2019 (11), No.3, с.10-17.
41. Кузова, Е. Нутригенетика - индивидуалният генетичен терен и как той взаимодейства с нутриентните стимули, в: Българско списание по обществено здраве, 2019 (11-3), 46-58. ISSN:1313-860X.
42. Кунчев, М., И. Гергова, В. Васева, Е. Григоров. Исторически преглед и анализ на съвременните аспекти при лечението на остра и хронична форма на Q-треска. Годишник по болнична фармация (ISSN 2367-8763), 2019 (5), No. 1, с.24-34.
43. Николова, А., Е. Григоров, И. Гетов, П. Салчев. Проучване и анализ на информираността относно процеса по оценка на здравните технологии в България, Българско списание за обществено здраве (ISSN 1313-860X), 2019 (11), No.2, с.37-50.
44. Павлова, Г., М. Владимирова. Мотивация на болничните лекари за работа в СИМП. Въздействие върху здравната система, под печат ИНГА, 11.2019 г., ISSN (РИНЦ), Издание на Регионален център за приобщаващо образование, Чута, Русия
45. Парцова А., Л. Рангелова, Е. Чикова- Ишченер. Хранителни профили- база за намаляване на натиска на маркетинга на храни за деца. В: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести. (ред.) проф. д-р Божидар Попов, дм, дмн „Везни -4”, София; 2019: 190-192
46. Паунова, Г., Д. Станкова, Л. Мечкуева, Р. Георгиева. Минерали и микроелементи в български месни продукти, в: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 55-58. ISBN:978-954-9977-77-6.
47. Паунова, Г., Д. Станкова, Л. Мечкуева, Р. Георгиева. Проучване на минералния състав на българско краве мляко и българско краве сирене, в: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 30-39. ISBN:978-954-9977-77-6.
48. Петрова, С., В. Христова- Багдасарян. Безопасни, екологични и биоразградими ли са изделията от бамбук, предназначени за контакт с храни?, в: Сборник доклади от Научно-техническа конференция „Опаковки – тенденции в развитието и приложението“, Пловдив, 2019, 26-33. ISSN:2603-4743.
49. Петрова, С., В. Христова- Багдасарян. Безопасни ли са бамбуковите изделия за контакт с храна, съдържащи меламин-формалдехидна смола?, в: Целулоза и хартия, 2019(4), 20-23.
50. Радоилска, Е., Й. Тачев, Р. Еникова. Проучване на производствената среда в хранителни обекти като рисков фактор за микробно контаминиране, в: Науката за хранене в превенция

- и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 40-42. ISBN:978-954-9977-77-6.
51. Радоилска, Е., Р. Еникова, Й. Тачев. Микрофлора на пастъоризирано мляко и млечни продукти. Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, в: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 35-39. ISBN:978-954-9977-77-6.
 52. Радоилска, Е., Р. Еникова. Пробиотични продукти. Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, в: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 169-172. ISBN:978-954-9977-77-6.
 53. Рангелова Л. Нови аспекти в Европейското законодателство. Регламенти за определяне на статут на нова храна. В: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести. (ред.) проф. д-р Божидар Попов, дм, дмн „Везни -4”, София; 2019: 193-196
 54. Рангелова, Л., В. Дулева, П. Димитров. Хранене и хранителен статус при лица над 80 години. Национално проучване. В: Гериатрични аспекти на съвременната диагностика и терапия. (ред.) проф. д-р Б. Георгиев, проф. Г. Момеков, доц. Л. Киров „Арбилис”, София; 2019: 57-71
 55. Рангелова, Л., В. Дулева. Хранене на кърмачето. 2019, ИК ПАН, 112 стр.
 56. Салчев П. Регионални различия в достъп до здравни грижи, Българско списание за обществено здраве (ISSN 1313-860X), 2019, 11 (3), 3-36.
 57. Салчев П., Веков Т., Оценка на пазара на биологични препарати, включени в Позитивния лекарствен списък и бюджетното въздействие при въвеждането на нов препарат, Българско списание за обществено здраве (ISSN 1313-860X), 2019, 11 (1), 3-44.
 58. Спасова З. Влияние на метеорологичния фактор при пътно-транспортните произшествия (обзор), - В сп. Механика, транспорт, комуникации с доклади от XXIV международна научна конференция „Транспорт 2019“, Боровец, 03-05 октомври 2019 г.
 59. Спасова З. Икономически загуби от изригването на исландския вулкан Ейяфятлайокутъл през 2010 г. - отражение върху България, Сборник с доклади от IX конгрес по медицинска география, под печат
 60. Спасова З. Как да се справим с трудните пациенти?, под печат в сборник с доклади от 9-ия конгрес по медицинска география
 61. Спасова З. Климатичните бежанци, под печат в сборник с доклади от 9-ия конгрес по медицинска география
 62. Спасова З. Климатичните промени и инфекциозните и паразитни заболявания, книжка-брошура, издание на НЦОЗА, 2019
 63. Стайкова, Ж., Г. Павлова, М. Владимирова. Ролята на превантивната медицина в академичното обучение, 12.2019 г. Издание на БЛС, национална конференция на БЛС, 24-26.10.2019г., гр.Несебър, под печат
 64. Станкова, Д., Г. Паунова, Л. Мечкуева, Р. Георгиева. Съдържание на олово, арсен, живак и кадмий в български вина, в: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 70-72. ISBN:978-954-9977-77-6.
 65. Станкова, Д., Г. Паунова, Р. Георгиева, Л. Мечкуева. Сравнително проучване на съдържанието на олово, кадмий, живак и арсен в захар и подсладители, в: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести, проф. Б. Попов (Ред.), Българско дружество по хранене и диететика, Везни-4, София, 2019, 59-62. ISBN:978-954-9977-77-6.
 66. Станчев, В., Тодорова Н. Телеметрично измерване на сърдечната честота по време на работа, Международна научна конференция УНИТЕХ '2019, 15-16.11.2019, Габрово, сборник доклади, 158-161.
 67. Станчев, В., Тонева-Димитрова И., Вангелова К. Мускулно-скелетни увреждания при лекари в болници, Българско списание за обществено здраве 2019; 11 (4): (под печат).
 68. Тачев, А., В. Христова-Багдасарян. Ултравиолетови филтри в слънцезащитни продукти, в: Информационен бюлетин на БНАЕПК, 2019 (79), 43-49. ISSN:2367-7996.

69. Тонева, А., Р. Панчева, Л. Рангелова, С. Николова, Д. Константинова. Недохранване при деца с нервно-психични заболявания. Практическа педиатрия, 2019; 4: 26-30.
70. Цекова, Ир. Професионални рискови фактори за развитие на хормон зависими ракови заболявания. Здраве и безопасност при работа 2019; 5: 35-47.
71. Ценов, С., Е. Григоров, Б. Богов. Фамилна хиперхолестеролемия- съпоставка на клинична спрямо генетична диагноза. Съвременна медицина (ISSN 0562-7192), 2019 (63), No. 1, с.39-45.
72. Ценова Б. „Бърнаут синдром в медицинската и съдебна практика – легализация и проблеми. В: „Приложна психология и социална практика – XVIII”, Варна, Унив. Изд. ВСУ „Черноризец Храбър“, 2019, стр. 88-110, ISSN 1314-0507.
73. Ценова Б. Помагало за докторанти. Препоръки и указания при написване на дисертация и автореферат. Научна рецензия. „Таурис Адвертайзинг“, София 2019, 56 с. ISBN 978-954-8404-49-5.
74. Ценова Б. Психосоциален риск за здравето при работа – метод за оценка. В: Социална медицина и здравен мениджмънт, 2018, 3-4, 71-75, ISSN 1310-1757
75. Ценова Б., Съвременни аспекти на развитие и изследване на бърнаут-синдрома в здравеопазването. Международна класификация. В: „Наука и общество 2019“, Научни трудове, том VII - СУБ Кърджали,“РКР принт“ ООД, 2019, с. 161-168, ISSN 1314-3425
76. Чикова-Ишченер Е., В. Дулева, Ст. Петрова, Л. Рангелова, Пл. Димитров, Д. Божилова. Тенденции в наднорменото тегло при ученици на 7-годишна възраст в България в периода 2008-2016 година. В: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести. (ред.) проф. д-р Божидар Попов, дм, дмн „Везни -4“, София; 2019: 95-98
77. Чикова-Ишченер Е., В. Дулева, Ст. Петрова, Л. Рангелова, Пл. Димитров, Д. Божилова. Наднормено тегло и свързани рискови фактори при първокласници на 7-годишна възраст, изследвани през 2016 г. в България. В: Науката за хранене в превенция и лечение на съвременните болести. (ред.) проф. д-р Божидар Попов, дм, дмн „Везни -4“, София; 2019: 99-103
78. Янева, И, В. Балабански, Т. Каранешева. Взаимодействия между растителни и лекарствени продукти на ниво транспортни системи. Българско списание за обществено здраве, 1, том 11, 2019, 65-75. ISSN 1313-860X
79. Янева, И. Балабанска. Некоторые проблемы профессиональной медицинской этики в Болгарии. 53. XIII конгресс антропологов и етнологов России, Казань, 2-6 июля, 2019, Сборник Материалов, Москва-Казань, 2019, отв. Ред. М. Мартынова, 152, ISBN 978-5-4211-0237-3
80. Янева, И., Т. Каранешева. Законодателството и лечителите в България, Социална медицина, под печат ISSN 1310-1757
81. Янева, И., Т. Каранешева. Неконвенционални методи в медицината – проблеми в Българското законодателство. Българско списание за обществено здраве, 1, том 11, 2019, 46-54. ISSN 1313-860X
82. Янева, И., Т. Каранешева. Произход на българските имена на лечебните растения, Българско списание за обществено здраве, кн.4, 2018, 70-78. ISSN 1313-860X
83. Spinelli A., V.Duleva et al. Prevalence of Severe Obesity among Primary School Children in 21 European Countries. Obes Facts 2019;12:244–258, DOI: 10.1159/000500436
84. Bixby, H, Bentham, J., Zhou, B., Di Cesare, M., Paciorek, C.J., Bennett, J.E., Taddei, C., Stevens, G.A., Rodriguez-Martinez, A., Carrillo-Larco, R.M., Khang, Y.-H., Sorić, ... Duleva, V., Dulskiene, V., Dumith, S.C., Dzerve, V., Dziankowska-Zaborszczyk, E., Eddie, R., Egbagbe, E.E., Eggertsen, R., Eiben, G., Ekelund, U., El Ati, J., ...Graff-Iversen, S., Grafnetter, D., Grajda, A. Rising rural body-mass index is the main driver of the global obesity epidemic in adults. Nature Volume 569, Issue 7755, 9 May 2019, Pages 260-264
85. Bozhikin I., R. Koleva, B. Vasileva, Z. Spasova. Measuring green growth & eco-innovation progress and providing solutions for future developments in Sofia city through the support of the council, документа-анализ, предоставен на Столична община за кандидатстването на София за Зелена столица на Европа - 2021 г.

86. Degenhardt L, Bharat C, Glantz MD, Sampson NA, Scott K, Lim CCW, Aguilar-Gaxiola S, Al-Hamzawi A, Alonso J, Andrade LH, Bromet EJ, Bruffaerts R, Bunting B, de Girolamo G, Gureje O, Haro JM, Harris MG, He Y, de Jonge P, Karam EG, Karam GE, Kiejna A, Lee S, Lepine JP, Levinson D, Makanjuola V, Medina-Mora ME, Mneimneh Z, Navarro-Mateu F, Posada-Villa J, Stein DJ, Tachimori H, Torres Y, Zarkov Z, Chatterji S, Kessler RC; WHO World Mental Health Survey Collaborators. The epidemiology of drug use disorders cross-nationally: Findings from the WHO's World Mental Health Surveys. *Int J Drug Policy*. 2019 Jun 27;71:103-112. doi: 10.1016/j.drugpo.2019.03.002.
87. Dimbarev, H., D. Dimbareva, Tz. Georgieva, R. Georgieva, T. Panev. Health risk associated with delta-aminolevulinic acid dehydratase (ALAD) gene polymorphism (rs1800435C/G) in Bulgarian workers from battery recycling industry, *Toxicology Letters*, 2019 (314), S229-S229.
88. V Duleva, E Chikova-Iscener, L Rangelova, Pl Dimitrov. Family environment risk factors for overweight in childhood. *European Journal of Public Health*, Vol.29, Suppl. 4, 2019. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckz187.036>
89. Ilieva, V., M Kondeva-Burdina, Tz. Georgieva, V. Pavlova. Toxicity of cyanobacteria. Organotropy of cyanotoxins and toxicodynamics of cyanotoxins by species, *Pharmacia* 2019 (66), 91-97.
90. Ilieva, V., Tz. Georgieva, M. Kondeva-Burdina, D. Aulani, V. Tzankova. In vitro toxicity assessment of toxic cyanobacteria as an emerging environmental risk in Europe, *Toxicology Letters*, 2019 (314), S159-S159.
91. Israel, M., M. Ivanova, V. Zaryabova, Ts. Shalamanova, Iv. Topalova. Protection of personnel and patients in diagnosis and therapy with ionizing and non-ionizing radiation, *Physica Medica, European Journal of Medical Physics*, 2019 (58), 167. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ejmp.2018.12.023>. Israel, M., M. Ivanova, Ts. Shalamanova, P. Ivanova. Professional realization of specialists in medical sanitary physics and sanitary engineering, *Physica Medica, European Journal of Medical Physics*, 2019 (58), 167–168. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ejmp.2018.12.024>. Stoyneva-Gärtner, M., B. Uzunov, J-P Descy, G. Gärtner, P. Draganova, C. Borisova, V. Pavlova, M. Mitreva. Pilot application of drone observations and pigment marker detection by HPLC in studies of cyanobacterial harmful algal blooms in Bulgarian inland waters, *Marine and Freshwater Research*, 2019.
92. K. Vangelova, I. Dimitrova, I. Cekova, R. Stoyanova. The effect of work-related risk factors on health symptoms of hospital physicians. *Ukrainian Journal of Occupational Health* 2019; 15 (4): 281-288 (ISSN 2223-6757); DOI.org/10.33573/ujoh2019.04.
93. K. Vangelova, I. Dimitrova, I. Cekova, R. Stoyanova. The effect of work-related risk factors on health symptoms of hospital nurses. *Acta Medica Bulgarica* 2020; 58 (3): in print (ISSN 2223-6757)
94. Katya Vangelova, Irina Dimitrova, Savina Dimitrova. Lessons learned from the phasing out of asbestos in Bulgaria. National Center of Public Health and Analyses, Bulgaria, 2019, MIG PRINT Sofia, ISBN 978-954-8404-47-1.
95. Pancheva R., Toneva A., Nikolova S., Rangelova L., Morfova A., & Konstantinova D. Malnutrition in Children with Neurodevelopmental Disorders and Disabilities in North-eastern Bulgaria. *International Journal of Biomedical and Advance Research* 2019; 10(10): e5278. Doi: 10.7439/ijbar.v10i10.5278 Available from: <https://ssjournals.com/index.php/ijbar/article/view/5278>
96. Roller R., ...P.Dimitrov et al. European Collaborative and Interprofessional Capability Framework for Prevention and Management of Frailty—a consensus process supported by the Joint Action for Frailty Prevention (ADVANTAGE) and the European Geriatric Medicine Society (EuGMS) *Aging Clinical and Experimental Research* <https://doi.org/10.1007/s40520-019-01455-5>. Received: 28 October 2019 / Accepted: 16 December 2019
97. Rito, A.I.Email Author, Buoncristiano, M., Spinelli, A., Salanave, B., Kunešová, M., Hejgaard, T., Solano, M.G., Fijałkowska, A., Sturua, L., Hyska, J., Kelleher, C., Duleva, V., Milanović, S.M., Sant'Angelo, V.F., Abdrakhmanova, S., Kujundzic, E., Peterkova, V., Gualtieri, A., Pudule, I., Petrauskienė, A., Tanrygulyyeva, M., Sherali, R., Huidumac-Petrescu, C., Williams, J., Ahrens, W., Breda, J. Association between characteristics at birth, breastfeeding and obesity in 22

- countries: The WHO European childhood obesity surveillance initiative - COSI 2015/2017. *Obesity Facts*, Volume 12, Issue 2, 2019, Pages 226-243
98. Silvia Bel-Serrat, Ana Ojeda-Rodríguez, Mirjam M. Heinen, Marta Buoncristiano, Shynar Abdrakhmanova, Vesselka Duleva, Victoria Farrugia Sant'Angelo, Anna Fijałkowska, Tatjana Hejgaard, Constanta Huidumac, Jolanda Hyska, Enisa Kujundzic, Sanja Musić Milanović, Guljermal Ovezmyradova, Napoleón Pérez-Farinós, Ausra Petrauskiene, Ana Isabel Rito, Lela Shengelia, Radka Taxová Braunerová, Harry Rutter, Celine M. Murrin, Cecily C. Kelleher and João Breda. Clustering of Multiple Energy Balance-Related Behaviors in School Children and Its Association with Overweight and Obesity—WHO European Childhood Obesity Surveillance Initiative (COSI 2015–2017). *Nutrients* 2019, 11, 511; doi:10.3390/nu11030511
 99. Stokes CM, Alonso J, Andrade LH, Atwoli L, Cardoso G11, Chiu WT, Dinolova RV, Gureje O, Karam AN, Karam EG, Kessler RC, Chatterji S, King A, Lee S, Mneimneh Z, Oladeji BD, Petukhova M, Rapsey C, Sampson NA, Scott K, Street A, Viana MC, Williams MA, Bossarte RM "Pre-marital predictors of marital violence in the WHO World Mental Health (WMH) Surveys" *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, April 25, 2019 pp 1-13
 100. Temenuga G. Antova, Teodor I. Panev, Margarita Tz. Tzoneva, Momchil A. Sidjimov, Radka T. Lukanova, Indoor Air Quality Assessment (Pilot Study), *Ecology & Safety* ISSN 1314-7234 (online), Volume 13, 2019, 77-85, <https://www.scientific-publications.net/en/article/1001861/>
 101. Tzveova, R., G. Naydenova, T. Yaneva, S. Vandeva, D. Pendicheva-Duhlena, P. Atanasov, O. Beltcheva, C. Naydenov, V. Mitev, R. Kaneva, Tz. Georgieva. Polymorphic variants in ADIPOQ gene and coronary artery disease risk in Bulgarian population, *Cardiovascular diseases*, 2019 (3), 11-25.
 102. Tzveova, R., Tz. Georgieva. Application of CRISPR/CAS9 gene editing technology in the treatment of cardiovascular diseases, *Cardiovascular diseases*, 2019 (3), 26-32.
 103. Viktoria A. Kovacs, Eszter Sarkadi-Nagy, Petru Sandu, Vesselka Duleva, Angela Spinelli, Csilla Kaposvari, Maria Hassapidou, Dilani Janssen, El_zbieta Grochowska-Niedworok, Sven Messing, Eva Martos. Good practice criteria for childhood obesity prevention in kindergartens and schools-elaboration, content and use. *European Journal of Public Health*, 2018:1–6
 104. Vladimirova, M. Public-private partnership in health care-case of Bulgaria. *Международном научном журнале*. ISSN 2413-5291, м.10.2019г.
 105. Yaneva, I. V. Balabanski. Traditional Herbal Therapy for Some Cardiovascular Diseases in Bulgaria, *European Journal of Medicine*, 2019, 7(1): 57-65, DOI: 10.13187/ejm.2019.1.57, E-ISSN: 2310-3434 , ISSN:2308-6513

Участия в научни форуми, научни конференции, кръгли маси, семинари

1. Антова Т., Т. Панев, М. Цонева, М. Сиджимов “Оценка качеството на въздуха в затворени помещения“. 28-ма международна конференция Ecology & Safety, 28 Юни - 2 Юли 2019, Бургас.
2. Антонова О., Др. Тончева, Л. Рангелова. Наследствени фактори свързани със затлъстяване и диабет тип 2. X - Национална конференция по хранене, 30 май – 1 юни, Варна, 2018
3. Буковска, С., Н. Миткова, Св. Цолова. Ефективност и токсикологична характеристика на репеленти, съдържащи IR3535 и ДЕТА. III-ТА Национална конференция по епидемиология на инфекциозните и неинфекциозните болести, Хисаря, 21-23.10. 2019 г.
4. Вангелова К. Експертна среща „Цената на дейностите по безопасност и здраве при работа“, Европейската агенция по безопасност и здраве при работа, 10-11 октомври 2019 г., Билбао, Испания
5. Вангелова К. Международна конференция „Превенция на здравето – Европейски политики и практики“ 13.06.2019 г., гр. Пловдив
6. Вангелова К. Семинар на тема: „ИКТ/ дигитализацията – прогнозиране на нововъзникващи рискове“ София, 03.07.2019 г.
7. Владимирова М., Н. Данова, “Основни аспекти на проучванията за удовлетвореността на пациентите”, XI-та Национална конференция по превантивна медицина, Поморие, 06-08 ноември 2019 г. (доклад).
8. Врабчева Т. Климатичните промени и качеството на храните. Кръгла маса на тема „Качеството на храните – мит или реалност“, организирана от СХП - 29.05.2019 г.
9. Врабчева Т. Климатичните промени и тяхното влияние върху хранителната верига 12-та Научна конференция на Българския контактен център на EFSA към Център за оценка на риска по хранителната верига, МЗГХ, на 25-ти октомври 2019 г. в Гранд хотел София
10. Врабчева Т. Конференция на Римския клуб за климатичните промени, 22.02.2019 г., х-л Интерконтинентал София
11. Врабчева Т., З. Спасова „Влияние на климатичните промени върху хранителната верига“, лятно училище в гр. Гизен, септември 2019г., Германия
12. Георгиев, В. Ново европейско законодателство за защита на работещите при работа с канцерогени и мутагени. Национална конференция „Здравословните работни места управляват опасните вещества“, София, 22.10.2019 г.
13. Георгиева Р., П.Димитров, Ч.Славов. Актуална епидемиология на рака на простатната жлеза. Научно-информационна конференция „Превенция и съвременно лечение на рака на простатната жлеза“. Българска академия на науките. 26.11.2019 г. София
14. Георгиева, В. Променящите се климатични условия и повишената консумация на бутилирани води. Видове бутилирани води, изисквания, безопасност за консуматорите, XII Научна конференция на Български контактен център на EFSA към ЦОР „Климатичните промени – глобална заплаха за хранителната верига“, 25.10.2019, гр. София (постер).
15. Георгиева, В. Проучване преживяемостта на *Pseudomonas aeruginosa* в българска бутилирана натурална минерална вода /финални резултати на проучване, обхващащо периода 2013-2019г./, X Национална конференция по хранене, 30.05-01.06.2019, кк. Св. Св. Константин и Елена (доклад).
16. Георгиева, Цв. Секвениране от ново поколение с приложение в общественото здравеопазване. Опит от Европейската мрежа на ГМО лабораториите, Научен колоквиум на тема „Приложение на методите на пълен геномен секвентен анализ и ДНК-баркодинг при диагностиката и контрола на патогенни микроорганизми във

- ветеринарната медицина и общественото здраве – Готова ли е България за предизвикателствата на бъдещето?“, 20.11.2019, гр. София (доклад).
17. Деянов Хр. Стратегии за намаляване на ССР със здравословно хранене. X-та Юбилейна национална конференция по хранене, Варна, 30 май-1 юни 2019 г.
 18. Димитров П., Г. Цолова, И. Камел, Р. Чапарова, К. Евстатиева, X-та Юбилейна конференция по хранене, гр. Варна, 30.05-01.06.2019 г. (два постера).
 19. Динолова Р. Конференция за ранно детско развитие: наука и практика. Участие с презентация. 13-14.09.2019 г.
 20. Дончев Т., Наков В., Хинков Х., Димитров П. Суицидни действия в България за периода 2009 – 2018 г. XXVII Национална конференция на Българската психиатрична асоциация. КК Боровец 2019 г.
 21. Дулева В. Заключителен форум на проект на Нестле „За по-здрави деца“
 22. Дулева В. Науката и инструментите за противодействие на наднорменото тегло и затлъстяването. Актуално от европейските и националните експертни форуми и дискуссионни платформи. Предварителни данни от последното национално проучване за затлъстяването. Годишен регулаторен семинар на безалкохолната индустрия, 27 ноември 2019, Ехро Sofia
 23. Дулева В. Политика по реформулиране на храните в България. X - Национална конференция по хранене, 30 май – 1 юни, Варна, 2018, Програма.
 24. Дулева В. Реформулиране на храните в България. 9-та научно-практическа конференция «От науката до леглото на болния. Нови ръководства за диагностика и лечение и тяхното въвеждане в клиничната практика», 26.09. -29.09.2019 год., Несебър.
 25. Дулева В. Хранене при децата, семинар Специфики на хранителната система FIT4FOOD2030 , 4 октомври 2019, Българска Търговско-Промислена Палата, гр. София
 26. Дулева В.. Използване на доброволни схеми за етикетиране на храните с цел повишаване информираността на потребителите. XI-та Конференция: тенденции в опаковането на храни и напитки – технологии, материали, екология и нормативна уредба, 24.10.2019 г., орг. от Списание „Хранително-вкусова промишленост“, Национален дом на науката и техниката, София
 27. Зарков З. Международна среща на държави от Карибския регион по проект COPOLAD 27-28 ноември, Панама Сити.
 28. Камбурова В. Здравен форум „Въздух“ 11.12.2019, София– презентация „Качество на въздуха – основен рисков фактор за здравето“.
 29. Костадинова Кр. Конференция по проект «Национално проучване на заболяемостта и отсъствието от работа в следствие на психосоциални рискове в сектор „Здравеопазване“, София, КНСБ-зала „Европа“, 05 ноември 2019г.
 30. Костадинова Кр. „Скрининг на аутизма в извънболничната медицинска помощ“, Втора конференция „Ранно детско развитие: наука и практика“, Изследователски център по когнитивна наука и Ноу-хау център за алтернативни грижи за деца, НБУ, 13 – 14 септември 2019г.
 31. Костадинова Кр. „Функциониране на национална система по детско здравеопазване-обществено-здравен подход“, Национална научна конференция с международно участие „Наука и общество 2019“, гр. Кърджали, 02-03.10.2019г.
 32. Костадинова Кр. Международна конференция „Аутизмът не е присъда“, Организатор Аутизм днес Театро, София, 11-13 ноември 2019г.
 33. Костадинова, Кр. „Услуги в подкрепа на майчиното и детското здраве в РБългария-стратегическа и нормативна рамка“, обучителен семинар „Международни и национални стратегически документи в подкрепа на ранното детско развитие: подходи за включване на общността. Грижи за бременната жена и детето на 0-3 годишна възраст“, в рамките на Лидерска обучителна програма „Съвременни теории, политики и практики на детското развитие от 0-3 г.“ по проект за подобряване на майчиното и детското здраве сред ромска общност „С грижа от 0 до 3“, 20-22 юни 2019 г.
 34. Костадинова, Кр., „Място и роля на детските ясли в грижите за здравето и развитието на децата в ранна възраст“, Национална кръгла маса „Усъвършенстване на грижите за

- здравето и развитието на децата в детските ясли”, Аулата на ВМА, гр. София, 03.06.2019 г. (доклад).
35. Лебанова, Х, Р. Стайнова, Е. Григоров. Комуникацията на риска в аптеката през призмата на самолечението. Призмата на самолечението. VII-ми Конгрес по фармация с международно участие, проведен от 21 до 24 ноември 2019 г., к. к. Боровец, хотел „Рила“. Книга с абстракти, стр. 97.
 36. Манасиев, Е., Е. Григоров, С. Кочев. Високите технологии при управлението на стреса. VII-ми Конгрес по фармация с международно участие, проведен от 21 до 24 ноември 2019 г., к. к. Боровец, хотел „Рила“. Книга с абстракти, стр. 142-143.
 37. Маринов, Д., П. Салчев, Е. Григоров. Навлизане на медикаментозния аборт в България. Национална студентска конференция по фармацевтични и химични науки, 4-5.04.2019г. гр. София, България, Книга с резюмета на докладите, с. 69
 38. Миткова, Н., С. Бонева, Св. Цолова. Ефективност и токсикологична характеристика на репеленти, съдържащи IR3535. XVII Национален конгрес по клинична микробиология и инфекции, София, 9-11 май 2019 г.
 39. Наков В. 27-ми конгрес на Европейската психиатрична асоциация (ЕПА), Варшава, Полша Постер на тема: „Национална обучителна програма за общопрактикуващи лекари за намаляване на самоубийствата в България – нерандомизирано контролирано проучване“, награден като един от 10-те най-добри постери на събитието Presentation number: E-PP1268, 06-09 април 2019г.,
 40. Наков В., Р. Диноголова, М. Люцканова.Трета източноевропейска конференция по психично здраве на Асоциацията за психично здраве в Югоизточна Европа. 26-29.09.2019 Сибиу, Румъния. Участие с презентации,
 41. Наков Вл, З. Зарков Юбилейна научна конференция 45 години МУ Плевен.
 42. Николова, А., Е. Григоров, И. Гетов, П. Салчев. Проучване и анализ на информираността за процеса по ОЗТ сред експерти, членове на работни комисии. VII-ми Конгрес по фармация с международно участие, проведен от 21 до 24 ноември 2019 г., к. к. Боровец, хотел „Рила“. Книга с абстракти, стр. 88.
 43. Паунова, Г., Л. Мечкуева, Р. Георгиева. Минерален състав на сладкарски продукти, X Национална конференция по хранене, 30.05-01.06.2019, кк. Св. Св. Константин и Елена (постер).
 44. Петкова Р. Участие Р. Петкова в XI-та национална конференция по превантивна медицина, организирана от Българското сдружение по превантивна медицина, „Информационни системи в здравеопазването и новата нормативна рамка по информационна сигурност и защита на личните данни“, 6-8 ноември 2019г., Поморие.
 45. Петкова Р., П. Салчев, П. Димитров в 10-та Юбилейна национална конференция за редки болести и лекарства сираци, „Национален регистър за пациентите с редки болести- пример за добра киберсигурност в сектор Здравеопазване“, 13-14 септември 2019 г., гр. Пловдив.
 46. Петрова, С., В. Христова-Багдасарян. Безопасни, екологични и биоразградими ли са изделията от бамбук, предназначени за контакт с храни?, II Научно-техническа конференция „Опаковки – тенденции в развитието и приложението“, 11.10.2019, гр. Пловдив (доклад).
 47. Петрова, С., В. Христова-Багдасарян. Проблеми с безопасността на изделия от бамбук, предназначени за контакт с храни, XI Конференция: „Тенденция в опаковането на храни и напитки – технологии, материали, екология и нормативна уредба“, 24.10.2019, гр. София (доклад).
 48. Радоилска Е. Живите пробиотици – духът на здравето за лечение и профилактика на хроничните заболявания, Фестивал „ Здравей, здраве“, 20-21.04.2019, гр.Пловдив.
 49. Радоилска Е., Й. Тачев. Експозиция на патогенни микроорганизми в експериментално заразен домашен кефир, X Национална конференция по хранене, 30.05-01.06.2019, кк. Св. Св. Константин и Елена.

50. Рангелова Л., А. Парцова. Съдържание на мазнини в храни, предназначени за кърмачета и малки деца, налични на българския пазар. X - Национална конференция по хранене, 30 май – 1 юни, Варна, 2019
51. Сиджимов В. Шести национален бизнес форум Фарма, Стратегия „Здраве за всички“, 26 февруари 2019г., гр. София, хотел Балкан.
52. Сиджимов М. Десети юбилеен Зелен форум на сп. „Мениджър“ – Екообразование, Екоинтелигентност, Екопромяна, София 18.06.2019г.
53. Сиджимов М. Работна среща на институционални заинтересовани страни по въпросите за здравните ефекти от замърсяването на въздуха, 3.12.2019г., офис на Световна банка, гр. София - презентация „Съществуващи практики по оценка на здравния риск от замърсяването на въздуха“
54. Сиджимов М., Методиев В. Европейска конференция за качеството на въздуха – SOFAIR, София, 12.04.2019г.
55. Спасова З. Уебинари на тема комуникиране влиянието на климатичните промени върху земеделието и производството на храни, CGIAR Research Center, The Earth Journalism Network, 12-13 февруари 2019 г.
56. Спасова З. Участие в „Нощ на идеите София 2019“, посветена на Космоса, климатичните промени и отпадъците, гр. София, Френски институт, 31.01.2019 г.
57. Спасова З. Участие в 12-та научна конференция „Климатичните промени – глобална заплаха за хранителната верига“, организирана от Българският контактен център на EFSA към Център за оценка на риска по хранителната верига, 25.10.2019 г.
58. Ставрева Ст., В. Дулева, Л. Рангелова. Основни източници на сол в храненето на населението на възраст 18-65+в България. X - Национална конференция по хранене, 30 май – 1 юни, Варна, 2019
59. Ставрева Ст., В. Дулева, Л. Рангелова. Проучване върху приема на сол и екскреция на натрий при артериална хипертония . 9-та научно-практическа конференция «От науката до леглото на болния. Нови ръководства за диагностика и лечение и тяхното въвеждане в клиничната практика», 26.09. -29.09.2019 год., Несебър
60. Станкова Д., Р. Георгиева, Л. Мечкуева. Токсични елементи в зърнени храни и зърнени продукти – аналитично определяне и оценка за безопасност, X Национална конференция по хранене, 30.05-01.06.2019, кк. Св. Св. Константин и Елена (постер).
61. Стефанова Ц., Г. Петрова, Е. Григоров. Изследване на участието на фармацевтите и тяхната роля в процеса на фармацевтичното производство в България. VII-ми Конгрес по фармация с международно участие, проведен от 21 до 24 ноември 2019 г., к. к. Боровец, хотел „Рила“. Книга с абстракти, стр. 160-161.
62. Стефанова Цв. ,Е. Григоров. Радиофармацевтици – принципи при производство. Национална студентска конференция по фармацевтични и химични науки, 4-5.04.2019г. гр. София, България, Книга с резюмета на докладите, с. 50-51
63. Тачев Й., Е. Радоилска, Р. Еникова. Проучване на бактерицидния ефект на домашно заквасен кефир, X Национална конференция по хранене, 30.05-01.06.2019, кк. Св. Св. Константин и Елена (доклад).
64. Тодорова А., Е. Григоров, Г. Петрова, Ж. Колев, И. Куманов, Д. Найденова. Възможности за оптимизиране на обучението на студентите по фармация чрез използването на специализирана електронна платформа – SWOT анализ базиран на опита в Медицински университет - Варна. VII-ми Конгрес по фармация с международно участие, проведен от 21 до 24 ноември 2019 г., к.к. Боровец, хотел „Рила“. Книга с абстракти, стр. 60
65. Цвеова, Р., Г. Найденова, Т. Янева, С. Вандева, Д. Пендичева-Духленска, П. Атанасов, В. Митев, Р. Кънева , Цв. Георгиева. Генетични варианти от цялостни геномни асоциативни проучвания и сърдечно-съдов риск при българската популация, XVII Национална конференция с международно участие “ПРИРОДНИ НАУКИ 2019”, 04-05.10.2019, гр. Шумен, България (доклад)
66. Цвеова, Р., Г. Найденова, Т. Янева, С. Вандева, Д. Пендичева-Духленска, П. Атанасов, В. Митев, Р. Кънева , Цв. Георгиева. Асоциативно изследване на полиморфни варианти в locus 9p21 и проявата на исхемична болест при българи, XVII Национална

- конференция с международно участие “Природни науки 2019”, 04-05.10.2019, гр. Шумен, България (постер).
67. Ценова Б. Бърнаут синдром в медицинската и съдебна практика – легализация и проблеми. Пленарен доклад на XVIII Международна научна конференция „Приложна психология и социална практика», Варна, ВСУ „Ч. Храбър“, 21.6.- 22.6. 2019.
 68. Ценова Б. Втора Балканска конференция по персонализирана медицина, 24–25.10.2019, Хотел „Рамада“, София
 69. Ценова Б. Дигиталната трансформация - бъдещето на хибридно работно място и човешкия фактор. Конференция „БЗР“, ИК Средногорие, 21.11.2019 г., София
 70. Ценова Б. Научно-практическа конф. по персонализирана медицина „Рак на гърдата – персонализиран подход в диагностиката и лечението“, организирана от БАППМ, 17 май 2019, София
 71. Ценова Б. Нац. конференция „Опасните вещества“, Европейска седмица ЗБР, 22.10.2019 г., МТСП, ФУТ, ЕАБЗР, София
 72. Ценова Б. Разпространение на тип Д-личност в общата популация и връзка с професионалния стрес и субективната оценка на здравното състояние. Международна научна конференция „Лидерство и развитие на човешките ресурси“, СУ „Св. Кл. Охридски“, София, България, 29 – 30 ноември 2019 г.
 73. Ценова Б. Световен ден за Безопасност на пациента, 17.9.2019, София
 74. Ценова Б. Симпозиум „Деменции. Диагностика, лечение, грижи“, БДД, БАН, 15.6.2019, София
 75. Ценова Б. Съвременни аспекти на развитие и изследване на бърнаут-синдрома в здравеопазването. Международна класификация. Нац. научна конференция с международно участие „Наука и общество 2019“, Съюз на учените в България, Кърджали, 2-3.10.2019 г.
 76. Ценова Б. Форум „Discrimination at work . Как да приложим разумното приспособяване на практика“, Европейска Комисия, 18.10.2019, София
 77. Ценова Б. Характеристики на организационния климат като предпоставка за възникване на синдрома бърнаут. Международна научна конференция „Лидерство и развитие на човешките ресурси“, СУ „Св. Кл. Охридски“, София, България, 29 – 30 ноември 2019 г.
 78. Ценова Б., Меджидиева Д. Субективни оценки на здравето- достоверен индикатор на здравното състояние и ефект на лечението. Пета научно-практическа конференция на БЛС, 24-26.10.2019 г., гр. Несебър
 79. Цолова Г., А. Манолова, И. Камел, Р. Чапарова, Д. Великова, Втора научно-практическа конференция „Профилактика, диагностика и терапия в млада и зряла възраст - приоритети на съвременното здравеопазване“, гр. София, 15-19 май 2019 г.
 80. Цолова Г., И. Камел, Р. Чапарова, К. Евстатиева. Европейска седмица на спорта „BeActive“ - инициатива на Европейската комисия за насърчаване на спорта и физическата активност на гражданите на ЕС.
 81. Цолова Г., И. Камел, Р. Чапарова. Участие в „Седмица на общественото здраве“ - Европейска асоциация по обществено здраве (EUPNA), гр. София, 3-17 май 2019 г.
 82. Цолова Г., П. Димитров, А. Котева, „Данни за здравето на население над 20 години в Р България“, XI-та Национална конференция по превантивна медицина., Поморие, 06-08 ноември 2019.
 83. Цолова Г., П. Димитров, Р. Чапарова, К. Евстатиева, „Знания и нагласи за здравословен начин на живот сред население над 20 години в Р България“ „Знания и нагласи за здравословен начин на живот сред деца на 10-19 години в Р България“, XI-та Национална конференция по превантивна медицина, Поморие, 06-08 ноември 2019 г.
 84. Чилева, А. Работата на Международния институт за младежко развитие PETRI, София в събитие организирано от МВнР и UNFPA, Регионален офис за Източна Европа и Централна Азия по време на сесия на Комисията на ООН за население и развитие.
 85. Янева, И.. “Хербалната медицина при рисков за здравето фактор – висок холестерол”, Семинар за здраве и дълголетието с международно участие в рамките на “Дни на планинската вода“, гр. Тетевен, 10-11.06.2019г. (презентация).

86. Участие в 14-а Национална конференция по е-здравеопазване, 14 февруари 2019г., гр. София, хотел Балкан – М.Сиджимов.
87. Участие в 18-а международна конференция SecurIT - InfoSec & Data Storage „Проактивният подход - пътят към устойчива ИТ сигурност“. Конференцията се организира от ICT Media и ISACA-Sofia Chapter, 19 септември 2019 г., София, Н. Тодорова
88. Участие в 20-та юбилейна конференция по е-Управление, проведена от ICT Media & ISACA Sofia Chapter , 7 март 2019 г., София., Н.Тодорова, Р. Петкова
89. Участие в 27 годишна конференция на БПА 18-20 октомври - Вл. Наков.
90. Участие в 59-та Национална конференция по трансфузионна хематология, гр. София, 12-13 юни 2019 г. (Г. Цолова, И. Камел).
91. Участие в F-Secure Technical Expertise Days, проведен от фирма Инфодизайн, 20-21 ноември 2019, София, Н. Тодорова, Р. Петкова
92. Участие в Virtual environment analysis symposium 2019, 22-24.10.2019, М. Митрева.
93. Участие в webinar за обсъждане на системен подход и препоръки за скрининг и ранна интервенция при деца с увреждания и затруднения в развитието, с участието на проф. Ханс Фросберг, организатор офиса на УНИЦЕФ България, Кр. Костадинова.
94. Участие в XI Национален бизнес – форум “Качеството на храните – мит или реалност“, 29.05.2019., гр. София, Цв. Георгиева, Д. Гюрова, С. Петрова, Ж. Тишкова, С. Младенова, А. Куртев, Г. Анкова.
95. Участие в XII Научна конференция на Български контактен център на EFSA към ЦОР „Климатичните промени – глобална заплаха за хранителната верига“, 25.10.2019, гр. София, Д. Станкова, Г. Паунова, Д. Гюрова, С. Младенова, Цв. Георгиева, Р. Цвеова, Е. Кузова, Д. Христатијева.
96. Участие в XVI Национална научно – практическа конференция с международно участие „Бъдещето на храната“, 19.11.2019, гр. София, Цв. Георгиева, Е. Кузова, В. Христова-Багдасарян, Е. Радоилска.
97. Участие в XVIII Национална конференция по химия за студенти и докторанти, 15-17.05.2019, гр. Пловдив, М. Митрева.
98. Участие в XXIV международна научна конференция „Транспорт 2019“, Боровец, 03-05 октомври 2019 г., З. Спасова (доклад).
99. Участие в X-та Международна научно-практическа конференция на тема: „Здравен статус: медицински, социални, психологически и педагогически аспекти“, ИНГА, София, 25.10.2019 г., М. Владимирова.
100. Участие в Асамблеята на проект „Училища за здраве в Европа“, гр. Рейкявик, Исландия, 20 -21 юни 2019 г., А. Чилева.
101. Участие в годишен научен семинар по Национална научна програма „Опазване на околната среда и намаляване на риска от неблагоприятни явления и природни бедствия“, БАН, 19.12.2019 г., З. Спасова.
102. Участие в Годишната асамблея на JANEE – Европейско съвместно действие за равнопоставеност в здравеопазването, Рим, 04.10.2019 г., (А. Чилева, С. Кандиларова).
103. Участие в Годишната асамблея на проект ESPAD – Европейско сравнително изследване за употреба на алкохол и други наркотици сред 16-годишните ученици, Одеса, 07-08 октомври 2019 г., (А. Чилева, С. Кандиларова).
104. Участие в дискуссионен форум „Основни принципи във финансирането на квалифицирана работна сила в областта на ранното детско развитие“, „НДК, Клуб Перото, организатор ФНД, 06.12.2019г., Кр. Костадинова.
105. Участие в евроазиатски форум по проблемите на женско здраве и равни права на жените, КИЦ на Русия, гр.София, 23.05.2019г., М. Владимирова.
106. Участие в заседание на Здравната комисия на Народното събрание по повод седмица на СЗО за пътната безопасност, гр. София, 09.05.2019 г., З. Спасова.
107. Участие в здравен форум "От болнолечение към здравеопазване чрез дигитализация", проведен от „Български клъстер за дигитални решения и иновации в здравеопазването“, 26 септември, София, Н. Тодорова

108. Участие в Здравен форум въздух – УМС 2.0, 11.12.2019, гр. София, Е. Мавродијева, С. Димитрова.
109. Участие в Здравен Форум Въздух - УМС 2.0, организиран от Сдружение „Въздух за здраве“, София, 11.12.2019 г., З. Спасова.
110. Участие в конференция „Защита на околната среда в условия на ограничена демокрация“, организирана от сдружение „За Земята“, гр. София, 04 юни 2019 г., З. Спасова.
111. Участие в конференция на тема: „Превенция и лечение на застрашаващи зрението заболявания“, БАН, София, 08.10.2019г., И. Янева.
112. Участие в Конференция по биоетика в рамките на Световния ден на биоетиката (аулата на УМБАЛ „Св. Екатерина“), организирана от ФОЗ, МУ, гр. София, 18.10.2019 г., (А. Котева, М. Владимирова).
113. Участие в Конференция по повод Световния ден за безопасност на пациента, организирана съвместно от Регионален офис на СЗО за България, МЗ и уебплатформата „Портал на пациента“, СБАЛАГ „Майчин дом“, МУ, гр. София, 17.09.2019 г., (А. Котева, М. Владимирова).
114. Участие в международен семинар „Стратегии за реформиране и комуникационни стратегии в сферата на сексуалното и репродуктивно здраве и права. Изграждане на трансформативни партньорства за утвърждаване на сексуалното и репродуктивно здраве и права и на равенството на половете“, организиран съвместно от PECTRI – София, Регионалният офис на Фонда на ООН за населението за Източна Европа и Централна Азия, PECTRI-София, Центъра за репродуктивни права и Европейският парламентарен форум за сексуални и репродуктивни права, гр. София, 12-14 октомври 2019 г., (А. Чилева, Ю. Анджекарска).
115. Участие в Международна работна среща на представители на страните – партньори по РП8, Рим, 03.10.2019 г., А. Чилева.
116. Участие в Международна среща на най-високо равнище в Найроби, посветена на 25-годишнината от Международната конференция за населението и развитието (МКНР), Найроби, Кения, 12-14 ноември 2019 г., А. Чилева.
117. Участие в Международни Хранително-вкусови и ритейл изложения за регион Югоизточна Европа – 2019, гр. София, 06.11.2019, А. Тачев, В. Христова-Багдасарян, С. Петрова, А. Савова.
118. Участие в международно обучение за прилагане на законодателството за контрола на тютюна - Training workshop on the enforcement of tobacco control legislation, София,
119. Участие в Научен колоквиум на тема „Приложение на методите на пълен геномен секвентен анализ и ДНК-баркодинг при диагностиката и контрола на патогенни микроорганизми във ветеринарната медицина и общественото здраве – Готова ли е България за предизвикателствата на бъдещето?“, 20.11.2019, гр. София, Е. Кузова.
120. Участие в научна конференция на тема „Властта“, организирана от Колегиум частна психиатрия 10.05-11.05.2019г., гр. София, д-р Вл. Наков, д-р З. Зарков (презентации).
121. Участие в национална конференция „Ранна детска интервенция: Овластяване на семействата и насърчаване на развитието на детето“, Парк хотел Москва, София, 03-04 октомври 2019г., (Кр. Костадинова, Д. Великова).
122. Участие в национална кръгла маса „Модели на добри практики за интеграция на ромите“, Гранд хотел София, организирана от БХК, 16.12.2019г., Кр. Костадинова.
123. Участие в Национална научна конференция с международно участие „Наука и общество 2019“, посветена на 75-годишнината на СУБ и 35-годишнината на СУБ-Кърджали, „Удовлетвореност на пациентите от хомеопатичното лечение-водещ неконвенционален метод“, М. Владимирова, Н. Данова, И. Янева (доклад), гр. Кърджали, 02-03.10.2019г.

124. Участие в Национална научна конференция с международно участие „Наука и общество 2019”, посветена на 75-годишнината на СУБ и 35-годишнината на СУБ-Кърджали), „Нагласи на гражданите за хомеопатично лечение”, Т. Каранешева, (презентация), гр. Кърджали, 02-03.10.2019г.
125. Участие в Обучение на тема „Минимални изисквания за мрежова и информационна сигурност. Прилагане на методика по оценка на риска, както и добри практики“, Център за професионално обучение “Кибер Академия”, 26.07.2019 г., гр. София, Р. Петкова
126. Участие в обучения по въвеждането на ЦАИС /Централизирана автоматизирана информационна система за провеждане на обществени поръчки в АОП/, проведени от АОП, Р. Петкова, Н. Тодорова
127. Участие в Обучителен семинар за специалистите от ККОТ при РЗИ на тема „Здравни аспекти на новите тютюневи изделия (Електронни цигари и електронно-нагреваеми тютюневи изделия), НЦОЗА, 28-29 ноември 2019 г. (Г. Цолова, дм, Р. Чапарова, И. Камел, К. Евстатиева, Т. Каранешева).
128. Участие в он-лайн конференция организирана от он-лайн мрежата “WHO Global Patient Safety network”, орг. Japan National Hospital Alliance on Patient Safety, посветена на Седмица на безопасността на пациентите, 12.11.2019 г., (М. Владимирова, Н. Данова).
129. Участие в он-лайн конференция, организирана от Канадски институт по безопасност на пациентите, свързан с доклад по проблематиката, въз основа на целогодишни изследвания, WPSD, report Canadian patient safety_Institute.pdf, 15.11.2019 г. (М. Владимирова, Н. Данова).
130. Участие в Празник на химията посветен на 150 години от публикуването на Периодичната таблица на химичните елементи и 185 години от рождението на нейния създател Димитрий Ив. Менделеев, 08.05.2019, гр. София, М. Митрева.
131. Участие в работна среща, организирана от WWF с цел обсъждане на Интегрирания план Климат и Енергетика до 2030г., гр. София, 07.02.2019 г., З. Спасова.
132. Участие в семинар „European Green Deal и новите климатични политики - присъда или нова надежда за българската индустрия и енергетика?“, Европейска комисия, офис България, София, 10.12.2019 г., З. Спасова.
133. Участие в семинар „MERCK – безопасност и съответствие с международните стандарти при микробиологичното изпитване на храни и води“, 16.05.2019, гр. София, В. Георгиева, Г. Анкова.
134. Участие в семинар „Актуални регулативи изисквания към химичния анализ и модерни инструментални технологии за тяхното покриване“, 12.06.2019, гр. Пловдив, М. Митрева.
135. Участие в семинар „Българските научни списания в международното научно пространство - преустройство на издателските модели, технологична модернизация, индексирание, разпространение и промотиране“, организиран от Фонд „Научни изследвания, МОН и издателство „Пенсофт“, 12.09.2019 г., Т. Каранешева.
136. Участие в семинар „Психофизиологични и неврофизиологични подходи за откриване на биомаркери при деца и юноши от аутистичния спектър чрез изследване на зрително възприятие“, заседателна зала на Института по невробиология, МОН-фонд „Научни изследвания“, БАН, 15.11.2019г., Кр. Костадинова.
137. Участие в семинар „Разделителни и спектрални методи за анализ“, 23.10.2019, гр. София, М. Митрева, М. Рачинска, А. Тачев, В. Христова-Багдасарян, С. Петрова.
138. Участие в събиране на данни и дискусии Health Workforce Planning BG Country Sheet, проект SEPEN, ЕК към екипа на Университета в Лъовен, (екип Britt Snyers, Michel Vanhoegarden, Walter Semeus), октомври-декември 2019 г., М. Владимирова.
139. Участие в събиране на данни и дискусии Health Workforce Planning BG Country Sheet, проект SEPEN, ЕК към екипа на Университета в Лъовен, (екип Britt Snyers, Michel Vanhoegarden, Walter Semeus), октомври-декември 2019 г., М. Владимирова.
140. Участие в тематични семинари по проблемите на безопасността на пациентите и ежеседмични комуникации с експерти от Световната он-лайн мрежа на експертите по

- Безопасност на пациентите, ръководител офис на СЗО, Женева, Dr Neelam Dhingra-Kumar; Информация за световното честване и отразяване на събитията, посветени на световния ден на безопасността на пациентите (17.09.2019 г.), М. Владимирова.
141. Участие в уебинар „Интегриране на адаптацията и смекчаването за по-ефективно справяне с климатичните промени“, организирано от Глобално сдружение на кметовете, Европейски офис, 12.12.2019 г., З. Спасова.
 142. Участие в уебинар „Суши и наводнения: комплексни взаимодействия в един бързо променящ се свят“, Евро-Средиземноморски център за промени в климата, 20.12.2019 г., З. Спасова.
 143. Участие в уъркшопи по програма „Пионери в практиката“ на Клийнтех България и Climate-KIC - най-голямата инициатива за климатичните промени на ЕС, гр. София, 15-17 май и 20-21 юни 2019 г., З. Спасова.
 144. Участие в Юбилейна кръгла маса“ 20 години „Коалиция за здраве“ по програма Синди, гр. Кърджали, 19-20.04.2019г., (П. Димитров, М. Владимирова).
 145. Участие във Втора научно-практическа конференция „Профилактика, диагностика и терапия в млада и зряла възраст - приоритети на съвременното здравеопазване“, Интер Експо Център, гр. София, 19.05.2019 г., Д. Великова
 146. Участие във втората Европейска конференция за качеството на въздуха в градовете – SOFAIR, гр. София 12 април 2019 г., З. Спасова.
 147. Участие във финален уъркшоп на програма “Pioneers into Practice” на Climate KIC и Клийнтех България, Bozhikin I., R. Koleva, B. Vasileva, Z. Spasova, „Measuring green growth & eco-innovation progress and providing solutions for future developments in Sofia city through the support of the council“, София, 21.11.2019 г.
 148. Участие във форум „Бъдещето на вашия бизнес в Облака – сигурност и ефективност“ – 04.06.2019 г., София, Н. Тодорова
 149. Участие във форум „Иновации за устойчиво развитие - възможности 2020“, организиран от Клийнтех България и МОН, 10.12.2019 г., З. Спасова.
 150. Участие във форум по история на медицината, МУ, гр. Варна, 13-14.09.2019 г., М. Владимирова.
 151. Участие и модерирание на сесии в Международния младежки модел, посветен на 25-годишнината от Международната конференция за населението и развитието (МКНР), гр. Кайро, Египет, 14-18 октомври 2019 г., (А. Чилева, Ю. Анджекарска).
 152. Участие като обучител в семинар за СРЗ, организиран от Областен център за младежко здраве – гр. Кизилорда, Казахстан, с подкрепата на UNFPA, Кизилорда, Казахстан, 11-19 август 2019 г., Ю. Анджекарска.
 153. Участие на НЦОЗА в Европейска седмица на Общественото здраве, 13-17 май 2019г. (М. Владимирова, В. Дулева, Л. Рангелова, И. Камел, Р. Чапарова, Д. Великова, А. Котева).
 154. Участие он лайн в международен семинар по проблемите на етногенетиката, организиран от Руската академия на науките, Москва, 17.09.2019г. И. Янева.
 155. Участие он лайн в международен семинар, организиран от Руската академия на науките, Москва по проблеми на неконвенционалната медицина в различни страни на света – 31.01.2019г.; 02.02. 2019г.; 19.02.2019г.; 03.04.2019г.; 11.04.2019г., И. Янева.
 156. Участие он лайн с презентация на тема: „Хирургическите методи в Болгарской народной медицине“ в VII международен интердисциплинарен научнопрактически симпозиум: „Медицинская антропология в современном мире: Традиционные исследования и новые перспективы“, Москва, 27-29.06.2019г., И. Янева.
 157. Участие онлайн в 4 международни семинари по медицинска антропология, организирани от Руската академия на науките, Москва: 06.08.2019г., 17.10.2019г., 29.10.2019г., 05.12.2019г., И. Янева.
 158. Участие онлайн с презентация на тема: „Качество и доступность здравоохранения в Болгарии“ в Международна научна конференция - „Традиционные медицины - особенности интеграции в современном мире“, Москва, 13.11.2019г., И. Янева.

159. Участие онлайн с презентация на тема:“Проблемы профессиональной медицинской этики в болгарском здравоохранении“ в XVI международна Школа МАиБ, Москва, ИЭРАН, 15.11.2019г. Получено благодарствено писмо от Руската академия на науките, И. Янева.
160. Участие с в постерна сесия към международно лятно училище в Марбург, Германия, „Климатичните промени в Европа и разпространението на микотоксините“, септември 2019 г. (д-р Т. Врабчева, З. Спасова) (доклад).
161. Участие с представяне на РЕТРИ – София в международно събитие за обмяна на добри практики в сферата на работата с младежи “Tool Fair IX - #knowhow”, гр. Рованиemi, Финландия, 04-08 ноември 2019 г., Ю. Анджекарска.
162. Участие с представяне на опита на Международния институт за младежко развитие РЕТРИ – София в Консултативна среща на Комитета за подготовката на Младежки модел за Международната конференция за население и развитие@25 (МКНР@25), Кайро и Александрия, Египет, 05 - 13 юли 2019 г., А. Чилева.
163. Участие с презентация за добрите практики в България в Международна работна среща за страните от Югоизточна Европа относно перспективите на акушерските системи за проследяване и отговор, гр. Букурещ, 23-24 октомври 2019 г., С. Кандиларова.
164. Atanasov, R., T. Stefanova, B. Kirilov, E. Grigorov. Study of the standard terms list use and role in European pharmacopeia. Sixth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference “Pharmaceutical education – knowledge transfer to practice” 25-27 October 2019, Medical University of Varna, Hotel Chernomore, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2019, Vol. 6, No. 1, Suppl. 1, p.24.
165. Atanasov, R., T. Stefanova, E. Grigorov, B. Kirilov. Exploratory research of the standard terms list in European Pharmacopoeia. Seventh Black Sea Symposium for Young Scientists in Biomedicine (BSYSB), November 22-24, 2019, Varna, Bulgaria, Scripta Scientifica Vox Studentium (ISSN 2535-0471), 2019, Vol. 3, suppl. 1, p. 59
166. Bogdanova, L., E. Grigorov. Research on the relationship between some demographic indicators and number of clinical trials in Bulgaria and EEA. 29-th Annual Assembly of IMAB, 9-12 May 2019, Hotel Admiral, Resort Golden Sands, Varna, Bulgaria, Abstract book
167. Boyanova, D., S. Bankovsky, E. Grigorov. Prostate carcinoma - new pharmacotherapy opportunities. Sixth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference “Pharmaceutical education – knowledge transfer to practice” 25-27 October 2019, Medical University of Varna, Hotel Chernomore, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2019, Vol. 6, No. 1, Suppl. 1, p.25.
168. Cekova I. , Raliza Stoyanova , Katya Vangelov. The Effect of Night Shift Work on Melatonin excretion and Cortisol Variations in Hospital Nurses. 11th joint conference for occupational health in health workers, 22-24.11.2019, Hamburg, Germany
169. Damyanov, V., Pl. Petrova, J. Kolev, E. Grigorov. Approaches in the treatment of socially significant diseases of the central nervous system. Sixth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference “Pharmaceutical education – knowledge transfer to practice” 25-27 October 2019, Medical University of Varna, Hotel Chernomore, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2019, Vol. 6, No. 1, Suppl. 1, p.47.
170. Dimbarev, H., R. Tzveova, D. Dimbareva, Tz. Georgieva, R. Georgieva, T. Panev, T. Kuneva. Health risk associated with delta-aminolevulinic acid dehydratase (ALAD) gene polymorphism (rs1800435C/G) in Bulgarian workers from battery

- recycling industry, 55th Eurotox Congress 2019, 8-12 September 2019, Helzinki, Finland (пострeп).
171. Dimitrov P. Horizontal character of sport – Sport and health. Sport Diplomacy Academy, 11-17 2019, Sofia, Bulgaria. Ministry of Education and Science, Bulgaria
 172. Dimitrova-Toneva I., Katya Vangelova. Sharp injuries and hospital health care workers exposure to blood and biological fluids. 11th joint conference for occupational health in health workers, 22-24.11.2019, Hamburg, Germany
 173. Dinolova R. Regional Conference on “Smart Investments in Strategies and Partnerships to Prevent and End Violence against Children”, 27-28.06.2019г.
 174. Duleva V. Nutrition Policy of Bulgaria. 2nd International Congress of Hygiene and Preventive Medicine "Challenges and Public Health Interventions", Novi Sad, Serbia, 10-13.04 2019
 175. Duleva V., L. Rangelova, P. Dimitrov. Family environment risk factors for overweight in childhood. 12th European Public Health Conference. 20-23 November 2019 , Marseille, France
 176. Duleva V., Lalka Rangelova, Plamen Dimitrov Family environment risk factors for overweight in childhood, 12 европейска конференция по обществено здраве -2019, 20-23 ноември, 2019 год., Марсилия, Франция
 177. Duleva V.L.; Chikova-Iscener E.N., Rangelova L. S, Dimitrov P.. Policy driven improvement of the school food environment for the Bulgarian first-graders. FENS 2019 Malnutrition in an Obese World: European Perspective, 13th European Nutrition Conference, Dublin,Ireland 15– 18 October 2019, Abstract № P03-35-02
 178. Duleva V.L.; Chikova-Iscener E.N., Rangelova L. S.. Overweight, obesity and dietary habits among Bulgarian first-graders. Obesity Facts 2019;12 (suppl 1):208, 26th European Congress on Obesity, Glasgow, UK 28 April – 01 May 2019, Abstract № P02.076
 179. Duleva V.Nutrition Policy of Bulgaria for better health, Conference on Food Science and Nutrition, 25 – 26.02.2019 Rome, Italy
 180. Grigorov, E., H. Lebanova, V. Belcheva. Pilot Study for Bulgaria Addressing Medical Doctors and Pharmacists Perceptions for Medicines Reclassification Safety Issues. 19th Annual Meeting of the International Society of Pharmacovigilance (ISoP 2019), “New opportunities for new generations”, Bogota, Colombia 26-29.10.2019 Drug Safety (ISSN 0114-5916), 2019, Vol. 42, No. 10, p. 1253.
 181. Grigorov, E., T. Stefanova, H. Lebanova. Pharmacovigilance Risk Assessment to Radiopharmaceuticals. 19th Annual Meeting of the International Society of Pharmacovigilance (ISoP 2019), “New opportunities for new generations”, Bogota, Colombia 26-29.10.2019 Drug Safety (ISSN 0114-5916), 2019, Vol. 42, No. 10, p. 1277-1278.
 182. Ilieva, V., M. Kondeva-Burdina, Tz. Georgieva, D. Aluani, V. Tzankova. In vitro toxicity assessment of toxic cyanobacteria as an emerging environmental risk in Europe, 55th Eurotox Congress 2019, 8-12 September 2019, Helzinki, Finland.
 183. Israel, M., Ts. Shalamanova, M. Ivanova, V. Zaryabova, P. Ivanova. Exposure and risk assessment connected to the health and safety of workers in the production of electricity, Seventh International Conference on radiation and applications in various fields of research, 10– 14 June 2019, Herceg Novi, Montenegro.
 184. Ivanova, M., M. Israel, M. Stoynovska. Measurement, exposure and risk assessment of sources of optical radiation in working environment, Seventh International Conference on radiation and applications in various fields of research, 10– 14 June 2019, Herceg Novi, Montenegro.

185. Kar, D., E. Grigorov, V. Belcheva. Analysis of the opportunities for obtaining a PhD degree in Bulgaria. Seventh Black Sea Symposium for Young Scientists in Biomedicine (BSYSB), November 22-24, 2019, Varna, Bulgaria, Scripta Scientifica Vox Studentium (ISSN 2535-0471), 2019, Vol. 3, suppl. 1, p. 65
186. Kolev, J., E. Grigorov, G. Petrova, T. Kostadinova. Benefits of market entry of generic medicinal products. 29-th Annual Assembly of IMAB, 9-12 May 2019, Hotel Admiral, Resort Golden Sands, Varna, Bulgaria, Abstract book
187. Kolev, J., E. Grigorov, G. Petrova, T. Kostadinova. Review of the strengths of new generic medicinal product appearance at the market. Sixth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference "Pharmaceutical education – knowledge transfer to practice" 25-27 October 2019, Medical University of Varna, Hotel Chernomorec, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2019, Vol. 6, No. 1, Suppl. 1, p.20.
188. Lebanova, H., E. Grigorov, K. Tonev. Online discussion forums in Bulgaria as a source of adverse drug reactions reports for Omeprazole and Famotidine. 19th Annual Meeting of the International Society of Pharmacovigilance (ISoP 2019), "New opportunities for new generations", Bogota, Colombia 26-29.10.2019 Drug Safety (ISSN 0114-5916), 2019, Vol. 42, No. 10, p. 1219-1220.
189. Lebanova, H., K. Tonev, E. Grigorov. Online discussion forums in Bulgaria as a source of adverse drug reactions reports for Sertraline. 19th Annual Meeting of the International Society of Pharmacovigilance (ISoP 2019), "New opportunities for new generations", Bogota, Colombia 26-29.10.2019. Drug Safety (ISSN 0114-5916), 2019, Vol. 42, No. 10, p. 1212.
190. Manasiev, E., E. Grigorov. Stress at work and the relation with public health. Sixth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference "Pharmaceutical education – knowledge transfer to practice" 25-27 October 2019, Medical University of Varna, Hotel Chernomorec, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2019, Vol. 6, No. 1, Suppl. 1, p.42.
191. Manasiev, E., E. Grigorov. Stress in health. First international paediatric scientific practical conference "Together for the children of Bulgaria!" 14-16 March 2019, Hotel Chernomorec, Varna, Bulgaria, Abstract book
192. Marinov, D., P. Salchev, E. Grigorov. Doctors' attitude to medical abortion in Bulgaria. 29-th Annual Assembly of IMAB 9-12 May 2019, Hotel Admiral, Resort Golden Sands, Varna, Bulgaria, Abstract book
193. Marinov, D., P. Salchev, E. Grigorov. Medical abortion – a new alternative for unwanted pregnancy. First international paediatric scientific practical conference "Together for the children of Bulgaria!" 14-16 March 2019, Hotel Chernomorec, Varna, Bulgaria, Abstract book
194. Nakov V. Country exchange visit Florence. THE PROMOTION OF PSYCHO-SOCIAL HEALTH: multidisciplinary, integrated and institutional approaches to prevent violent behaviours and support victims of violence. 24-25 October 2019
195. Panev, T., Tz.Georgieva, M. Tzoneva, S. Dimitrova. Assessment of Particles Exposure of Traffic Policemen in Sofia, Bulgaria – Urban Environment and Health Risk, 28th International Conference Ecology & Safety International Conference, 28 June- 2 July 2019, Burgas, Bulgaria.
196. Partzova A.; Rangelova L. S; Chikova-Iscener E.N. Sugar content in foods for infants and young children in Bulgarian markets FENS 2019 Malnutrition in an Obese World: European Perspective, 13th European Nutrition Conference, Dublin, Ireland 15– 18 October 2019, Abstract № P03-36-01

197. Petkova, P., B. Kirilov, E. Grigorov. The patient information leaflet as part of the rational use of drugs. Sixth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference “Pharmaceutical education – knowledge transfer to practice” 25-27 October 2019, Medical University of Varna, Hotel Chernomorec, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2019, Vol. 6, No. 1, Suppl. 1, p.22.
198. Petkova, P., E. Grigorov, B. Kirilov. Warnings and precautions in the patient information leaflet. Seventh Black Sea Symposium for Young Scientists in Biomedicine (BSYSB), November 22-24, 2019, Varna, Bulgaria, Scripta Scientifica Vox Studentium (ISSN 2535-0471), 2019, Vol. 3, suppl. 1, p. 57
199. Petrova, G., B. Kirilov, E. Grigorov, A. Todorova. Medication use review as an essential background for pharmacovigilance. Sixth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference “Pharmaceutical education – knowledge transfer to practice” 25-27 October 2019, Medical University of Varna, Hotel Chernomorec, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2019, Vol. 6, No. 1, Suppl. 1, p.46.
200. Rangelova L. S, Duleva V.L. Current breastfeeding practice in Bulgaria. FENS 2019 Malnutrition in an Obese World: European Perspective, 13th European Nutrition Conference, Dublin, Ireland 15– 18 October 2019, Abstract № P02-05-04
201. Rangelova L., Angelina Parzova Visual information on labels in commercial baby foods on Bulgarian market. 12 европейска конференция по обществено здраве -2019, 20-23 ноември, 2019 год., Марсилия, Франция
202. Stefanova, T., E. Grigorov. The dualism of radiopharmaceuticals in their regulatory framework in Bulgaria. Sixth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference “Pharmaceutical education – knowledge transfer to practice” 25-27 October 2019, Medical University of Varna, Hotel Chernomorec, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2019, Vol. 6, No. 1, Suppl. 1, p.29.
203. Stefanova, Ts., E. Grigorov. Evaluation of radiopharmaceutical adverse reaction, ICMS – International Congress of Medical Sciences 9-12 May 2019, Medical University of Sofia, Bulgaria
204. Stoyneva-Gärtner, M., B. Uzunov, M. Radkova, Ts. Georgieva, V. Pavlova, M. Mitreva, P. Draganova, C. Borisova, G. Gärtner, Polyphasic taxonomy of risk causative cyanoprokaryotes in Bulgaria, 11th International Conference on Toxic Cyanobacteria, 5 – 10 May 2019, Kraków, Poland.
205. Tsenov, Sv., E. Grigorov, Ts. Stefanova. Unmet medical needs in high-risk cardiovascular patients with familial hypercholesterolemia. 29-th Annual Assembly of IMAB, 9-12 May 2019, Hotel Admiral, Resort Golden Sands, Varna, Bulgaria, Abstract book
206. Uzunov, I., V. Belcheva, E. Grigorov. Modern methods for the identification of narcotic substances with medical devices. Sixth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference “Pharmaceutical education – knowledge transfer to practice” 25-27 October 2019, Medical University of Varna, Hotel Chernomorec, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2019, Vol. 6, No. 1, Suppl. 1, p.23.
207. Vangelova K., I. Dimitrova, I. Cekova, R. Stoyanova. Work-related risk factors in hospital physicians and nurses in Sofia. 11th joint conference for occupational health in health workers, 22-24.11.2019, Hamburg, Germany
208. Vangelova K., I. Dimitrova, I. Cekova. Workshop HealthWISE –Work Improvement in HealthServices, 21.11.2019, Hamburg, Germany

209. Vangelova K., I. Dimitrova, I. Cekova. Workshop Prevention of Violence in Healthcare, 25.11.2019, Hamburg, Germany
210. Vardanyan, O., E. Grigorov. Innovative medical device concept and design for improved percutaneous penetration of medicinal products. Sixth Pharmaceutical Business Forum with Scientific and Practical Conference "Pharmaceutical education – knowledge transfer to practice" 25-27 October 2019, Medical University of Varna, Hotel Chernomore, Bulgaria, Scripta Scientifica Pharmaceutica (ISSN 2367-5500), 2019, Vol. 6, No. 1, Suppl. 1, p.21.
211. Velev, D., T. Stefanova, E. Grigorov. Radiopharmaceuticals – evaluation of drug safety system in Bulgaria. Seventh Black Sea Symposium for Young Scientists in Biomedicine (BSYSB), November 22-24, 2019, Varna, Bulgaria, Scripta Scientifica Vox Studentium (ISSN 2535-0471), 2019, Vol. 3, suppl. 1, p. 60
212. Zaryabova, V., Ts. Shalamanova, M. Israel, Hr. Petkova. Public concern of electromagnetic exposure in Bulgaria – a case study, Seventh International Conference on radiation and applications in various fields of research, 10– 14 June 2019, Herceg Novi, Montenegro.
213. Tsenov, S., T. Stefanova, E. Grigorov. Prevention of familial hypercholesterolemia -significance for pediatric patients. Medical abortion –a new alternative for unwanted pregnancy. First international paediatric scientific practical conference "Together for the children of Bulgaria!" 14-16 March 2019, Hotel Chernomore, Varna, Bulgaria, Abstract book